

Public service-redovisningen 2018

Innehåll

Kapitel 1. Inledning

1.1	Vd har ordet.....	3
1.2	UR i ett föränderligt medielandskap.....	4
1.3	Årets public service-redovisning.....	5

Kapitel 2. Det här vill UR

2.1	Oberoende.....	6
2.2	Värde.....	6
2.3	Genomslag.....	6

Kapitel 3. Detta har UR bidragit med

3.1	Värde för samhället och individen.....	9
3.2	Mångfald och spegling.....	10
3.3	Användbarhet.....	10
3.4	Tillgänglighet.....	11
3.5	Slutsatser.....	11

Kapitel 4. Kvalitet och utveckling

4.1	Uppdrag och kvalitet.....	13
4.1.1	UR-metoden.....	13
4.1.2	Externa produktionsbolag.....	13
4.1.3	Publicistiskt ansvar.....	14
4.1.4	Samverkan och återkoppling.....	14
4.2	Utveckling och utbildning.....	14
4.3	Priser och utmärkelser.....	14
4.4	Svenska språket.....	15
4.5	Granskningsärenden.....	15
4.6	Nya tjänster.....	16
4.7	Sändningskvalitet.....	16
4.8	Teknisk utveckling.....	16

Kapitel 5. Här finns UR

5.1	Radio.....	17
5.2	Tv.....	17
5.3	Text-tv.....	18
5.4	UR på nätet.....	18
5.5	UR och sociala medier.....	18
5.6	Utlåning i digitala nätförbund.....	20
5.7	Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet.....	20

Kapitel 6. Bredden i utbudet

6.1	Utbildningsområden.....	23
6.2	Barn och unga.....	23
6.3	Utbildningsprogram och folkbildande program.....	23
6.4	Ämnesområden.....	25
6.5	Utbud i tiden.....	26

Kapitel 7. Särskilda uppdrag och målgrupper

7.1	Jämställdhet, mångfald och spegling.....	27
7.1.1	Definition och mål.....	27
7.1.2	Mångfald och spegling i programproduktion.....	27
7.1.3	Att mäta mångfald.....	28
7.2	Nyheter och samhällsbevakning.....	30
7.3	Kultur.....	32
7.4	Barn och unga.....	33
7.4.1	Barn.....	34
7.4.2	Unga.....	35
7.4.3	Nyheter och fakta.....	35
7.4.4	Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga.....	36
7.4.5	Nyproduktion och egenproduktion.....	38
7.4.6	Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga.....	38
7.5	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.....	42

7.5.1	Textning.....	42
7.5.2	Teckenspråkstolkning.....	42
7.5.3	Syntolkning.....	43
7.5.4	God hörbarhet.....	44
7.5.5	Uppläst text.....	44
7.5.6	Tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning.....	44

7.5.7	Program för särskilda målgrupper.....	45
7.5.8	Dialog.....	46
7.5.9	Ökad tillgänglighet via digitala plattformar.....	47
7.6	Minoritetsspråk.....	47

7.6.1	Program på finska, samiska, meänkieli, romani chib och svenska teckenspråk.....	47
7.6.2	UR:s utbud.....	48
7.6.3	Minoritetsspråk för barn och unga.....	48
7.6.4	Program på jiddisch.....	48
7.6.5	Program på andra minoritetsspråk.....	48
7.6.6	Dialog.....	49

7.7	Variation i produktionsformer.....	51
7.8	Det utökade utbildningsuppbudet.....	51
7.8.1	Fritt via internet.....	52
7.8.2	Stärka utbudet för, med och om språkliga minoriteter.....	52
7.8.3	Folkbildningens organisationer.....	53
7.8.4	Minska kunskapsklyftorna i samhället.....	54
7.8.5	Tillgängliga föreläsningar.....	55
7.8.6	Slutsatser.....	55
7.9	Behov i tiden.....	56
7.9.1	Valåret 2018.....	56
7.9.2	Medie- och informationskunnighet.....	56
7.9.3	Ny i Sverige.....	56
7.9.4	Nationella minoriteter.....	57
7.9.5	Föräldrar.....	57

Kapitel 8. Användarna

8.1	Här finns användarna.....	60
8.2	Lyssnande.....	60
8.3	Tittande.....	61
8.4	Synpunkter från användarna.....	62
8.4.1	Synpunkter från lärarna.....	62
8.4.2	Synpunkter från allmänheten.....	62
8.4.3	Synpunkter från föräldrar.....	62
8.4.4	Synpunkter från barn.....	62

Kapitel 9. Resursanvändning

9.1	Intäkter.....	65
9.2	Kostnader.....	66
9.2.1	Resursförbrukning per utbildningsområde.....	66
9.3	Produktivitet och kostnadseffektivitet.....	66
9.3.1	Produktivitet.....	67
9.3.2	Mått för lärandeefekt.....	68
9.3.3	Utveckling över tid.....	69
9.3.4	Investeringar.....	69
9.3.5	Åtgärder för ökad produktivitet.....	69
9.3.6	Koncernsamarbeten.....	69
9.4	Sidoverksamhet.....	70
9.5	Kommersiella samarbeten.....	70

Kapitel 10. Planer inför framtiden

10	Planer inför framtiden.....	73
----	-----------------------------	----

Kapitel 11. Bilagor

II.1	Kontakter.....	74
II.2	Bilaga uppfyllelse av krav i sändningstillstånd.....	75
II.2	Bilaga uppfyllelse av krav i anslagsvillkor.....	76
II.3	Minoritetsspråk alla bolagen.....	77

1.1 Vd har ordet

Att första gången knäcka läskoden, att inför provet i skolan äntligen förstå hur ett resonemang kan utvecklas, att öva upp förmågan att skilja sant från falskt eller att på djupet inse hur de demokratiska institutionerna faktiskt fungerar ...

I över 40 år har UR med sitt särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag bidragit till att öka kunskapen i vårt samhälle och på så sätt minska kunskapsklyftorna. UR har gjort det genom att sprida ett pedagogiskt och lustfyllt lärandeutbud till såväl vuxna som barn.

Förmedlandet av kunskap genom att gifta ihop journalistik och pedagogik är UR:s primära uppdrag. Företagets nya vision pekar ut riktningen: Frihet genom kunskap – för de många och de få.

Det betyder konkret att ingen ska behöva stå utanför det demokratiska samtalet för att man saknar kunskap. Kunskap är förutsättningen för frihet – friheten att själv styra över sitt liv, friheten att välja och att välja bort, friheten att utvecklas och växa. På ett övergripande plan innebär det att UR medverkar till att skapa förutsättningar för ett fritt och demokratiskt samhälle. Det faktum att användandet av UR:s utbud på de digitala plattformarna kraftigt ökade under 2018 kommer därmed hela vårt demokratiska samhälle till gagn.

Det totala antalet streamingstarter på webben ökade under 2018 med 19 procent jämfört med föregående år. Totalt antal spenderade timmar på UR Skola och UR Play ökade under samma period med cirka 17 procent.

Med formuleringen ”för de många och de få” understryks vikten av att UR genom sitt public service-uppdrag är satt att producera utbud för alla – såväl för de bredare målgrupperna som för de lite smalare. UR ska beröra och spegla hela Sverige.

För att nå dit krävs att UR:s utbud är tillgängligt där användarna finns. Det är lika avgörande för små målgrupper med specifika behov – såsom utbudet på nationella minoritetsspråk, tecken-språk, de syntolkade programmen eller utbudet för exempelvis särskolan och nyanlända – som för större målgrupper där användarna inte alltid aktivt söker det utbud som kan ge dem ”upplevelser som förändrar”.

2018 har präglats av ett kraftigt ökat fokus på kärnverksamheten, det vill säga programutbudet. I förlängningen innebär det även ett starkt fokus på digitaliseringens följer. UR måste, likt alla andra medieaktörer, möta användarnas förändrade konsumtionsmöns-ter. Genom att tillgodose användarnas behov och förväntningar och på så vis uppnå lärandeefekt bidrar UR till

ett samhälle som står på en stabilare demokratisk grund.

En av årets Novus-undersökningar visar exempelvis att andelen ungdomar som känner till *Orka plugga* – korta filmer där ungdomar stöttas i att plugga smartare samt bättre förstå skolans kunskapskrav – är högre bland ungdomar i socioekonomiskt utsatta områden. Ett konkret exempel på hur UR bidrar till att minska kunskapsklyftorna i samhället.

Ett annat exempel där UR:s programutbud svarar på användarnas behov är programserierna om de nationella minoriteternas kultur och historia som producerats under året. En förstudie bland lärare i grundskolan samt dialog med de nationella minoritetsgrupperna visade ett stort behov av att höja kunskapen om dessa grupper. Programmen har producerats i nära dialog med berörda grupper för att skapa ett trovärdigt och relevant innehåll.

Vidare har en mängd olika språkprogram och program riktade till nyanlända producerats, liksom radioprogram på moderna språk. Dessa program hör fortfarande till de mest använda i UR:s katalog, mycket tack vare den utveckling av såväl innehåll som form som sker kontinuerligt.

Med anledning av riksdagsvalet 2018 producerade UR även ett stort antal program där frågor om demokrati, rösträtt, skillnaden mellan fakta och propaganda och hur man analyserar, eller till och med genomskådar, ett budskap lyftes. Detta för såväl grund- och gymnasieskola som den organiserade folkbildningen och de allra flesta med ett MIK-perspektiv (Medie- och informationskunnighet).

Sammanfattningsvis har UR under 2018 genom ett rikt, varierat och hög-kvalitativt programutbud bidragit till att skapa förutsättningar för ett demokratiskt, fritt och hållbart samhälle. Det börjar med förskolan och fortsätter i det livslånga, lustfyllda lärandet.

Inför 2019 står nu UR bättre rustat än på länge.

För att bidra till att lösa olika samhällsutmaningar.

För att fortsätta att förmedla kunskap och lärande så att varje människa ges bästa möjliga förutsättningar att påverka sitt liv.

För att medverka till ”frihet genom kunskap – för de många och de få”.

Men först ... Välkommen till redovisningen av ett spännande 2018!

Sofia Wadensjö Karén
vd, Sveriges Utbildningsradio AB

► 1.2 UR i ett föränderligt medielandskap

Liksom övriga många andra medieaktörer befinner sig UR i en förflyttning från broadcast till online för att följa användarnas förändrade medieverkan. Detta ställer höga krav på att UR kan utveckla ett on demand-utbud som är tillgängligt när användarna önskar och på de apparater och plattformar som användarna föredrar. On-demandtjänster för tittande och lyssnande ökar kraftigt, framför

allt bland barn och unga. Det blir därmed allt svårare framöver att nå unga, elever, lärare, föräldrar, nationella minoriteter och andra viktiga målgrupper enbart via broadcast vilket gör att de egna digitala plattformarna blir allt viktigare. För att ha fortsatt legitimitet hos användarna är det redan nu, och än mer framöver, avgörande att tillgängliggöra programutbudet även online, på egna digitala plattformar men ibland även på andras.

UR är ett mediebolag med ett särskilt utbildningsuppdrag där programutbudet används i lärandesammanhang – i klassrummet under skoldagen eller hemma vid köksbordet under läxläsningen. UR har tidigt lyckats möta utbildningsvärldens behov av att kunna använda innehåll vid den tidpunkt och på den plattform som användarna

behöver genom UR:s digitala plattformar UR Skola, UR Play och UR Access. UR ser fortsatt ett behov av att utveckla de egna plattformarna för att där kunna tillgängliggöra hela programutbudet. Att UR:s utbud finns tillgängligt digitalt bidrar även till att allmänheten nås av ett oberoende och opartiskt utbud som kan bryta igenom filterbubblor samt

eftersom de inte självmant söker sig till public service-bolagens egna plattformar. För att nå dessa grupper krävs att man bygger relation med användarna och tydligt framhåller vad det finns för värde för dem i att ta del av UR:s utbud. UR ska dock aldrig bli beroende av kommersiella aktörers plattformar och kommer även fortsatt vara där med restriktivitet och endast med ett urval av utbudet.

UR:s utbud kan främja barns, ungas och vuxnas lärande och utveckling och därmed bidra till att stärka demokratiska värden.

För att UR ska kunna skapa nytta för användarna måste såväl innehåll som form och distribution utgå från användarens verklighet, behov och mediekonsumtion. I utvecklingen från broadcast till online-konsumtion är det nödvändigt att noggrant följa användarna och identifiera deras behov och beteenden.

Digitaliseringens påverkan på användarbeteenden och medieverkan får även betydelse i skolan. Lärare använder i allt högre utsträckning rörligt material i undervisningen. Barn och unga är uppkopplade stora delar av dygnets vakna timmar och är vana vid att kunna ta del av utbudet av rörligt material på de plattformar och den tidpunkt de själva väljer. Redan i dag använder många lärare andra

”Tack så mycket, era filmer och inlägg gör skolan lite roligare”

motverka polarisering i samhället.

För att möta användarna behöver UR:s utbud finnas även på andras plattformar, exempelvis i sociala medier. Syftet med UR:s närvoro på tredjepartsplattformar är att öka möjligheterna att upptäckas av och ha dialog med användare som är svåra att nå enbart på de egna plattformarna.

Programutbudet behöver vara tillgängligt och sökbart för att kunna nå till exempel yngre lärare (och deras elever), bygga relation med dem och leda dem till de egna plattformarna. En förutsättning för det är att de lätt och snabbt kan hitta programutbudet på de plattformar där de befinner sig. UR har framgångsrikt arbetat med två egna YouTube-kanaler, *Tänk till* och *Orka plugga*, för att nå användare i yngre och övre tonåren som är svåra att nå

► plattformar än UR:s egna och bäddar in UR:s program på lärplattformar som används i skolan, för att de ska vara så lättillgängliga som möjligt för elever och lärare.

UR verkar inte bara på mediemarknaden, utan även på utbildningsmarknaden som också den påverkas av globalisering, digitalisering och snabb teknikutveckling. Utbildningsväsendet behöver möta behoven av förändrade och nya kompetenser och yrken. IKT-klassrum och andra smarta lärandemiljöer utvecklas snabbt liksom den så kallade ed tech-branschen. Begrepp som artificiell intelligens, virtual reality, augmented reality och learning analytics blir allt vanligare och bidrar till nya läromedelserbjudanden. Hur utvecklingen av nya gränssnitt som till exempel talsyntes samt ögon- och röststyrning påverkar användarnas behov och beteenden är ovisst, men kommer helt säkert att påverka utbildningsmarknaden.

UR förhåller sig till den snabba tekniska utvecklingen och förändrade mediekonsumtionsmönster liksom pågående utveckling och debatt på skol- och utbildningsområdet för att UR:s utbud på bästa sätt ska bidra till lärandet och minska kunskapsklyftorna.

UR:s roll att bidra till lärandet och ökad kunskap i samhället betyder i allt högre grad att utbudet behöver vara sökbart och lätt att använda, både inom utbildningsväsendet och för den bredare allmänheten.

1.3 Årets redovisning

Public service-redovisningen visar hur UR under 2018 fullgjort det uppdrag som fastställts av riksdag och regering och som finns beskrivet i sändningstillstånd och anslagsvillkor, i radio- och tv-lagen samt i yttrandefrihetsgrundlagen. Årets redovisning innehåller ett antal förändringar jämfört med 2017 års version. Bland annat redovisas tidssektioner bakåt för att visa hur det redovisade utfallet förhåller sig till tidigare års mätningar. Detta för att tydligare visa hur UR lever upp till de olika villkor som regleras i sändningstillstånd och anslagsvillkor och för att ta hänsyn till Granskningsnämndens bedömning av Public service-redovisningen 2017. I årets redovisning har UR utvecklat definitioner, mål och resultatbeskrivningar ytterligare. Bland annat har det mått för lärandeeffekt som togs fram under 2017 vidareutvecklats (kapitel 9). Effektmåttet tar hänsyn både till hur och i vilken utsträckning ett enskilt program har använts samt hur stor lärandeeffekt det har. Under 2018 har stort fokus

lagt på att utveckla och fördjupa kontakterna med olika användare. Erfarenheten av det arbetet visar tydligt att relationsbyggande med användare sker på de plattformar och de sätt som är specifika för respektive grupp av användare.

Med hänsyn till att de tre public service-företagen har olika uppdrag, styrning, förutsättningar och mål kan inte alla definitioner eller indikatorer vara gemensamma. Varje bolag behöver ge egna exempel och beskrivningar och ibland även egna definitioner och indikatorer på vad som bäst motsvarar det specifika uppdraget.

Allt som redovisas i tabeller och text avser broadcastsändningar om inte annat anges.

Liksom förra året redovisar UR tid och innehåll uppdelat på yngre barn, äldre barn och unga. En viss överlappning mellan åldersgrupperna förklaras av att utbildningsstadier avgränsas med läsår i stället för kalenderår. I alla tabeller återges utbildningsområdena enligt nedan. ■

Utbildningsområde	Motsvarar utbildningsstadium
Yngre barn (0–9 år)	Förskola samt grundskola åk F–3
Äldre barn (9–12 år)	Grundskola åk 4–6
Unga (12–19)	Grundskola åk 7–9 samt gymnasium
Högskola	Inkluderar bl a lärarutbildning och fortbildning
Folkhögskola/studieförbund	Organiserad folkbildning
Folkbildning	Allmänt folkbildande program

2. Det här vill UR

UR är ett oberoende och självständigt public service-bolag som ska erbjuda ett brett programutbud för kunskap och lärande och som bidrar till att minska kunskapskyftorna. UR producerar, sänder och tillgängliggör radio- och tv-program för alla åldrar och alla utbildningsstadier utifrån identifierade behov hos de olika användarna. Utbudet ska tillföra såväl samhälls- som individuellt värde och ge användarna upplevelser som förändrar.

2.1 Oberoende

UR har till uppgift att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Verksamheten ska präglas av oberoende, stark integritet och bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska samt andra intressen och maktsfärer i samhället. UR har ett särskilt uppdrag att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet. Därför producerar, sänder och tillgängliggör UR radio- och tv-program för alla åldrar och alla utbildningsstadier, från förskola till högstadieskola, inklusive folkhögskolor och studieförbund. UR producerar även allmänt folkbildande program.

UR:s unika röst

UR:s programproduktion bygger på en kombination av oberoende journalistik och pedagogik vilket gör UR till en unik medieaktör. Programmen utmärks av ett pedagogiskt gestaltande, publicistiskt oberoende, hög trovärdighet och hög kvalitet både till form och innehåll. UR bidrar med upplevelser som förändrar. Programmen används, uppskattas av målgrupperna och vinnes även priser. UR:s program ska ha effekt på längre sikt än bara den senaste

sändningen/publiceringen. För att programmen ska kunna göra skillnad i människors lärande krävs att de är användbara inom utbildningen och de behöver därför ha en hållbarhet som är längre än till exempel ett nyhets- eller aktualitetsprogram. Det betyder i sin tur att UR har en rik programskatt som är hållbar över tid. I december 2018 fanns drygt 12 300 program tillgängliga på UR:s digitala plattformar och drygt 17 900 i UR:s slutna nätverk inom utbildningsväsendet

I uppdraget ingår att användarna, särskilt inom utbildningsväsendet, ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten. UR har alltid det publicistiska ansvaret och gör det redaktionella urvalet inför, under och efter varje produktion och publicering. UR:s utbud har alltid ett pedagogiskt syfte oavsett om programmen riktar sig till barn, ungdomar eller vuxna användare.

Programproduktionen utgår från användarnas behov, styrdokument inom utbildningen samt bygger på vad forskningen i dag vet om pedagogik och kognition, begrepps Bildning och inlärning. Förhoppningen är att programutbudet ska bidra till att lösa viktiga samhällsutmaningar.

2.2 Värde

Programutbudet ska tillföra värde för användarna, i form av ökad förståelse, kunskap och bildning. UR har under 2018 fortsatt arbetet med att utveckla en metod för att kunna mäta effekt på lärandet. Genom att kombinera kvalitativa och kvantitativa mätningar är metodens syfte att uppskatta hur användbart programmet är utifrån ett lärandeperspektiv, vilket redovisas i kapitel 9. Dessutom undersöker UR årligen användarnas attityder utifrån tre definierade områden (se nedan) med vardera två till fyra effektmål för tillståndsperioden. Resultaten redovisas i kapitel 3 och 8. Målet är att användarnas attityder under perioden ska utvecklas så att effektmålen har uppnåtts vid utgången av 2019. UR undersöker dessutom lärares och allmänhetens uppfattning om i vilken utsträckning UR:s program bidrar till samhällsvärde liksom individuellt värde.

2.3 Genomslag

Mångfald och spegling

UR:s programutbud ska vara till för alla och ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen. Att öka mångfalden såväl ►

Musse Hasselvall har i tv-serien **PK-mannen** kommit till insikt om att vi behandlas olika utifrån ursprung, utseende, funktionalitet, sexuell läggning och om vi är man eller kvinna eller ickebinär. Nu vill han skapa en "pk-lista", något att hålla sig i, för att bli mindre fördomsfull.

FOTO: Haben Salomon/UR

► i programutbudet som bland medarbetarna är ett strategiskt mål för UR och ett sätt att höja kvaliteten på programmen. Under 2018 har UR arbetat med att vidareutveckla den policy och definition av mångfald och spegling som togs fram året innan. Bland annat har en intern mångfaldsmätning genomförts, se kapitel 7.1. Under 2019 kommer speglings- och mångfaldsstrategin uppdateras så att den ligger i linje med nytt sändningstillstånd från 2020 och UR:s nya övergripande strategi.

UR har sedan tidigare definierat två effektmål på detta område: åtta av tio användare ska anse att UR:s utbud speglar hela befolkningen (mäts i Novus årliga undersökning) samt att mångfalden av medverkande i UR:s programutbud ska öka. Det senare målet mäts via den mångfaldsmätning av UR:s utbud som forskare vid Lunds universitet årligen gjort sedan 2010 samt en kompletterande intern mångfaldsmätning av UR:s utbud, se kapitel 7.1. Sammantaget bidrar de olika mätningarna till att UR kan arbeta mer strukturerat och systematiskt för att säkra att programverksamheten bedrivs utifrån ett mångfalds- och jämförande perspektiv.

Relevans och användbarhet

UR:s utbud ska bidra till ökad förståelse, kunskap och bildning oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. UR utgår alltid från användarnas behov och verklighet och för en kontinuerlig dialog med dem. Dels för att ta del av deras synpunkter som bidrar till att utveckla programverksamheten och dels för se till att programmen är relevanta och blir använda. Inom området användbarhet har UR sedan tidigare definierat två effektmål: åtta av tio användare upplever att UR:s utbud bidrar i deras lärande samt nio av tio pedagoger vill rekommendera UR:s program till en kollega. Ytterligare två effektmål tillkom 2017: åtta av tio pedagoger anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande samt sju av tio 11–15-åringar tycker att de lär sig av UR:s program. Liksom för övriga effektmål gäller att de ska vara uppnådda vid utgången av 2019. Effektmålen mäts i Novus årliga attitydundersökning och resultaten redovisas i kapitel 3 och 8.

Tillgänglighet och sökbarhet

UR:s programutbud ska finnas där användarna finns och med god tillgänglighet. Huvuddelen av programutbudet

finns fritt tillgängligt under lång tid på de digitala plattformarna *UR Play*, *UR Skola* samt ett slutet nätverk inom utbildningsväsendet, *UR Access*. Den omfattande strukturförändring av radio- och tv-branschen vilken innebär en successiv förflyttning från sändningar via marknätet till en huvudsakligen digital distribution och användning, ställer stora krav på UR och andra medieaktörer. I ett allt större utbud av mediekanner, i kombination med ett mer individualiserat användarbeteende, är det helt avgörande för UR att se till att programutbudet både är sökbart och upptäckbart och har en framträdande placering för att det ska bli använt. UR arbetar kontinuerligt med att göra programutbudet tillgängligt för fler och flera olika användargrupper med specifika behov, till exempel genom att utveckla metadata, sökfunktioner och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. UR:s effektmål inom området är dels att åtta av tio användare upplever att UR:s utbud är lätt att hitta, dels att åtta av tio användare ska anse att utbudet är lätt att ta del av oavsett individens förutsättningar. ■

Till fots i Kaukasus. Nya strapater med den brittiska äventyraren Levison Wood! I den här serien korsar han bergskedjan Kaukasus, en 400 mil lång resa från Svarta havet till Kaspiska havet. Resan ger en inblick i ett antal länder och ryska regioner som få utlänningar besöker. Levison tar sig som vanligt fram till fots eller med hjälp av lokalbefolkningen. Det blir många spontana och spännande möten med både människor, djur och natur.

3. Detta har UR bidragit med

UR bidrar till nytta för såväl individ som samhälle, både i traditionella sändningar och online, med ett utbud som stärker kunskapsnivån från förskola till högskola, studieförbund och folkhögskolor. UR bidrar också till folkbildning för allmänheten.

UR utgår alltid från användarnas behov för att programmen ska upplevas som relevanta, trovärdiga och användbara. Använtningen av UR:s utbud sker i allt högre grad på olika digitala plattformar och det ställer stora krav på vidareutveckling av UR:s arbetssätt och tillgänglighet.

I takt med att användarna rör sig bort från linjärt broadcast-tittande och -lyssnande mårde UR, i likhet med andra mediebolag, arbeta för att möta användare på de plattformar där de finns. UR:s kvalitet och relevans utvecklas och anpassas allteftersom digitaliseringen slår igenom inom utbildningen och samhället med förändrade pedagogiska behov och användarbeteenden.

2018 är fjärde året i rad som Novus genomför en stor attitydundersökning under november månad. I denna mäts utöver attityder även kännedom om och användning av UR:s utbud. UR har dessutom satt upp effektmål för användarnas uppfattning om mångfald och spegling, användbarhet och tillgänglighet. Varje effektmål redovisas nedan under respektive rubrik. Fyra grupper intervjuas i undersökningen: lärare i alla stadier (fritidshem, förskola, åk F–3, åk 4–6, åk 7–9, gymnasiet, folkhögskola/studieförbund och högskola/universitet samt särskolan), allmänheten 16–79 år, föräldrar med hemmavarande barn 0–17 år samt barn 8–15 år. Under november 2018 genomfördes telefonintervjuer med totalt 900 lärare, 100 inom varje stadium. Allmänheten intervjuades via webb i Novus Sverigepanel, totalt genomfördes 2 037 intervjuer varav extrafrågor har ställts till 586 föräldrar

med barn 0–17 år samt 305 barn mellan 8 och 15 år och 162 gymnasieelever har intervjuats. Resultaten i 2018 års undersökning visar att UR:s program upplevs som trovärdiga, relevanta och användbara samt bidrar i lärande. Hela 84 procent av lärarna förknippar UR med trovärdighet, hos allmänheten är motsvarande siffra 60 procent vilket är en viss ökning jämfört med förra året.

3.1 Värde för samhället och individen

Kännedomen om UR är fortsatt hög. Alla tillfrågade lärare (100 procent) känner till UR:s verksamhet och 67 procent anser sig ha god kännedom om UR. Hela 99 procent bland allmänheten svarar att de känner till UR:s verksamhet. Föräldrar har en djupare kännedom om UR och här har en ökning skett jämfört med tidigare år: 47 procent svarar att de har god kännedom om UR medan motsvarande andel bland allmänheten är 37 procent. Undersökningen visar också, liksom tidigare år, att nära nio av tio pedagoger har en positiv inställning till UR och åtta av tio är också positiva till public service. Bland allmänheten ökar den positiva inställningen till UR och föräldrar är dessutom mer positivt inställda än allmänheten i stort. Allmänheten är även fortsatt positivt inställd till public service men andelen negativt inställda ökar något i årets undersökning.

Både samhälls- och individnytta minskar något bland lärare men ökar något bland allmänheten. 63 procent av lärarna och 58 procent av allmänheten anser att UR har ett högt samhällsvärde (diagram 3.1.1).

Diagram 3.1.1

Andel av lärare och allmänhet som anser att UR har ett mycket eller ganska stort **värde för samhället** i stort (procent).

(2015 ställdes frågan endast till allmänheten)

Diagram 3.1.2

Andel av lärare och allmänhet som anser att UR har ett mycket eller ganska stort **individuellt värde** (procent).

(2015 ställdes frågan endast till allmänheten)

i Habla Ya! Läraren och programledaren Paloma Winneth befinner sig i den spanska staden Segovia där hon tar emot två nya elever, Dorothea och Ali. De ska lösa olika situationer genom att använda spanskan de har lärt sig i skolan. Varje avsnitt inleddes med en kort lektion som ska hjälpa dem att klara av uppgifterna. På urskola.se kan serien användas i tre olika svårighetsgrader: med svensk undertext, med spansk undertext eller utan text.

► När det gäller värde för individen skiljer sig resultaten mellan grupperna mer (diagram 3.1.2). 58 procent av lärarna jämfört med 28 procent bland allmänheten (36 procent bland föräldrar) anser att UR har ett mycket eller ganska stort värde för dem som individer. Lärare i årskurserna F–3 och 4–6 (68 procent) anser att UR har ett ännu högre individuellt värde. Dessa lärare uppger också högre värden gällande kännedom, attityd och användning vilket troligen bidrar till de positiva resultaten. Kvinnor och högutbildade tillskriver också UR ett högre värde än andra, både vad gäller värde för samhälle och individ.

Skillnaden i attityd mellan lärare och allmänhet har sannolikt sin förklaring i att UR:s programutbud både är mer känt och använt bland landets lärare. Utbudet i broadcast är däremot svårare att identifiera för tittare och lyssnare eftersom UR sänder i Sveriges

Radios och SVT:s kanaler liksom i Kunskapskanalen och det där inte är självklart för användarna att det är UR som är avsändare.

3.2 Mångfald och speglung

UR har som effektmål att åtta av tio användare vid utgången av 2019 anser att UR:s utbud speglar hela befolkningen. Årets attitydundersökning visar att i gruppen lärare minskar den andelen och när nu 70 procent jämfört med 74 procent förra året. Bland allmänheten är andelen lägre, knappt hälften anser att UR:s utbud speglar hela befolkningen, vilket dock är en ökning jämfört med förra året (diagram 3.2). Ett annat effektmål är att mångfalden av medverkande ska öka årligen i UR:s utbud. Detta mäts via den mångfaldsmätningen av UR:s utbud som forskare vid Lunds universitet årligen gör, resultatet redovisas i kapitel 7.1.

3.3 Användbarhet

84 procent av lärarna vill rekommendera utbudet till en kollega, vilket är en nedgång jämfört med förra året (diagram 3.3) och en bit ifrån effektmålet på 90 procent vid utgången av 2019. För lärare i årskurserna F–3 och 4–6 är andelen 88 procent. Ett annat effektmål är att åtta av tio användare vid utgången av 2019 upplever att UR:s utbud bidrar i deras lärande. Resultatet från årets undersökning visar att 65 procent av lärarna anser att UR:s utbud bidrar till deras lärande. Lärare i åk F–3 är de som i störst utsträckning (76 procent) anser att UR:s utbud bidrar till deras lärande. Bland allmänheten upplever runt hälften att UR:s utbud bidrar till deras lärande vilket är en uppgång jämfört med förra året, men lägre än resultatet bland lärare.

Förra året införde UR effektmålet att åtta av tio pedagoger anser att

Diagram 3.2 Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud speglar mångfalden av mänskor i samhället (procent).

Diagram 3.3.1 Andel av lärare och allmänhet som kan tänka sig att rekommendera UR:s utbud till kollegor respektive kollegor/vänner (procent).

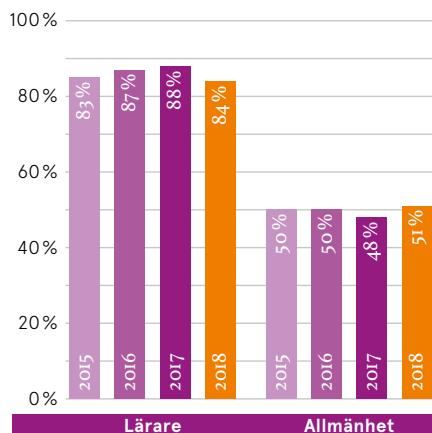
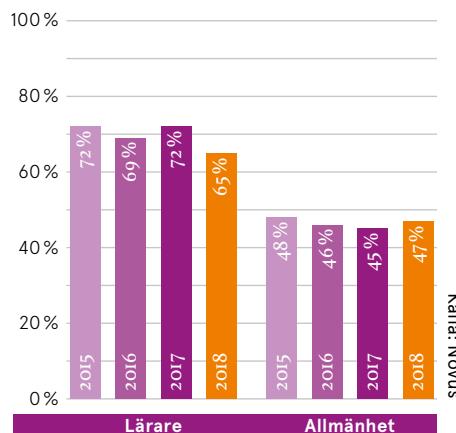

Diagram 3.3.2 Andel som upplever att UR:s utbud bidrar till deras lärande (procent).

Hamnskiftarens resa är en äventyrsserie som beskriver Sverige och de 25 landskapen. Serien har utgångspunkt i geografi men är även användbar i ämnen som historia, svenska och naturkunskap. Pojken Jim är en så kallad hamnskiftare - en människa som kan förvandla sig till olika djur.

► UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande. Årets undersökning visar att 75 procent av lärarna anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande. Lärare i årskurserna F-3 (88 procent) och 4-6 (84 procent) anser i högre grad än övriga lärare att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande. Dessa lärare har också högre kännedom om UR och har en mer positiv attityd till UR samt använder UR:s utbud i högre utsträckning än andra lärare vilket troligen har en gynnsam effekt på resultatet. UR har även beslutat om ytterligare ett effektmål som tar fasta på läranden: sju av tio 11–15-åringar anser att de lär sig av UR:s program. I 2018 års undersökning instämde 72 procent av 11–15-åringarna i påståendet ”UR har program som jag lär mig saker av” vilket är en större andel än föregående mätning där 64 procent instämde i påståendet. Det betyder att effektmålet är uppnått i 2018 års attitydmätning.

Diagram 3.3.3 Andel lärare som anser att UR:s utbud bidrar i deras elevers lärande / andel elever som anser att de lär sig av UR:s program (procent).

3.4 Tillgänglighet

Ett annat effektmål är att åtta av tio användare vid utgången av 2019 upplever att UR:s utbud är lätt att hitta. Lärare i åk F-3 ligger närmast det målet, 66 procent tycker att UR:s utbud är lätt att hitta. Totalt anser 56 procent av lärarna att UR:s utbud är lätt att hitta och det är en nedgång jämfört med tidigare år. Bland allmänheten anser 36 procent att UR:s utbud är lätt att hitta. Återigen visar det sig att det är en utmaning för UR att göra sig sedda och hördta i broadcast.

Ett delmål i detta är att användarna ska anse att UR:s utbud är lätt att hitta på webben och här instämmer 73 procent av lärarna inom åk F-3 medan andelen för lärarna totalt sett är 63 procent. Och bland allmänheten anser 33 procent att UR:s utbud är lätt att hitta på webben. (diagram 3.4). En förklaring till att en mindre andel lärare anser att UR:s utbud är lätt att hitta i tv- och

Diagram 3.4 Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud är lätt att hitta på webben (procent).

radiooutbudet är att de helt enkelt inte söker sig till broadcast i samma utsträckning som tidigare. Användningen av UR:s program på de digitala plattformarna ökar stadigt vilket motsvarar användarmönster i stort. Det kan också vara så att nya användare har svårare att navigera på framför allt UR Skola, som är den vanligaste plattformen för lärare, som dessutom inte har utvecklats lika mycket under 2018 som UR Play.

Vad gäller tillgänglighet är effektmålet att åtta av tio användare upplever att UR:s utbud är lätt att ta del av oavsett förutsättningar. Bland lärare instämmer 72 procent i påståendet vilket är färre än den tidigare höga nivån. Bland allmänheten instämmer lite drygt hälften och här ökar resultatet jämfört med förra året.

3.5 Slutsatser

Kännedomen om UR är fortsatt hög, såväl bland allmänheten som bland lärare. Glädjande är också att andelen som är positivt inställda till UR ökar. När det gäller trovärdighet, relevans och användbarhet ökar värdena såväl bland lärare som allmänhet. Värt att notera är att andelen bland allmänheten som instämmer i påståenden om och värderingar av UR ökar vad gäller samtliga effektmål under 2018 jämfört med tidigare år.

En del av förklaringen till allmänhetens lägre siffor när det gäller de effektmål UR har ställt upp beror rimligen på att en lägre andel av de svarande bland allmänheten faktiskt tar del av UR:s utbud.

En annan delförklaring är att tittare och lyssnare som tar del av UR:s utbud i SVT och Sveriges Radio har svårt att identifiera det som program från UR eftersom UR inte har egna marksända kanaler. UR som varumärke är dock mycket väl känt bland allmänheten och UR som del av public service har höga och stigande förtroendesiffror, trots att inställningen till public service generellt under 2018 är mer negativ än tidigare. Föräldrar som delgrupp av allmänheten visar överlag högre resultat på i stort sett samtliga frågor i undersökningen vilket är mycket positivt. Det som rankas högst för föräldrarna är att rekommendera UR:s utbud till andra.

2018 års lägre resultat bland lärare visar vid närmare analys att attityder till och användning av utbudet är fortsatt positiv och hög bland lärare inom för- och grundskola. Och användningen av utbudet har under 2018 ökat framförallt i förskola, låg- och mellanstadium. Nedgången i resultat finns främst hos lärare i gymnasium och högskola. En möjlig förklaring är att UR de senaste åren har fokuserat mer på utbudet mot grundskolan samt att utbudet riktat till högskola är svårare att nå ut med. ■

FOTO: Robert Hollingworth

Tycker du att den svenska vintern är jobbig? Inte så konstigt, eftersom människan utvecklades för att gå naken i 28 graders varme nära ekvatorn. Tv-serien **Från is till eld** tittar närmare på temperaturer, från den absoluta nollpunkten till den hetaste hettan och allt däremellan. Helen Czerski är fysiker och förklarar med spännande exempel och enkla experiment hur temperaturer påverkar allt omkring oss.

4. Kvalitet och utveckling

UR utgår från användarnas behov och för dialog med flera olika målgrupper för att säkra att programmen är relevanta, men också för att möta användarna på de plattformar där de kan hitta UR:s programutbud. Genom en unik kombination av oberoende journalistik och pedagogiskt gestaltande vill UR bidra med upplevelser som förändrar.

4.1 Uppdrag och kvalitet

UR producerar radio-, tv- och webbproduktioner med ett utbildande innehåll. Genom hög publicistisk kvalitet i fakta, urval, gestaltning och upplevelser, kombinerat med kunskap inom såväl pedagogik som kognition om vad som underlättar lärande, främjas lust till lärande och delande av kunskap vilket bidrar till att höja kunskapsnivån i samhället. Genom programutbudet strävar UR efter att skapa nytta för användarna. UR:s program utmärks av ett pedagogiskt gestaltande, publicistiskt oberoende, hög trovärdighet och hög kvalitet både till form och innehåll.

4.1.1 UR-metoden

UR:s programutbud ska göra skillnad i människors lärande oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. Programmen produceras för användare inom barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning, studieförbund och folkhögskolor samt allmän folkbildning. Utmärkande för ett UR-program är det utbildande innehållet som i sin tur ställer särskilda krav på produktionsprocessen. För att programutbudet ska bidra till ökat lärande krävs en kunskap om målgruppernas specifika behov i respektive utbildningsstadium. Varje program utgår från behov hos användarna. Utifrån omvärldsanalyser kring behov och användarmönster formuleras uppdrag till verksamheten för produktion, publicering, kommunikation och tillgängliggörande. I UR:s uppdrag ingår att förstärka, bredda och komplet-

tera det andra gör inom utbildningsområdet vilket förutsätter en kontinuerlig bevakning av och dialog med utbildningssektorn. Genom samverkan med användare, pedagoger och forskare utformas och utvecklas UR:s utbud med fokus på utbildningsområdenas behov, så som det kontinuerligt kartlagts i dialog, förstudier och omvärldsanalyser.

UR:s sammantagna utbud ska både tilltalा en allmänhet i Sveriges Radios och SVT:s kanaler samt Kunskapskanalen och komma till nytta inom utbildningsområdet. Det ska kunna användas under lång tid och därför är UR:s programproduktion inriktad på att tillgodose både nya och långsiktiga behov. I UR:s planering fastställs vad som ska produceras och sändas inom varje utbildningsområde och ämne. I samband med detta planeras även för lärarhandledningar som ger tips och råd kring hur programmen kan användas i utbildningssammanhang. För att säkra att utbudet motsvarar utbildningens behov målsätter UR användarnas upplevelse av användbarhet och tillgänglighet. Målen följs upp i attitydundersökningar som också visar på hur användarna bedömer kvalitet, se kapitel 3 och 8.

4.1.2 Externa produktionsbolag

För UR är det väsentligt att medverka till att det finns en sektor med svenska fristående produktionsbolag. Att UR lägger ut produktioner på externa produktionsbolag bidrar till en variation och mångfald i uttryck och på sikt höjer

det kvaliteten på den samlade produktionen, vilket gynnar användarna. UR säkerställer i alla kontakter med externa produktionsbolag att det finns kunskap om de villkor som gäller för UR:s verksamhet, exempelvis krav på opartiskhet, oberoende, saklighet, spegling, mångfald och jämställdhet. UR ställer också krav på det pedagogiska gestaltandet och koppling till kurs- eller läroplaner.

UR har tydliga rutiner för beställning och inköp av extern produktion, och har kriterier för hur inkommende programförslag värderas. De krav som UR ställer på samarbetspartner för extern produktion finns formulerade i de avtal som UR upprättar med produktionsbolagen. Där finns kapitel som behandlar programregler med paragrafer om otillbörligt gynnande, saklighet och opartiskhet. Dessutom finns riktlinjer för rättighetshantering vid produktionsutläggningar och samproduktioner samt programinköp. UR sänder inte sponsrade program, däremot kan det förekomma indirekt sponsring i inköpta program, helt i enlighet med villkoren i sändningstillståndet.

När UR köper visningsrätter av exempelvis dokumentärer säkerställs villkoren i uppdraget och det redaktionella oberoendet genom publicistisk kontroll. UR försäkrar sig om att programinnehållet förhåller sig till sändningstillståndet och att det inte finns någon aktör som på något sätt gynnas i programmet. Information om eventuella sponsorer lämnas i program-

► mens eftertexter. Alla medarbetare som arbetar med beställning och inköp är utbildade i dessa frågor.

4.1.3 Publicistiskt ansvar

UR försäkrar sig inför varje publicering om att programinnehållet följer villkoren i sändningstillståndet, radio- och tv-lagen samt ytterst även yttrandefrihetsgrundlagen, oavsett om det handlar om program som är producerade internt, av externa bolag eller inköpta dokumentärer eller språkprogram. Utbudschef är ansvarig utgivare men publicistiska beslut fattas löpande även av innehållschefer och projektledare och det förs en kontinuerlig diskussion i programprojekten kring publicistiska principer. Programskapande är en process där UR-medarbetare gör urval och avvägningar, varje dag, i varje program och inför varje publicering, både för att försäkra sig om att programinnehållet följer sändningstillståndet och andra riktlinjer samt håller en hög kvalitet till såväl innehåll som form. UR genomför därför kontinuerligt och vid behov internutbildning för medarbetare om de programrelaterade bestämmelserna. I samarbete med SVT och Sveriges Radio arrangeras även varje år programpolitiska seminarier som medarbetare deltar i.

4.1.4 Samverkan och återkoppling

Användarna av UR:s programutbud, särskilt inom utbildningsväsendet, ska enligt sändningstillståndet ges möjlighet att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten. UR samverkar med flera utbildningsinstanser, enskilda forskare, myndigheter och organisationer runtom i landet både för att få värdefull återkoppling på de program som publiceras och för att inhämta kunskap om de behov som finns. Under 2018 har UR haft kontakt med flera hundra aktörer med koppling till utbildningsväsendet. Se bilaga II.I.

Utbildningssektorn

UR för en nära dialog med användarna och samverkar med olika utbildningsaktörer och verksamheter för att säkerställa att utbudet möter de behov som finns inom utbildningsväsendets respektive stadier. Pedagoger, studenter, elever och förskolebarn deltar i tester, utvärderingar och referensgrupper kring programmen vilket ökar förutsättningarna för att programutbudet upplevs som relevant och därför blir använd. Dialogen sker såväl genom personliga möten som via digitala sociala nätverk.

Förändrade medievanor och samhällets digitalisering ger ytterligare nya

möjligheter till kommunikation, och ställer samtidigt andra krav vilket gör att UR:s arbetsätt ständigt utvecklas för att på bästa sätt kunna hålla kontakten med olika målgrupper längs hela produktionsprocessen.

Under 2018 har fokus legat på att undersöka nya arbetsätt. En viktig pusselbit i den interna utvecklingen av kontaktarbetet är också att fortsätta utbilda UR-medarbetare i såväl kontaktarbete som i pedagogiskt gestaltande och skolans behov och förutsättningar.

Ett exempel på ett större utforskande dialogprojekt är att specifikt nå nya lärare (som jobbat 0–3 år i yrket). Projektet vill ta reda på hur UR:s innehåll kan stötta de nya lärarnas behov. Under året som gått har projektet fört dialog med en växande grupp nya lärare via sociala medier och testat att ge dem snabba svar på deras frågor, genom att producera lättörliga programformat så som poddar och videobloggar.

Sammantaget går det att beskriva utvecklingen av kontaktarbetet under 2018 som en riktning mot ökat medskapande tillsammans med målgrupperna och med syftet att ytterligare öppna upp UR som arena där fler röster kommer till tals.

I samband med att programmen sänds i radio och tv eller publiceras på webben presenterar UR programmen för förskolor och skolor på olika utbildningsmässor och konferenser. Flera medarbetare deltar även på större mässor som till exempel Bok- och biblioteksmässan och Skolforum för att presentera UR:s utbud och möta användare. De synpunkter och önskemål som framkommer före, under och efter produktoner och som användarna och publiken framför i personliga möten, via UR.se, sociala medier, dialoggrupper och UR:s kundtjänst ger viktig återkoppling till UR:s verksamhet.

UR-dialogen

UR har länge arbetat med att ta fram kunskapsböjande radio- och tv-program för de nationella minoriteterna och på de nationella minoritetsspråken. Sedan flera år ingår det i UR:s uppdrag att föra dialog med dessa grupper för att öka inkludering och delaktighet i de produktioner som genomförs. Detta gäller även olika grupper inom funktionshinderrörelsen. UR:s målsättning är att genomföra minst ett dialogmöte per år och grupp. En viktig erfarenhet UR drar av de regelbundna dialogmötena är att en utökad dialog och kommunikation med användarna är nödvändig för att försäkra sig om att programutbudet blir både hittat och använd av dessa grupper.

UR har därtill bedrivit ett arbete med att inkludera användare i olika nationella minoritetsgrupper i produktionerna för att de i viss mån ska kunna vara medskapande. Att de minoriteter som ska använda programutbudet ser och hör sig själva är viktigt och en del av speglingsuppdraget – möjligheten till identifikation stärker dessutom lärandet.

Under 2018 har UR sänd en rad serier om de nationella minoriteternas historia i Sverige. Samernas tid (folkbildning) och Min samiska historia (åk 7–9) inleddes den satsningen och följdes sedan av ytterligare programserier kring judars, sverigefinnars och tornedalingars historia för grundskolans årskurser 4–6 samt 7–9. Program som behövs och som kan göra skillnad. I nämnda projekt har dialog med och medverkan av berörda grupper varit en försäkran för att skapa ett trovärdigt och relevant innehåll. UR har under 2018 tagit fram en ny kommunikationsplan för att stärka synlighet och tillgänglighet för program om nationella minoriteter och på nationella minoritetsspråk. Ett viktigt mål är att fler lärare ska använda programmen.

4.2 Utveckling och utbildning

Användningen av UR:s utbud sker i allt högre grad på olika digitala plattformar och det ställer stora krav på vidareutveckling av UR:s arbetsätt och tillgänglighet. I takt med att mediekonsumtionen blir allt mer individualiserad ökar vikten av kunskap om användarna, deras behov och mediebeteende. För att nå de olika målgrupperna kartlägger och undersöker UR regelbundet hur behoven ser ut hos användarna liksom deras mediebeteende bland annat genom förstudier och i dialog med referensgrupper. Detta för att säkra ett gestaltande och tilltal som riktar sig till den aktuella målgruppen.

Såväl *Tänk till som Orka plugga* har startats som Youtube-kanaler och dialogen med användarna har inledningsvis skett i sociala medier för att skapa kontakt med användarna. Allt material finns även på UR:s digitala plattform UR Skola. Läs mer om utveckling av programverksamheten i kapitel 7.4.6.

4.3 Priser och utmärkelser

Flera av UR:s program för både radio och tv samt podcast har under 2018 nominerats till flera kvalitetspriser och även vunnit några. Två radioprogram ur Bildningsbyråns serie *Tänka mot strömmen* deltog i New York Festivals, programmet *Kapuściński – Journalisten och sanningen* tog hem ett silver och *Sigmund Freud – psykoanalysens fader* tog sig till final. Fyra UR-program var

Retorikmatchen är programmet där tala är guld. Klasser i åk 6 från hela Sverige tävlar i retorik. I tio avsnitt får lyssnarna och tittarna följa lagen och klasserna från audition fram till final. På bilden syns finalisterna i Retorikmatchen 2018. Vinnarna Evelin och Hamza från Internationella skolan i Lund samt Nora och Matheus från Pauliskolan i Helsingborg tillsammans med programledaren Nassim Al Fakir.

► nominerade till tv-priset Kristallen: *Tripp, Trapp, Träd* och *Retorikmatchen* var båda nominerade till årets barnprogram, *Det goda landet* var nominerat till årets dokumentärprogram, *Min samiska historia* var nominerat till årets fakta och nyhetsbevakning. *Tripp, Trapp, Träd* var även nominerat till Prix Jeunesse, där det vann tredje pris i kategorin Interactivity Prize, samt nominerat till Japan Prize i kategorin Creative Frontier Category.

PK-mannen, avsnittet Machonormen, var med och tävlade i INPUT i New York. I Prix Europa i Berlin tävlade ett tv-program, *Min samiska historia*, och två radioprogram, *Skolministeriet – Miss-tänkt tvångsgifte* samt *Hamnskiftarens resa*. Det sistnämnda var även nominerat till Radioakademins Guldöra på den årliga Radiodagen där ytterligare en UR-produktion, *NPF-podden*, var med och tävlade. Ett av UR:s inköpta program, *The Silent Child*, inköpt av *Kortfilmsklubben* på UR vann pris för bästa kortfilm på Oscarsgalan 2018.

4.4 Svenska språket

UR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i

samhället. UR, SVT och Sveriges Radio samarbetar kring en språkvårdsenhet som arbetar för att öka den språkliga kompetensen. Språkvårdarna arrangerar seminarier, ger enskilda råd till medarbetare samt ger ut ett språkbrev som förmedlar språkråd skräddarsydda för programbolagen. Det finns även en webbaserad språk databas med språkråd, *Dixi*. UR har en titelpolicy för program- och serietitlar som prioriterar korrekt och vårdad svenska. Vidare kvalitetsgranskas alla programbeskrivande texter utifrån olika regelverk, till exempel Svenska skrivregler och Svenska Akademien ordlista.

UR arbetar på flera olika sätt med ämnet svenska. UR har ett stort och varierat utbud av litteraturprogram i radio för barn och ungdomar med uppläsningar, dramatiseringar och författarpresentationer. Av det totala radioutbudet 2018 sände UR närmare 357 timmar i ämnet svenska, motsvarande siffra för tv var i 269 timmar. Förutom rent språkinriktade program är ett övergripande mål för UR:s barnproduktioner att programmen ska ha ett språkutvecklande perspektiv, beskriva begrepp som är kopplade till

programmens kunskapsinnehåll samt hjälpa eleven att själv formulera sig på ett för ämnet relevant språk.

4.5 Granskningsärenden

Under 2018 sände UR 9 040 program (sändningstillfällen), fördelat på 7 932 tv-program och 1 08 radioprogram. Till Granskningens nämnden inkom gällande UR:s program sammanlagt 46 anmälningar gällande totalt 15 av UR:s program. Anmälningarna avsåg 13 tv-program och tre radioprogram. Av de anmälda programmen är tre inköpta program som visats i Kunskapskanalen, fyra är barn- och ungdomsprogram (samtligen är egenproduktioner) och övriga avser målgruppen folkbildning (bestående av både egna som externa produktioner). Två av dessa anmälningar avsåg klagomål gällande public service-kanalerna generellt, vilka inte ledde till prövning. Under 2018 har UR ombetts att inkomma med tre yttranden, varav två avsåg inköpta program för Kunskapskanalen, ett avsåg en produktion som lagts ut på externt produktionsbolag. Programmen prövades för opartiskhet och saklighet. Ett program (*Jamie Olivers sockerchok*)

► friades, ett (*Islands rikedomar: Naturens medicin*) fälldes på saklighetskravet och ytterligare ett handläggs hos Granskningsnämnden. Beträffande felaktigheten i det fällda programmet sände UR en rättelse så snart felet upptäcktes, vilket var innan UR fick begäran om att yttra sig. Övriga anmälda program, utom ett som i skrivande stund är under behandling, har avskrivits eller friats genom ordförandebeslut. Grunden för samtliga anmälningar var huvudsakligen mediets genomslagskraft, varav några anmälde på grunden opartiskhet och saklighet. Under 2018 inkom ingen begäran om genmäle eller beriktigande till UR.

4.6 Nya tjänster

Under 2018 har inga nya permanenta programtjänster eller tjänster av större betydelse lanserats inom ramen för UR:s kärnverksamhet eller kompletterande verksamhet. Inte heller har tjänster på försök lanserats under året.

4.7 Sändningskvalitet

UR sänder i Sveriges Radios och SVT:s kanaler, vilka har analog utsändningsteknik för ljudradio och digital utsändningsteknik vid sändning av bild och ljud för marksänd tv.

Alla tv-produktioner produceras och levereras i hd-kvalitet. Kabel-tv-operatörer och andra ska med hänsyn till användarkvalitet kunna välja att

distribuera i hd-kvalitet. Till Sveriges Radio levereras UR digitala ljudfiler i hög kvalitet.

Vid all ljudmixning, för både radio och tv, tar UR stor hänsyn till UR:s policy om hörbarhet (se kapitel 7.5.4). Under 2018 har UR infört ny mätteknik, så kallad loudness-mätning, vilken ska jämma ut nivåskillnaderna mellan de utsända programmen i alla Sveriges Radios och SVT:s sändningstjänster. Detta görs i samarbete med övriga public servicebolag. Med hjälp av denna mätmetod blir den upplevda ljudnivån mellan olika program, programinslag och trailers inte lika stor, vilket ger en förbättrad och betydligt jämnnare ljudupplevelse.

Alla program kvalitetskontrolleras innan utsändning för att säkerställa att de håller hög teknisk sändningskvalitet vad gäller ljud och bild. Även material som tillgängliggörs på webben genomgår en liknande kvalitetsgranskning.

Hela UR:s programutbud textas med hjälp av ett textningsbolag. Varje undertextfil kvalitetsgranskas först av textningsbolaget innan leverans till UR. Därefter gör UR en teknisk stickprovskontroll av varje undertextfil innan den levereras till SVT för sändning.

För de program som sänds via UR:s programkontroll (*UR Samtiden* som sänds på eftermiddagar och helger i Kunskapskanalen) görs kvalitetskontroller på liknande sätt.

4.8 Teknisk utveckling

Den tekniska kvaliteten på sändningarna ska vara hög vilket kräver att UR kontinuerligt lägger tid och resurser på utvecklingsarbete, nya rättighetslösningar och teknikinvesteringar för att följa med i utvecklingen av teknik och tillgänglighet. Det innebär att tekniken för produktion och distribution kontinuerligt uppgraderas och förbättras. Under 2018 har UR uppdaterat de produktionssystem för tv som infördes under 2017 (Adobe Premiere, film- och tv-redigeringsystem samt Strawberry, ett system för att strukturer och sortera allt inspelat material inför redigering) vilket inneburit att all berörd personal fått fortbildning i dessa system.

UR har under 2018 fortsatt att säkra och uppdatera de centrala lagringssystemen för både radio och tv. Systemen för ljudbearbetning uppdateras kontinuerligt för att säkerställa funktion och driftsäkerhet.

Under 2018 har UR fört över de sista tape-baserade masterfilerna för tv-program till SVTs system META vilket därmed numera fungerar som UR:s arkiv för tv-program.

Sammantaget har det skett en omfattande utveckling av flera tekniska system med syftet att skapa robustare och säkrare system för redigering, lagring och sändning. ■

5. Här finns UR

UR:s programutbud sänds i radio och tv och tillgängliggörs på UR:s digitala plattformar. Under 2018 har användandet av UR:s utbud på de digitala plattformarna ökat samtidigt som tittning på linjär tv har fortsatt att minska.

UR:s produktioner sänds i radio och tv samt tillgängliggörs online. UR sänder i marknätet i Sveriges Radios och i SVT:s kanaler, samt i Kunskapskanalen som UR driver tillsammans med SVT. Sändningstider och sändningsvolymer beslutas i samråd med Sveriges Radio och SVT och regleras i sändningstidsavtal. Avtalet är ramar för planeringen under hela tillståndsperioden, men tiderna kan också justeras över tid, i samråd mellan bolagen. UR:s utbud

i radio och på tv publiceras också på UR:s digitala plattformar UR Play, UR Skola och UR Access och kan även nås från ur.se och kunskapskanalen.se. En del material publiceras enbart på webben.

5.1 Radio

Sändningar av UR:s radioprogram 2018 uppgick till 396 timmar och ligger på samma nivå som 2017. Fördelningen mellan kanalerna följer samma möns-

ter som tidigare, med mest sändningsvolym i P1 och P4 Riks. Tabellerna 5.1.1 och 5.1.2 visar hur sändningsvolymen i radio fördelat sig mellan kanaler samt mellan förstasändningar och repriser.

5.2 Tv

I sändningsvolym räknat är *Kunskapskanalen* UR:s främsta distributionskanal. Drygt 80 procent av UR:s tv-utbud har under 2018 sänts i Kunskapskanalen. Programmen i Kunskapskanalen riktar sig till vuxna (högskola, pedagoger, folkbildning) och allmänhet (folkbildande) och består av både dokumentärer och egenproducerade program, som exempelvis *UR Samtiden*.

Under 2018 har UR:s sändningstid ökat något i alla tv-kanaler utom i Barnkanalen där den minskat något sedan 2017.

Allra mest har sändningstiden i Kunskapskanalen ökat delvis på grund av att fördelningen av sändningstid mellan UR och SVT kan variera något från år till år då kanalen sändningsplaneras av en bolagsgemensam kanalredning som ska anpassa utbudet utifrån ett tittarperspektiv.

Minskningen i Barnkanalen, som är marginell (9 timmar) beror främst på naturliga fluktuationer i kanalen, programlängderna är numera mer varierande för att anpassas för bästa effekt. Tabellerna 5.2.1 och 5.2.2 visar hur UR:s tv-sändningar 2018 fördelat sig på kanaler samt mellan förstasändningar och repriser.

UR har sedan 2013 ökat sändningsvolymen i samtliga tv-kanaler med ett tydligt utbildningsutbud. Däremot har sändningsvolymen i Kunskapskanalen

Tabell 5.1.1 Sändningsvolym i radio per kanal (timmar)

RADIO	2014	2015	2016	2017	2018
P1	135	167	166	167	169
P2	49	50	52	51	51
P3	44	3	39	39	36
P4 Riks	129	133	135	139	140
TOTALT	357	353	392	396	396

Tabell 5.1.2 Sändningsvolym i radio – förstasändning och repriser (timmar)

RADIO	2014	2015	2016	2017	2018
Förstasändning	266	203	221	201	232
Repriser	91	150	171	195	164
TOTALT	357	353	392	396	396

Tabell 5.2.1 Sändningsvolym i tv per kanal (timmar)

TV	2014	2015	2016	2017	2018
SVT1	73	137	117	113	135
SVT2	181	209	177	163	200
SVT24	20	19	41	53	71
Kunskapskanalen	3 548	3 116	2 699	2 593	2 800
Barnkanalen	202	298	297	295	286
TOTALT	4 024	3 779	3 331	3 217	3 492

Tabell 5.2.2 Sändningsvolym i tv – förstasändningar och repriser (timmar)

TV	2014	2015	2016	2017	2018
Förstasändning	1 047	981	843	771	987
Repriser	2 977	2 798	2 488	2 445	2 505
TOTALT	4 024	3 779	3 331	3 216	3 492

► minskat eftersom UR under nuvarande tillståndsperiod har gjort en medveten satsning på utbildningsprogram och de program som ger mest effekt inom utbildningen. Därför är det just sändningsvolymen i Kunskapskanalen där UR sänder merparten av det folkbildande utbudet som sedan 2013 har minskat. Se även kapitel 7.8.

5.3 Text-tv

UR:s service i text-tv innehåller tablåinformation på de sidor som visar hela programutbudet från SVT och UR i samtliga tv-kanaler. Utöver den servisen tillhandahåller UR information om företagets särskilda uppdrag på de sidor UR självständigt förfogar över.

5.4 UR på nätet

Under 2018 fyllde UR 40 år i allmänhetens tjänst. Under större delen av bolagets historia har distributionen av program skett via broadcast. Det innebär att en stor del av företagsmodellen byggt på logiken ”sändare och mottagare”. Denna logik följde delvis med när UR började kommunicera på sociala och digitala plattformar men är inte hållbar i ett digitaliserat medie-landskap och därför befinner sig hela bolaget mitt uppe i en digital förflyttning för att möta upp såväl samhällsbehov som förändrade medievärden, samt stärka relationen till olika målgrupper. Under 2018 har UR ytterligare utvecklat den digitala kommunikationsstrategin för att både stärka samhällsrelevans och relationen med olika målgrupper. Det har inneburit en mer sammanhållen och effektiv digital närvär, samt riktade nyhetsbrev till tre olika målgrupper. Under 2018 har UR även fortsatt utvecklingsarbetet med att slå ihop de digitala plattformarna till en, för att förenkla och förbättra upplevelsen för användarna. En prototyp har tagits fram för testanvändning. Under 2019 fortsätter arbetet med att utveckla en gemensam plattform som svarar upp mot uppdraget och användarnas behov.

UR.se

På ur.se kan allmänhet och arbetsökande läsa om UR:s uppdrag och UR som arbetsplats. På denna sajt finns aktuella nyheter samt UR:s pressinformation. Här finns också länkar till UR:s alla digitala plattformar samt information som rör UR:s målgrupper, produktionsformer och riktlinjer för programförslag till UR.

Under 2018 har UR skapat en särskild samlingsida för föräldrar på ur.se (ur.se/föräldrar). Där finns tips och inspiration för föräldrar. På ett pedagogiskt och lättillgängligt sätt samlas fakta, klipp från UR-program,

konkreta tips, erfarenheter från andra barnfamiljer och råd från experter. Under 2018 har UR även utvecklat nyhetsbrev till pedagoger, föräldrar och dokumentärintresserade. På ur.se finns länkar till dessa.

UR Skola

UR Skola är en digital kanal för pedagoger inom utbildningsväsendet och är samtidigt en tjänst tillgänglig för alla. UR Skola innehåller cirka 12 800 program, med lång tillgänglighetstid, som kan användas inom utbildning och fortbildning. På UR Skola finns även kompletterande material som stödjer användningen av programmen. Det är lärar- och studiehandledningar och arbetsmaterial, undertextning på olika språk samt möjlighet att markera och länka till avsnitt till avsnitt för att

situationsanpassa användningen av program för utbildning. På UR Skola kan intresserade teckna en skräddarsydd prenumeration, utifrån yrkesroll och intresse, på UR:s nyhetsbrev för pedagoger.

Språkplay

Under året lanserades också den digitala tjänsten Språkplay som är ett språkstöd när man tar del av UR:s programutbud. Det program man väljer att titta på förstärks med en interaktiv undertext där orden kan översättas till 18 andra språk. Språkstödet kan anpassas efter användarens språknivå.

UR Play

UR Play vänder sig till en kunskapsintresserad allmänhet. Där presenterar UR drygt 3 000 program. Innehållet kan sorteras, och är därmed sökbart, på olika genrer och format och även efter

programlängd. Alla UR Plays appar (iOS, Android, Apple tv) har uppdaterats löpande under 2018. En iOS-app och Android-app för UR Play byggdes och lanserades under året.

Under 2018 lanserades en barnsortering i UR Play-appen för iPhone och iPad. Nu går det att välja att filtrera så att bara barnutbudet syns. Programmen som visas i den barnsäkra miljön är gjorda för barn i förskoleåldern och upp till 12 år.

UR:s populära app *Tripp, Trapp, Träd* har vidareutvecklats under 2018. Den har bland annat gjorts tillgänglig för fler genom att anpassas till mobiltelefoner (tidigare fanns den endast för läsplatta). UR har också underlättat

förskolans användning av appen genom att distribuera QR-koder med direktlänkar in till

säsongsanpassat material i appen. *Tripp Trapp Träd* vann under 2018 tredje plats i kategorin Interactivity Prize under den prestigefulla barn-tv-festivalen Prix Jeunesse International.

Under året har allmänheten fått möjlighet att på UR Play teckna prenumeration på Nyhetsbrev för föräldrar eller Nyhetsbrev för dokumentärintresserade.

5.5 UR och sociala medier

I dag publicerar UR sitt radio- och tv-utbud i Kunskapskanalen, Sveriges Radios och SVT:s kanaler samt på de egna digitala plattformarna, UR Play, UR Skola och UR Access, som även kan nås från ur.se och kunskapskanalen.se.

UR distribuerar och informerar om sitt utbud också via kommersiella tredjejärnspartnersplattformar. Det är ett viktigt komplement till de egna tjänsterna, speciellt för att nå målgrupper som UR har svårt att nå effektivt via broadcast och på egna plattformar. I dag sker användningen av UR:s programutbud inom utbildning allt oftare via tredjejärnspartnersplattformar i kombination med olika innehållsleverantörer. Därför är det viktigt att UR:s programutbud görs tillgängligt och sökbart även på dessa plattformar för att nå maximal effekt.

Sociala medier och globala distributionsplattformar är en naturlig del av människors medievärld och det är därför självklart att UR, med sin oberoende och pedagogiska journalistik, är närvärande där. Grundprincipen för UR är att utbudet alltid i första hand ska finnas tillgängligt på de egna

Tripp trapp träd. Ekollonen Tripp och Trapp bor i Träd. Tripp är liten och Trapp är stor men störst är Träd. Varje morgon ramar Tripp och Trapp ner från Träd för att vara med om äventyr där de bland andra träffar Råtta och Ben Rangel. Pedagogiskt magasin för 3–5-åringar vars handling utgår från ett litet barns vardag. Till serien finns även en appar för surfplatta och telefon.

► plattformarna. UR:s närvaro på sociala medier och globala distributionsplattformar är ett viktigt komplement och sker med konsekvent restriktivitet. Detta framgår tydligt av UR:s riktlinjer och sociala medier-policy.

UR:s kommunikation i sociala medier syftar till att stärka relationen med olika målgrupper och skapa värde för nya medieanvändare. Genom att utgå från målgruppernas behov och beteende, presentera relevant innehåll och föra nära dialog med användarna bidrar UR till ökat lärande, diskussion och inspiration att dela med sig av till andra. Det ger också UR möjlighet att inhämta

synpunkter som bidrar till programutveckling. UR:s kommunikation med användare i sociala medier är utformad efter plattformens logik och funktioner.

Under 2018 har UR uppdaterat bolagets digitala kommunikationsstrategi. Det har inneburit ett påbörjat arbete med att tydliggöra och effektivisera närvaron på sociala medier. UR vill uppnå större effekt med färre och mer framgångsrika sociala medie-konton med fokus på hur UR kan göra skillnad för den enskilde medieanvändaren.

UR:s sociala medier-policy omfattar kriterier och principer för UR:s publicering av programinnehåll i sociala

medier och på globala distributionsplattformar. Syftet med policyn är att säkerställa UR:s oberoende och integritet, samt att närvaron sker med restriktivitet. Det innebär att UR gör följande överväganden vid varje val av en tredjepartsplattform och vid varje publicering på den:

- Uppfylls UR:s generella utgångspunkter/principer?
- Uppfylls UR:s kriterier för urval av plattformar?
- Uppfylls UR:s principer för att distribuera/marknadsföra på de utvalda plattformarna?
- Vad gör UR om principerna bryts?

► Facebook

Under 2018 genomförde Facebook en genomgripande förändring av den algoritm som styr vad användarna kan se i sina nyhetsflöden. Det påverkade möjligheterna att nå ut i denna kanal. Tidigare framgångsrika konton hos UR hade efter tre månader en genomsnittlig räckvidd motsvarande en tiondel av vad den var före algoritmförändringen. Facebook väljer nu att premiera den personliga interaktionen användare emellan och det har gjort att alla företag och organisationer har svårare att nå ut med sitt innehåll på plattformen. UR har därför under 2018 förändrat kommunikationsstrategin på Facebook och kommer löpande att utvärdera engagemanget hos våra målgrupper.

Youtube

UR tillgängliggör program, delar av program och webbunika klipp på Youtube för att nå olika målgrupper, till exempel ungdomar, nyanlända och lärare. Användningen av UR:s Youtubekonton ökade markant under 2018. Det är framför allt kanalen *Tänk till* som slagit igenom.

Tänk till är UR:s satsning för att nå målgruppen unga utanför en skolkontext. Den är UR:s största Youtube-kanal med i genomsnitt 310 000 visningar och 970 000 visade minuter per månad (Källa: Mingler). Syftet med *Tänk till* är att öka public service relevans bland unga och stimulera det demokratiska samtalet genom att höja ungas röster. Kanalen riktar sig primärt till den svårnätta målgruppen 16–20 år och tar upp frågor som identitet, yrkesval och demokrati. För att vara och förblif relevant står *Tänk till*-redaktionen i ständig dialog med målgruppen och arbetar samskapande med den.

Orka *plugga*-kanalen vill med olika tips och strategier kring studieTeknik hjälpa elever på högstadiet att klara skolan och kunskapsmålen bättre. Innehållet tas fram i nära samarbete med unga i klassrum runt om i Sverige, samt genom dialog i sociala medier. På så sätt blir innehållet användbart och relevant för målgruppen. För Orka *Plugga*-användarna fungerar Youtube som en programbank där flera äldre inslag används lika ofta som nyare innehåll. UR genomförde under våren 2018 en kännedomsundersökning med hjälp av *Novus* där 580 elever och 500 lärare ingick. Den visade att 6 av 10 elever i undersökningen kan tänka sig att rekommendera *Orka plugga* till en kompis och hela 95 procent av lärarna rekommenderar gärna innehållet till elever och kollegor.

Ny i Sverige-kanalen riktar sig till nyanlända och lär ut enkla svenska ord som fungerar i vardagliga situationer.

Poddar

UR erbjuder flera program som poddsändningar vilket möjliggör nedladdning för lyssning även offline. Under 2018 har nedladdningen av poddar ökat till nära 500 000, jämfört med 390 000 under 2017. *NPF-podden* och *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* var de mest populära och nedladdade poddarna under 2018, båda programserierna var under året dessutom nominerade till flera olika priser, se kapitel 4.3. UR:s poddutbud finns på *UR Skola* och även på *Itunes*, *Acast* och *Spotify* och har under 2018 bestått av, förutom nämnda populära program, bland annat *Barnamini-nisteriet*, *Alla mina förövare*, *Filosofera med Farzad, Fejk, Fejkskolan, Historiska val, Skolministeriet, Lärarrummet och Detaljerna – nutidspolitik*. Dessutom poddades några av UR:s nyhetsprogram på de moderna språken spanska, tyska, franska och engelska: *Que pasa, Nachrichten auf Deutsch, Nouvelles en Français* och *Newsreel*.

5.6 Utlåning i digitala nätverk

UR kan även erbjuda lärare och pedagoger användning av ett utökat programutbud riktade till målgrupper från förskola till gymnasieskola och folkhögskola/studieförbund, via UR Access som är en lösenordsskyddad tjänst. Genom att skolor och andra utbildningsanordnare runt om i landet sluter avtal med UR och Copyswede förbinder sig utbildningsanordnaren att inrätta en egen mediecentral, eller anlita en extern mediecentral, för att kunna använda UR-programmen i UR Access. En sådan inrättad eller anlitad mediecentral får tillgång till att ladda ner UR:s programutbud från UR:s tjänst och göra det tillgängligt i undervisningsverksamhet. Utöver programfiler och metadata finns undertexter för tv-program, lärarhandledningar och annat arbetsmaterial kopplat till programmen. I slutet av december 2018 fanns det drygt 17 100 program tillgängliga via UR:s slutna nätverk. 146 fristående skolor, 40 universitet och högskolor, 134 studieförbund och folkhögskolor samt samtliga 290 kommuner har avtal med UR och Copyswede för användning av utbudet i slutna nätverk. Kungliga biblioteket ger via Libris tillgång till information om och länkar till UR-program som finns tillgängliga via nätverken.

5.7 Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

De medel som UR tilldelas ska användas för företagets kärnverksamhet,

att producera och sända radio- och tv-program samt till kompletterande verksamhet i syfte att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig utbudet. Den kompletterande verksamheten ska utgå från och ha en tydlig koppling till kärnverksamheten (anslagsvillkor 2018).

Allmänheten tar i dag inte enbart del av radio och tv genom traditionella sändningar utan via många fler plattformar och kanaler. Lyssnande och tittande på olika digitala plattformar

blir allt vanligare, särskilt i de yngre åldersgrupperna. Därmed har att ”sända radio- och tv-program till allmänheten” fått en vidare betydelse och

omfattar tillgängliggörande av radio och tv såväl i marknätet som på olika plattformar. I anslagsvillkoren finns också angivet att UR ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributionsteknik för radio och tv. För att nå tittarna är det nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på olika plattformar.

Utifrån ovanstående resonemang anser UR att kärnverksamhet är:

- att producera program
- att tillgängliggöra program på olika plattformar, såväl linjärt som ickelinjärt.

Följande verksamheter ingår därmed i kärnverksamheten:

- Produktion av program.
- Sändningar av program i marknätet.
- Sändningar av program online, direkt, simultant med sändning i marknät eller webbexklusivt.
- Olika playtjänster där program som tidigare sändts i marknätet eller online finns tillgängliga för uppspelning. UR definierar kompletterande verksamhet som det arbete som görs i syfte att komplettera kärnverksamheten.

UR:s kompletterande verksamhet består av:

- pedagogiskt stödmaterial i form av exempelvis lärarhandledningar och övningsuppgifter.
- text, ljud och bild som har koppling till och stödjer programmens användning, exempelvis lärare som i videoinslag berättar hur de använder och arbetar med UR-material, eller spelliknande applikationer som syftar till att öka elevernas engagemang och förståelse.

I tv-serien **Superungar** möter vi familjer med barn som lever med neuropsykiatiska funktionsnedsättningar (NPF). Det kan till exempel vara adhd, Aspergers syndrom eller autism. Programledaren Måns Möller träffar en familj per avsnitt, och vi får ta del av de problem just den familjen har i vardagen. Parallelt med huvudberättelserna träffar tittarna vuxna med NPF-diagnos samt Måns son Viggo, som har autism.

► UR:s kompletterande verksamhet går inte att skilja från kärnverksamheten och är nära sammanlänkad med eller ingår som integrerade delar i produktionsarbete och produktionsbudget. Ofta kan information som samlas in för att producera ett program komma till nytta även när en lärarhandledning till samma program tas fram. På liknande sätt kan delar av ett program (kärnverksamhet) bearbetas för att användas i marknadsföring (kompletterande verksamhet). Olika produktioner resulterar i – och

kräver – olika mycket kompletterande material.

Det är näst intill omöjligt att identifiera och särredovisa kostnader för den kompletterande verksamheten från kärnverksamheten. UR strävar emellertid efter att bibehålla god kontroll och balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Den huvudsakliga verksamheten, en övervägande del av allt UR gör, är kärnverksamhet.

God balans är enligt UR när kärnverksamhet är det dominerande

i verksamheten, inte kompletterande verksamhet. På UR arbetar de flesta med att producera eller tillgängliggöra program, alternativt med att stödja dem som har som huvudsaklig arbetsuppgift att producera eller tillgängliggöra program.

UR kan därmed, utan att det exakt mäts i kronor, konstatera att en övervägande del av företagets resurser utan tvivel går till kärnverksamheten. UR bedömer att balansen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet är god. ■

Kortfilmsklubben – franska : Inspelning pågår av **Un, deux, trois** en fransk kortfilm i regi av Lou Cheruy-Zidi. Efter ett familjegrål drar sextonåriga June iväg med sina äldre systrar för att bo tillsammans med dem hemma hos Margo, som är äldst. Det blir ett liv med mycket festande, och ganska snart visar det sig att June inte mår så bra.

6. Bredden i utbudet

UR erbjuder radio- och tv-program för hela utbildningsväsendet - från förskola till och med högskola, samt allmänt folkbildande program. Bredden i utbudet möjliggör kunskapsinhämtning för alla. Barn, elever, studenter, lärare och allmänhet hittar program för utbildning och fortbildning inom områden där UR har identifierat aktuella behov.

6.1 Utbildningsområden

Utbudet från UR är indelat i olika ämnen och nivåer av utbildning. På så sätt anpassas innehållet i programmen till relevanta kunskapsmål och pedagogiska behov för respektive utbildningsstadium. I utbildningsområdet högskola ingår lärarutbildning och lärarförbildning. Som yngre barn räknas förskola och grundskola åk F–3, som äldre barn grundskola åk 4–6. Unga räknas som grundskola åk 7–9 samt gymnasieskola. Utöver dessa utbildningsområden finns program för utbildningsområdet folkhögskola och studieförbund samt allmänt folkbildande program.

6.2 Barn och unga

Nära hälften av de program som UR producerar och tillgängliggör riktas mot barn och unga men av total sändningsvolym utgör barn- och ungdomsprogrammen 18 procent. Däremot är antalet program för barn och ungas utbildning större än antalet program för högskola eller studieförbund och folkhögskola. Eftersom program för barn och unga generellt är väsentligt kortare (av pedagogiska och kognitiva skäl) än program för vuxna ger jämförelse i antal program, i stället för sändningsvolym, därför en mer rättvisande bild av hur redaktionellt arbete och kostnader fördelar sig i UR:s totala utbud. UR:s

fokus på barn och unga är naturligt då en majoritet av de som är i utbildning finns inom barn- och ungdomsskolan. Omkring två miljoner elever finns inom förskola, fritidshem, skola och annan pedagogisk verksamhet. Skolan är en av samhällets mötesplatser för lärande, åsiktsbildning, informationsutbyte och bildning och är den kanske viktigaste platsen för såväl individuell som demokratisk utveckling.

6.3 Utbildningsprogram och folkbildande program

UR ska koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av

Tabell 6.1.1 Sändningsvolym i radio och tv per utbildningsområde (timmar)

Utbildningsområde	2014		2015		2016		2017		2018	
	Radio	Tv								
Yngre barn	37	128	44	196	42	194	47	171	52	169
Äldre barn	24	76	27	99	39	105	27	124	36	119
Unga	85	262	40	259	65	226	75	208	74	232
Högskola	114	2 022	115	1 861	118	1 608	106	1 384	100	872
Folkhögskola och studieförbund	36	183	81	258	33	156	37	78	30	31
Folkbildning	61	1 344	46	1 012	95	1 043	104	1 252	104	2 069
Vuxenutbildning*		9		94						
Totalt	357	4 024	353	3 779	392	3 331	396	3 216	396	3 492

Tabell 6.1.2 Sändningsvolym tv per utbildningsområde – antal program samt andel av totala utbudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% volym	Antal	% antal
Barn och unga	520	15 %	3 154	40 %
Högskola	872	25 %	1 566	19 %
Folkhögskola och studieförbund	31	1 %	54	1 %
Folkbildning	2 069	59 %	3 158	40 %
Totalt	3 492	100%	7 932	100%

Tabell 6.1.3 Sändningsvolym i radio per utbildningsområde - antal program samt andel av totala utbudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% volym	Antal	% antal
Barn och unga	162	41 %	707	64 %
Högskola	100	25 %	199	18 %
Folkhögskola och studieförbund	30	8 %	60	5 %
Folkbildning	104	26 %	142	13 %
Totalt	396	100%	1 108	100%

Bella loggar in. Programledaren Bella Junior träffar kända influerare och lär sig hur man ska göra för att lyckas och bli stor i sociala medier. Hon tar också reda på hur man tänker smart och kritiskt kring det man konsumrar i sociala medier. Vad är tillåtet när det gäller reklam och samarbeten? Hur får man använda musik och bilder? Och hur känner man igen en fejknyhet? I varje avsnitt träffar Bella en influerare som hon umgås med under en dag. Hon utsätter dem för utmaningar och de delar med sig av sina bästa tips för att nå ut i sociala medier.

► folkbildningsprogram. UR:s programutbud ska förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra inom utbildningsområdet. Under 2018 var andelen utbildningsprogram 44 procent av den totala sändningsvolymen och andelen för allmän folkbildning var 56 procent. Ökningen av sändningsvolymen för folkbildningen beror till allra största delen på att Kunskapskanalen under 2018 ökade sin totala sändningsvolym med 29 procent. Fördelningen av sändningstid

i Kunskapskanalen mellan UR och SVT kan variera något från år till år då kanalen sändningsplaneras av en självständig bolagsgemensam kanalledning som ska anpassa utbudet utifrån ett tittarperspektiv, oavsett om programmen kommer från UR eller SVT.

Andelen program riktat till högskola (främst *UR Samtidens* inspelningar av föreläsningar) har minskat mellan 2017 och 2018 eftersom programmen riktade mot högskola har en mindre användning och därmed en lägre

lärandeeffekt. Därför har *UR Samtidens* folkbildande utbud ökat.

Fördelningen mellan utbildnings- och folkbildningsutbud hamnar på 77 respektive 23 procent fördelat på alla kanaler utom Kunskapskanalen och Sveriges Radios P3, de kanaler där UR i huvudsak sänder sitt folkbildande utbud (se tabell 5.1.1 och 5.2.2). Därmed anser UR att programverksamheten är inriktad mot utbildningsområdet.

För att särskilja program för det formella utbildningsväsendet och den

Tabell 6.4 Ämnesfördelning i total sändningsvolym radio och tv (timmar).

Ämne	2014		2015		2016		2017		2018	
	Radio	Tv								
Estetiska ämnen	2	194	1	215	5	159	1	61	2	84
Geografi och miljö		152		100		204		249	3	466
Historia, religion och filosofi	10	232	21	221	16	268	17	317	39	331
Hälsa och samlevnad	49	612	59	486	72	337	54	341	51	564
IT och media		90		148	9	159	3	90	4	111
Matematik		46	5	46		45	3	33		25
Naturvetenskap och teknik	2	341	3	370	11	354	7	342	16	435
Pedagogik	50	223	98	260	105	244	103	262	99	144
Samhälle och ekonomi	158	1 494	80	1 442	95	1 180	107	1 155	104	934
Språk										
Svenska	27	112	35	120	27	178	49	121	27	147
Svenska som andraspråk		24		2	1	4			8	7
Nationella minoritetsspråk	15	52	15	62	23	60	25	65	18	91
Moderna språk	28	72	32	69	25	78	26	70	17	91
Övriga språk	6	22	3	27	2	30	1	16	7	12
Övrigt	9	358	2	211		31	1	92	1	50
Totalt	357	4 024	353	3 779	392	3 331	396	3 216	396	3 492

Makeriet. I Makeriet kombineras teknik, kreativitet och slöjd. Programledarna Arantxa Álvares och Erik Rosales utforskar teknikens värld med digital slöjd och skapar och uppfinnar tillsammans med barnen som besöker dem i verkstaden. De använder sig av allt från återvunnet material och gammalt skrot till digital teknik. På vägen lär de sig om mekanismerna bakom sina uppfinningar – som till exempel elektricitet, hydraulik och sensorer. Här skapar vuxna och barn tillsammans. Utgångspunkten är gör-det-själv-skapande och Maker-rörelsen.

► organiserade folkbildningen har UR gjort ett förtydligande i den interna definition som styr hur programutbudet registreras.

För utbildningsprogram gäller att utbudet tar sin utgångspunkt i pedagogiska behov, i läro- eller kursplan eller motsvarande eller i samarbete med en utbildningsanordnare. Till ett utbildningsprogram är det möjligt att utveckla pedagogisk handledning eller mediepedagogiskt stöd.

Ett allmänt folkbildande program i UR:s utbud har också ett pedagogiskt och lärande syfte men har inget krav på förankring eller knytning till styrdokument eller annat utbildningsdokument.

Samtliga program katalogiseras, beskrivs och metadatamärks för att göras sökbara.

6.4 Ämnesområden

Breden i UR:s utbud återspeglar i den mångfald av ämnen som programmen innehåller som UR producerar, sänder och tillgängliggör under ett år. Under valåret 2018 var demokrati, statsskick och källkritik ett viktigt fokus. UR har också fortsatt med ett mycket efterfrågat, använt och omtyckt utbud om NPF – neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

I tv-serien *Superungar* möter vi familjer med barn som lever med dessa funktionsnedsättningar. I varje avsnitt

får vi dela en viss familjs särskilda utmaningar. Familjen får kontakt med en expert som bidrar med metoder för att minska stressen i vardagen. UR har under 2018 även fortsatt att sända *NPF-podden*. För att tillgängliggöra UR:s program om NPF för föräldrar har sajten *UR Föräldrar sjösatts*. Här samlas program för identifikation, praktiska råd från experter om förhållningssätt som kan underlätta och ren information. Här kan man söka på specifika svårigheter som ”konflikthantering” och ”vardagsrutiner”.

UR har fortsatt att producera och sända program i ämnet MIK, medie- och informationskunnighet. De identifierade behoven av att bättre förstå innebördens av digitala begrepp och aktuella digitala företeelser har resulterat i flera serier för olika målgrupper, varav flera har inriktat sig på digitala företeelser som kan påverka en valrörelse.

Tv-serien *Bella loggar in* vänder sig till ungdomar i högstadiet som här får en inblick i hur kända influerare arbetar i sociala medier. Det föranleder diskussioner om upphovsrätt, yttrandefrihet, förtal, samarbeten och reklam. I tv-serien *Surfarna* får de yngsta eleverna lära sig begrepp som nätfiske, cookies och klickbeten och i tv-serien *Makeriet* får de testa digital slöjd som är en del av makerkulturen – en kulturytring

som kombinerar teknologi och innovation med hantverk och konst. Andra säsongen av radioserien *Fejk* för gymnasiet belyser hur konst, musik, foton, film och böcker används för att förstärka olika budskap.

Hamnskiftarens resa (åk 4–6) är en äventyrsserie om Sveriges landskap. Den tar sin utgångspunkt i skolämnet geografi, men kan även användas i historia, svenska och naturkunskap. Radioserien är ett exempel på hur viktigt det är att pedagogiskt berättande är påkostat och spänande för att elever ska tillgodogöra sig innehållet.

SVA – svenska som andraspråk – är ett skolämne som syftar till att elever ska utveckla färdigheter i svenska språket. De ska få rikligt med tillfällen att möta, producera och analysera muntligt och skriftligt språk. UR har producerat serier i nära samarbete med elever och lärare i flera i stadier för att komplettera undervisningen, till exempel *Våga snacka* (gymnasium) och *Bästa babblet* (åk 7–9).

Innehållet i tv-serien *Fatta historia* (åk 7–9) spänner från flodkulturerna fram till andra världskriget. Programmen kan användas både i introduktionsklass och i ordinarie klass i ämnena historia och SVA. Programmen har ett enkelt språk med ordkunskap och begreppsförståelse i fokus.

Foto: Daniel Stein/UR

Perspektiv på världen. Är mänskliga rättigheter en självklarhet överallt? Hur fungerar extremism och hur långt är människan beredd att gå för sin övertygelse? Varför har vi krig och vad gör vi för att förhindra dem? I sex avsnitt tas frågor om demokrati, makt och rättigheter upp ur nya vinklar och från olika delar i världen. Varje avsnitt har ett eget avgränsat tema. Vi möter människor med olika åsikter, möjligheter och perspektiv. Det som är självklart för någon kan vara en omöjlighet för en annan.

► Tv-serien *Lärlabbet* vänder sig specifikt till lärare och bygger på lärares erfarenheter, behov och medverkan. Här är det kollegiala lärandet i fokus. Under 2018 uppskattades särskilt avsnittet om hur svårt det är att samverka med elevernas föräldrar. I programmet skildras en skola som kommit tillräffa med problemet på ett kreativt sätt som andra skolor gärna tar efter.

UR producerar sedan många år radioserien *Skolministeriet* som tar upp aktuella skolfrågor för alla som är intresserade av skolans roll och villkor i vårt samhälle och radioserien *Lärarrummet* innehåller berättelser från skolans värld. Igenkänning och identifikation är värdefullt för en yrkeskår som dagligen står inför komplexa samhällsfrågor. De lärarförbildande programmen från UR syftar till att stärka läraren i sin yrkesroll på flera sätt. En särskild möjlighet finns i att möta de nyutexaminerade lärarna. Därför utvecklat UR nu det lärarförbildande utbudet i nära dialog med denna grupp.

6.5 Utbud i tiden

Ämnet MIK, medie- och informationskunnighet, är alltid aktuellt, men kanske särskilt när det är valår. Därför sände UR flera serier för gymnasiesko-

lan. Serien *Har jag något val?* (gymnasium) tar upp hur valkampanjer drevs via sociala medier när Trump blev president, undersöker hur man tar sig ur sin egen filterbubbla och tar reda på vad "dark ads" är.

Tv-serien *Fatta Sveriges demokrati* (gymnasium) går igenom grunderna för demokrati och stärker medvetenheten och kunskaperna om vårt statsskick. I tv-serien *Historiska val* skildras uppmärksammade val i Sverige och andra länder både i nutid och dåtid och radio-serien *Detaljerna* (gymnasium) bjuder på politisk nutidshistoria och tv-serien *Perspektiv på världen* (gymnasium) tar med tittaren till olika platser runtom i världen för att se på frågor om demokrati, jämställdhet och miljö ur nya perspektiv. Programmen är indelade i åtta olika teman utifrån kursplanen i samhällskunskap.

Samernas nationaldag firas den 6 februari och 2018 var det 100 år sedan det första samiska landsmötet i Sverige ägde rum. UR sände under året, med start i januari, tv-serierna *Samernas tid* (folkbildning) och *Min samiska historia* (åk 7–9) som båda skildrar samernas historia, kultur och nutid. Serierna inleddes UR:s satsning på att skildra flera nationella minoritetars historia i Sverige som drogs igång redan under

2017 med *Romernas tid – 1900-tal* (åk 7–9).

De som i sin yrkesroll arbetar med nya svenska hamnar ofta i situationer där de ställs inför svåra beslut och avvägningar. Tv-dokumentärserien *Det goda landet* (folkhögskola) skildrar i sex avsnitt olika delar av det svenska samhället. Polisen, arbetsmarknaden, försvaret, skolan, kommunen och civilsamhället. Visat ur tjänstemännens och civila aktörers perspektiv tas de utmaningar upp som uppstått till följd av samhällsförändringar.

Den debatt som följt efter #metoo håller diskussionen om sexuella trakasserier levande. I poddserien *Alla mina förövare* (gymnasium) tar vi del av ungas personliga upplevelser av sexuella trakasserier. Experter som jobbar för att motverka trakasserier ger råd.

UR *Samtiden* filmade en föreläsningsdag arrangerad av RFSU om #metoo, som handlade om hur skolan kan arbeta för att förebygga övergrepp, trakasserier och kränkningar. Här lyfts vikten av att förbättra och modernisera sexualundervisningen, vilket UR också fångat upp. Därför producerade UR en säsong om sexualundervisning i det lärarförbildande tv-serien *Lärlabbet* för publicering 2019. ■

7. Särskilda uppdrag och målgrupper

UR:s programutbud ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. Programmen ska utformas så att de tillgodosser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen. Det innebär att UR producerar radio- och tv-program, poddar och klipp specifikt riktade till flera olika målgrupper utifrån användarnas behov och beteenden. UR är till för alla – för de många och de få.

7.1 Jämställdhet, mångfald och spegling

För att uppnå en hög programkvalitet och ge möjlighet för användarna att både känna igen sig och möta nya perspektiv i programutbudet är det ett strategiskt mål för UR att öka mångfalden bland de medverkande i programutbudet. En av förutsättningarna för att nå det målet är att även öka mångfalden och lyfta in fler perspektiv bland medarbetarna. Genom att ta vara på en variation av röster, åsikter och perspektiv strävar UR efter att spegla hela befolkningen så att alla som tar del av utbudet ska kunna identifiera sig i delar av det. UR är till för alla och utbudet ska vara relevant för användarna.

Enligt sändningstillståndet ska UR:s programverksamhet bedrivas ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodosser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen samt som helhet präglas av folkbildningsambitioner. För att detta ska synas och märkas i det UR producerar och publicerar under året arbetar UR kontinuerligt och i varje enskilt projekt för att

säkerställa att jämställdhet, mångfald och spegling är utgångspunkter i varje produktion. Se kapitel 7.1.2 för exempel.

7.1.1 Definition och mål

Under 2018 har UR arbetat med att implementera och vidareutveckla den policy och definition av mångfald och spegling som togs fram året innan. Bland annat har en intern mångfaldsmätning genomförts, se kapitel 7.1.3. Under 2019 kommer speglings- och mångfaldssstrategin uppdateras så att den ligger i linje med det nya sändningstillståndet från 2020 och UR:s strategi.

Eftersom mångfald är ett begrepp som förändras i takt med att samhället förändras, kan nya betydelser inkluderas allteftersom. Betydelser och fokus för mångfald skiftar också genom programmens uppdrag och målgrupper. UR:s definition av mångfald och spegling tar hänsyn till flera aspekter: kön, svensk/utländsk bakgrund, regional spegling, socioekonomisk bakgrund, utbildningsnivå, religiös tro/livsåskådning, kulturell identitet, nationella minoriteter, funktionsnedsättningar, sexuell orientering/identifikation och ålder.

För att UR ska vara en relevant medieaktör för hela landet och den variation som finns i befolkningen är

det viktigt att människor med olika bakgrund och perspektiv syns och hörs i programmen och är delaktiga i att producera dem. UR har ett antal målsättningar när det gäller mångfaldsarbete:

Det ska finnas en balans mellan kvinnor och män, såväl i programutbudet som bland anställda. Detta mål följs upp via HR-avdelningen vad gäller anställda, för programutbudet via mätningar som görs av forskare vid Lunds universitet varje år samt via en intern mångfaldsmätning som är under utveckling.

Mångfald i programutbudet ska öka. Detta mål följs upp dels via nämnda undersökning vid Lunds universitet, dels via Novus attitydundersökning samt via en intern mätning som är under utveckling. Även mångfalden av medarbetarna ska öka och detta följs upp via uppgifter från HR-avdelningen. Läs mer i kapitel 7.1.3.

7.1.2 Mångfald och spegling i programproduktion

För att systematiskt arbeta med att alla projekt tar hänsyn till mångfald och spegling ska varje programprojekt/redaktion göra upp en plan för arbetet och som stöd för det finns en checklista. Syftet är att kunna göra medvetna val

UR:s Youtube-kanal **Orka plugga** har en tät dialog med unga och besöker regelbundet skolor i hela Sverige för att skapa pedagogiska program som hjälper unga att nå kunskapsmålen.

► om vilka perspektiv som lyfts, vem som tillåts att vara berättare, vilka som synliggörs i produktionerna och i vilka roller. UR eftersträvar också att undvika framställningar som förstärker stereotypa föreställningar.

UR producerar program både med, för och om olika grupper som vanligtvis är underrepresenterade i medierna. För att säkerställa ett relevant innehåll arbetar UR strukturerat med dialoger och inkludering i programprocessen, till exempel med referensgrupper som bistår med sakkunskap. Exempel på detta är produktionen av de olika programserierna kring nationella minoritetars historia då referensgrupper ur de respektive nationella minoriteterna bjöds in för dialog och faktainsamling.

På så sätt kan stereotypa bilder och berättelser undvikas och innehållet kvalitetssäkras både faktamässigt och genom representation. Detta bidrar till autentiskt berättande, ökad trovärdighet, kvalitet och relevans. Möjligheten till identifikation stärker dessutom lärandet. UR har under hela processen fullt ut ansvaret för det redaktionella oberoendet och förmedlar och säkrar de grundläggande public service-värdena, som till exempel oberoende opartiskhet och saklighet.

När det gäller utbudet för barn och unga är *Retorikmatchen* (åk 4–6) ett tydligt exempel på hur spegling av hela landet gestaltas. *Retorikmatchen* riktar

sig till elever i årskurs sex över hela landet och där tio lag väljs ut att tävla i retorik. Varje klass representeras av en kille och en tjejer. I finalen 2018 möttes Internationella Engelska skolan i Lund och Pauliskolan i Helsingborg.

Ett annat exempel är *Orka plugga* (åk 7–9) som ger tips och strategier för att underlätta pluggandet och nå kunskapsmålen. I arbetet med *Orka plugga* är det tydligt vilken betydelse spegling av en målgrupp har och hur det bidrar till användning. Redaktionen besöker regelbundet skolor i hela landet för att bygga relation med användarna och lyssna in deras behov. Efter sådana besök stiger användningen av *Orka plugga* på den skola och den ort som *Orka plugga*-redaktionen besökt och användningen av programmen, liksom dialogen med de unga användarna, håller sig sedan på en jämn nivå.

Vad som är viktigt och hur mångfald betonas kan skifta mellan redaktioner och produktioner beroende på målgrupp och ämnesval. *UR Samtiden* som spelar in föreläsningar över hela Sverige arbetar till exempel systematiskt med att hålla en jämn fördelning mellan män och kvinnor som föreläser. I möjligaste mån försöker redaktionen även spela in föreläsningar med viss geografisk spridning. Däremot finns det parametrar som redaktionen inte kan påverka, som till exempel åldersfördelningen eller etniskt ursprung bland

dem som föreläser. Inspelningarna av föreläsningarna är en spegling av hur den akademiska föreläsningsvärlden i Sverige ser ut.

UR har som effektmål att åtta av tio användare vid utgången av 2019 ska anse att UR:s utbud speglar hela befolkningen. Årets Novusundersökning visar att i gruppen lärare har den andelen minskat jämfört med förra året och nu 70 procent jämfört med 74 procent förra året. Bland allmänheten anser knappt hälften att UR:s utbud speglar hela befolkningen vilket är en ökning jämfört med förra året, se diagram 3.2.

7.1.3 Att mäta mångfald

För att ta reda på hur mångfald representeras i programutbudet genomförs sedan 2010 kontinuerliga undersökningar av Lunds universitet på uppdrag av UR två gånger per år enligt modellen syntetiska veckor. Mätningarna genomförs genom analys av samtliga sändningar under en syntetisk vecka på våren och en på hösten. Syntetisk vecka innebär en analytisk konstruktion, där undersökningen utgår från material under en period om sju veckor, där måndagens sändningar analyseras under första veckan, tisdagens under andra veckan, onsdagens under tredje veckan och så vidare. Där mäts mångfald utifrån antal representerade personer ur ett tittar- och lyssnarperspektiv. De medverkande kodas utifrån bland annat kön, etnicitet, nationellt minoritetsspråk, funktionsnedsättning, teckenspråk och ålder. Även stereotyper mäts utifrån sju kriterier som expert, offer, hjälte med flera. Mätningen för 2018 visar en obalans mellan kvinnor (40 procent) och män (60 procent) och

Tabell 7.1.3 Fördelningen män och kvinnor i utbudet. Källa Lunds Universitet.

Kvinnor och män i utbudet	2014	2015	2016	2017	2018
Kvinnor	40 %	48 %	46 %	42 %	40 %
Män	60 %	52 %	54 %	58 %	60 %
TOTALT	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Jobba, sova dö. En existentiell och filosofisk programserie i radio om människans relation till arbetet. Förr, nu och i framtiden. Vi hör mänsklig frågor från landets alla hörn samt forskare, psykologer och filosofer tänka kring jobbets betydelse och förändring.

► är en försämring jämfört med de närmast föregående åren. (Se tabell 7.1.4).

Procentandelen experter är generellt högre bland männen än bland kvinnorna vilket även det är en försämring. Andelen personer ur nationella minoriteter i programmen har däremot ökat senaste året, liksom antalet teckenspråkiga samt aktörer med fysisk funktionsnedsättning.

Resultaten för UR måste dock tolkas med försiktighet. De syntetveckor som mäter mångfald förläggs inte med självklarhet till just de veckor som UR har en tablålagd temasatsning i någon av SVT:s eller Sveriges Radios kanaler. Detta innebär att en del av utbudet, till exempel tv-serien *Superungar* (folk Bildning) där tittaren i varje enskilt program får möta både barn och vuxna med olika former av neuropsykiatiska funktionshinder, inte har noterats i mätningen eftersom programmen har sändts under en annan tid än under syntetveckorna. Enskilda program med ett högt antal medverkanden kan få ett oproportionerligt stort genomsLAG dä mätningen endast görs på de program som sänds under en begränsad mättid. Och omvänt kan urvalsmetoden leda till att program med aktörer som till exempel skulle kunna väga upp obalansen mellan könen överhuvudtaget inte mäts eftersom de inte sänds under den aktuella mätperioden och därfor inte kommer med i mätningen.

Obalansen mellan kön som mätningen från Lund visar hänförs till största delen till inköpta program från andra delar av världen. När UR köper in produktioner behöver fler faktorer utöver mångfald vägas in, såsom ämne, produktionens kvalitet, målgrupp,

aktuellt etcetera vilket gör att UR har svårare att prioritera till exempel balans mellan könen. En möjlig förklaring till obalansen är att producenterna i andra länder inte tar samma hänsyn till att nå en jämn balans mellan kvinnor och män i programutbudet. Balansen mellan kön i UR:s egna produktioner är däremot bättre och ett resultat av det medvetna arbete som ligger bakom produktionerna.

För att ytterligare mäta mångfalden i programutbudet påbörjade UR under 2017 utvecklingen av en intern mätning som syftar till att kartlägga hur produktionsarbetet bedrivs och hur det påverkar de enskilda programprojekten. Precis som i mätningen som utförs av forskare vid Lunds universitet tar den interna mångfaldsmätningen fasta på mångfald utifrån antal representativa personer ur ett tittar- och lyssnarperspektiv. De medverkande kodas utifrån bland annat kön, ålder, etnicitet, nationellt minoritetsspråk, teckenspråk och funktionsnedsättning. Dessutom innehåller den interna mätningen även en del där redaktionerna får svara på ett antal frågor för att kartlägga hur de arbetat med frågor kring representation och speglings. Genom att kartlägga arbetet systematiskt kan kunskapen spridas internt och höja kompetensen kring UR:s mångfaldsarbete.

Under 2018 har UR fortsatt att utveckla metoden och i ett första steg skickades en enkät ut till 19 programproduktioner. Urvalet baserades på ett antal produktioner inom varje målgrupp med hög användning, av de tillfrågade besvarade 16 produktioner enkäten. Resultaten indikerar att det finns en hög medvetenhet på redaktio-

nerna vad gäller jämställdhet, mångfald och speglings som utgångspunkter i varje programproduktion. Till exempel är balansen mellan kvinnor (283) och män (285) jämn och åldersspridningen på de medverkande speglar väl målgrupperna inom grund- och gymnasieskolan. Redaktionen för *Kolla myten* (åk 7–9) beskriver hur de strävar efter en jämn könsfördelning bland de medverkande "särskilt när det gäller de vetenskapliga experterna som medverkar då det traditionellt sett varit fler män där". Flera av redaktionerna påpekar att det krävs tid för att få mångfald bland de medverkande. Hur programmen ska speglar hela Sverige är en fråga som flera redaktioner arbetar aktivt med, till exempel *Orka plugga* (åk 7–9) som spelar in program på skolor i hela landet och i radioserien *Kjellsorterat* (gymnasium) kommer till exempel 60 procent av de medverkande från regioner utanför Stockholm, Göteborg och Malmö.

Den interna mätningen är ännu inte en statistiskt säkerställd metod men resultaten kan ses som indikationer på att det finns en stor medvetenhet om mångfalds- och speglingsuppdraget ute på redaktionerna som ger resultat i programutbudet. UR kommer att utvärdera och utveckla enkäten vidare under 2019.

Även antalet anställda vid UR 2018 visar på en obalans mellan könen fast med övervikten av kvinnor som utgör 60 procent och männen utgör 40 procent, vilket är på samma nivå som de föregående åren. UR strävar efter en jämn könsfördelning bland de anställda och kommer de närmaste åren arbeta för att nå en bättre balans.

Skolministeriet granskar och belyser aktuella och viktiga skolfrågor genom levande reportage, egna undersökningar och fördjupande samtal.
Sänds i P1 på fredagar.

► 7.2 Nyheter och samhällsbevakning

UR har inte ett granskande nyhetsuppdrag som de andra public servicebolagen, men kompletterar och breddar den nyhetsrapportering som Sveriges Radio och SVT bidrar med. Genom ett stort utbud av samhällsorienterande och faktabaserade program kan UR ge barn, unga och vuxna möjlighet att fördjupa sig i aktuella nyhetshändelser och samhällsfrågor. Huvudparten av programmen kan användas för att bredda, stärka och komplettera undervisningen i klassrummen.

UR:s nyhetsförmedling är begränsad till barn och unga och nyhetsutbudet för dessa redovisas i kapitel 7.4.3.

Samhällsorienterande program förekommer i hög utsträckning i UR:s programutbud för både barn, unga och vuxna. Det kan handla om såväl nyproducerade som äldre program. Exempel på fördjupande samhällsprogram är *Skolministeriet* (radio) som sedan 2007 granskar och belyser aktuella och viktiga skolfrågor genom levande reportage, egna undersökningar och fördjupande samtal, varje vecka.

Ofta tar programmet upp frågor som påverkas av den politiska utvecklingen och av tongångarna i samhällsdebatten, och där söker Skolministeriet gärna svar bortom den snabba nyhetsrapporteringen. Tv-serien *Vägen till fredspriset* (gymnasium) är ett exempel på hur UR kompletterar och fördjupar nyhetsrapporteringen. I samband med utdelningen av Nobels fredspris hösten 2018 sände UR en serie om ett antal fredsaktivister och fredsmäklare och deras väg till Nobelpriset. I serien får tittaren bland andra möta Malala Yousafzai som med risk för sitt eget liv för kampanjen om flickors rätt till utbildning i Pakistan och Martti Ahtisaari, före detta president i Finland, som lyckades mäkla fred i Namibia med samtal i stället för vapen.

Under 2018, då det var riksdagsval i Sverige, sände UR ett stort antal program för de flesta av UR:s målgrupper med valet, demokrati och det politiska systemet i fokus.

För åk 4–6 sände UR *Dröm om demokrati*, en tv-serie om Sveriges demokrati, konstitution och grundlagar, hur skatterna används, vilka val du kan rösta

i och fördelningen av den politiska makten. *Nyfiken på Sverige* (åk 4–6) är en animerad serie som introducerar det svenska samhället, framförallt för nyanlända barn. Syftet är att förmedla delaktighet och förståelse för vilka normer och värderingar som finns i det svenska samhället, och vilka rättigheter och skyldigheter vi har. Serien finns även på arabiska, kurdiska, somaliska, tigrinja, dari och spanska.

Fatta Sveriges demokrati (åk 7–9) är en tv-serie vars innehåll ska ge tittarna ökad kunskap om Sveriges politiska system och de politiska partierna, samt stärka medvetenheten och insikten om Sveriges demokrati och statsskick.

Perspektiv på världen (gymnasiet) tar med tittaren till olika platser runtom i världen för att se på frågor om demokrati, jämställdhet och miljö ur nya perspektiv. Programmen är indelade i åtta olika teman utifrån kursplanen i samhällskunskap.

Tänk till – Valet tog inför valet upp frågor som bygger på samtal med hundra förstagångsväljare om ämnen som engagerar dem, bland annat psykisk ohälsa och stress. Representanter

Vad är kritiskt tänkande? Och hur tänker man kritiskt? I Bildningsbyråns radioserie **Tänka mot strömmen** får lyssnaren ta del av olika historiska personers kritiska tankar som många gånger utmanat och utvecklat deras samtid.

► från de åtta riksdagspartierna berättar om sin politik i de olika frågorna.

Har jag något val? (gymnasiet) är serien som visar hur många starka krafter försöker påverka väljare bland annat genom påverkan via nätet och sociala medier, begrepp som "dark ads" och "fake news" får sin förklaring liksom vad en filterbubbla är.

Det goda landet (folkhögskola) är en dokumentärserie som visar hur den svenska demokratin fungerar i praktiken. I sex avsnitt skildras lika många delar av det svenska samhället: polisen, arbetsmarknaden, försvaret, skolan, kommunen och civilsamhället.

UR har under flera år haft fokus på att utveckla ett programutbud inom MIK, medie- och informationskunskap. Under valåret kopplades MIK ihop med politiska val, påverkanskampanjer och propaganda. *Fejk*, säsong två (gymnasiet) tar upp hur drömbilder och skräckbilder används i propaganda, populärkultur och politik.

Under ämnesrubriken MIK har UR även sändt *Surfarna* (åk F–3) ett minidrama på ämnet digital kompetens och radioserien *Programmera mera* (åk 4–6)

där programledaren med en barnpanel diskuterar den digitala vardagen och hur tekniken bakom påverkar oss. I tv-serien *Världen online* (åk 4–6) tar programledarna Idun och Samson reda på barns och ungas perspektiv och syn på internet. Hur använder de nätet? Och vad är källkritik? Är det bra med så mycket skärmtid? UR har även sändt *Kolla myten* (åk 7–9) som med hjälp av den vetenskapliga arbetsmetoden lär ut hur man kan avslöja om en myt är sann eller falsk.

Under 2018 har Bildningsbyråns serie *Tänka mot strömmen* fortsatt att produceras med 30 nya program som grundligt tar upp vad kritiskt tänkande är och hur man tänker kritiskt.

Under 2018, då begrepp som alternativa fakta, trollfabriker och faktaresistens varit frekventa i samhällsdebatten och kopplats ihop med riksdagsvalet har UR bidragit med flera programserier, både för radio och tv och riktade till flera målgrupper. Målet har varit att belysa och klargöra vad som har hänt med vårt förhållningssätt till fakta och kunskap.

UR *Samtiden* spelade under 2018 in föreläsningsserier som *Demokrati under hot* och *Demokratidagen* samt enskilda föreläsnings som *Digitala vapen som dödar demokratin*, *En polariserad värld*, *Val, påverkan och propaganda* samt *Samtal i trollskogen* för att bara nämna några. UR *Samtiden* spelade även in alla Nobelpristagarnas föreläsnings och publicerade dessa först på UR Play för att de snabbt skulle bli tillgängliga och därefter har de sändts i broadcast.

UR har liksom tidigare år deltagit i *Musikhjälpen* som varje år samlar in pengar till Radiohjälpen. Till årets tema "Alla funkar olika" producerade UR tv-inslag till målgrupperna åk 7–9 samt gymnasiet. I en serie miniporträtt, *Alla funkar olika – Min berättelse*, fick tittarna möta ungdomar med olika funktionsnedsättningar i några av världens fattigare länder. En del av UR:s samhällsorienterande program beskrivs vidare i kapitel 7.8 Särskilda satsningar under året.

Min judiska historia. Judarna är en av Sveriges fem nationella minoriteter. De har kommit i olika omgångar och från olika platser i världen. 14-åriga Rebecka har börjat fundera mer och mer kring sin egen historia. Hur hamnade hennes släkt i Sverige? Och hur har judar haft det i Sverige under historien? Rebeckas gammelfaster berättar om hur rädd hon var som ung under andra världskriget.

► 7.3 Kultur

I UR:s uppdrag ingår att erbjuda ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns i Sverige och innehåller program från olika delar av världen. Det finns i UR:s utbud ett stort antal program som speglar kultur i olika sammanhang i olika delar av Sverige och världen. Tittaren och lyssnaren får möta människor som är bärare av olika kulturuttryck. I utbudet finns program för alla åldrar, alla målgrupper med innehåll som engagerar, speglar och fördjupar. Detta gäller oavsett om programmen är utlägg, inköp, samproduktioner eller egna produktioner. Här nedan några exempel som speglar olika kulturer.

I radioserien *Högtidsmusik* (åk F–3) bjuter artister på musik som kommer från olika religiösa traditioner och i *Högtider* (åk F–3) får lyssnarna inblick i hur det går till att fira högtider inom judendomen, hinduismen, islam, buddhismen, katolicismen och inom den koptiska kyrkan.

Folksagor i världen (F–3) är animerade kortfilmer som bygger på ovanliga folksagor från hela världen. I dokumentären *Alla funkar olika* (åk 7–9) får tittarna möta ungdomar med olika funktionsnedsättningar i några av världens fattigaste länder som *Rwanda*, *Nepal* och *Moldavien*.

Kortfilmsklubben (åk 7–9/gymnasium) är samlingsnamn för kortfilmer i dramagenren på olika språk, i huvudsak franska, spanska, tyska, engelska och nationella minoritetsspråk. Kortfilmerna

är tänkta att användas inom språkundervisningen på såväl högstadiet som gymnasiet. Filmerna tar med eleverna på upptäcktsfärdar i andra länder och kulturer och speglar i möten mellan människor de eviga frågorna; livet, döden, kärlek, konflikter, sex, rätt och fel.

Med humor som sitt främsta vapen ger sig Alice Hollingworth och Linda Rosendal ut på en roadtrip genom Sveriges fördomar i tv-serien *Tack gud jag är homo* (gymnasium). Tittarna får möta personer som på olika sätt bryter mot normerna.

Udda platser i världen (folkbildning) tar med tittaren till allt från ormkamp i en thailändsk by, den etiopiska saltöknen, frukost på Mount Washington i USA, världens blåsigaste plats, till Nowa Sól i Polen där man kan hitta världens största trädgårdstomtar.

I tv-serien *Till fots i Kaukasus* (folkbildning) korsar den brittiska äventyraren Levison Wood bergskedjan Kaukasus, en 400 mil lång resa från Svarta havet till Kaspska havet till fots. Resan ger en inblick i ett antal länder och ryska regioner och det blir många spontana och spännande möten med både människor, djur och natur.

I tv-serien *Kanaler, båtar och kärlek* (folkbildning) ger sig det brittiska skådespelarparet Prunella Scales och Timothy West ut på spektakulära kanalfärder runt om i Europa.

Under 2018 sände UR ett antal program och programserier som tar upp olika nationella minoritetters historia och kultur.

I *Nathans judiska historia* (åk 4–6) och *Min judiska historia* (åk 7–9) får tittarna följa två judiska ungdomar som genom sina egna släkthistorier berättar om judarnas svenska historia. I *Johannes tornedalska historia* (åk 4–6) och *Min tornedalska historia* (åk 7–9) söker Johannes sina rötter i Tornedalen och berättar historien om tornedalingarna. Och i *Min sverigefinska historia* (åk 7–9) tar Lova-Li och Wilma, två unga sverigefinnar, reda på mer om sitt sverigefinska arv och hur det kom sig att deras släktingar kom hit som arbetskraftsinvandrare. I tv-serien *Min samiska historia* (åk 7–9) görs nedslag i historien genom fyra unga samer som i varsitt program berättar om hur historien lämnat spår i deras liv. Det handlar om tvångsförflyttningar, rasbiologi och kolonialism, men också om kampanjen för sina rättigheter, om att ta tillbaka sitt språk och om stoltheten över sin kultur, sitt arv och gemenskapen med andra urfolk.

Samernas tid (folkbildning) är berättelsen om norra Europas urfolk och deras historia som är intimt förknippad med Sveriges historia. Tv-serien beskriver hur samerna påverkades av kyrkans våldsamma kristningsprocess och av nationalstaternas kolonisation av de samiska markerna under tidig modern tid liksom hur rasbiologernas ögon vänts mot samerna under 1900-talet.

ILLUSTRATION: Patrik Agemalm/UR

Nyfiken på Sverige är en animerad serie som ska introducera det svenska samhället framförallt för nyanlända barn. På ett enkelt sätt förklaras hur Sverige fungerar med fokus på företeelser i barnens vardag. Syftet är att förmedla delaktighet, men också förståelse för vilka normer och värderingar som finns i det svenska samhället. Finns även på arabiska, kurdiska, somaliska, tigrinja, dari och spanska.

► Kapitel 7.4 Barn och unga

All produktion från UR utgår från en genuin nyfikenhet på barns och ungas situation, en övertygelse om att alla har en medfödd lust att lära och att barns och ungas kompetens synliggörs och förstärks när de blir bemötta demokratiskt. UR försöker alltid att prata direkt med barn och unga och låta de uttala sig om frågor som berör dem. Utifrån detta perspektiv har UR producerat program som både lägger grunden inför skolstarten och som breddar och förstärker undervisning i skolans ämnen, samt låter barn och unga bli lyssnade på. Syftet är dels att bidra till att alla barn och unga får möjlighet att nå kunskapsmålen, dels att förstärka underlaget till viktiga diskussioner och öka förståelsen för olika perspektiv och åsikter.

Totalt sände UR 683 timmar för barn och unga i radio och tv under 2018 (162 timmar radio och 521 timmar tv) samt publicerade material på webben. Hur sändningarna för barn och unga 2018 fördelade sig på radio, tv och webbexklusiv publicering framgår av tabell 7.4.1. Valet av publiceringsform avgörs av möjligheten att nå önskad effekt, antingen i en pedagogisk kontext, eller för det enskilda lärandet. Några av de program som har publicerats exklusivt på webben är till exempel program i moderna språk (*7 jours sur la planète*), poddar (Ett särskilt dilemma) eller kortversioner av program som redan har sänts.

Alla produktioner för barn och unga utgår från ett konstaterat behov

och tas fram i samverkan med användarnas uttryckta önskemål i olika sammanhang. Det kan handla såväl om besök hos pedagoger, barn och elever som möten med olika referensgrupper eller att målgruppen bjuds in för att titta på produktioner under arbete. Allt för att säkerställa att produktionerna kompletterar undervisningen på ett relevant sätt med ett tilltal och en pedagogisk gestaltning som fångar målgruppens intresse.

Programmen ska både engagera och stödja inlärningen.

Den medievärld barn och unga växer upp i förutsätter goda kunskaper om digitala begrepp och företeelser. I det ständigt föränderliga medielandskapet är MIK, medie- och informationskunnighet, en förutsättning för att förstå risker och möjligheter. UR har producerat ett flertal serier som tar upp digitala begrepp som sätter dem i sammanhang och MIK har varit grunden

Tabell 7.4.1 Radio-, tv- och webbexklusiva sändningar för barn och unga (timmar).

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2018
Yngre barn	52	169		221	
Äldre barn	36	120	2	158	
Unga	74	232	31	337	

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2017
Yngre barn	47	171		218	
Äldre barn	27	124		151	
Unga	75	208	25	308	

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2016
Yngre barn	42	194	1	237	
Äldre barn	39	105	1	145	
Unga	65	225	41	331	

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2015
Yngre barn	44	196		240	
Äldre barn	27	99	4	130	
Unga	40	259	10	309	

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	2014
Yngre barn	37	128		165	
Äldre barn	24	76	2	102	
Unga	85	262	6	353	

► för utvecklingen av program för äldre barn och unga inför valet.

Formatet "explainers" är något som UR nu vidareutvecklar för skolan. Det är efterfrågat av lärare eftersom rörligt material kan vara lättare för elever att tillgodogöra sig än textunderlag. Programmen produceras också på ett sätt och i ett format som UR vet fungerar för undervisning – begreppen presenteras kortfattat och faktaspäckat medan längre gestaltande program sätter begreppen i sina sammanhang.

Kapitel 7.4.1 Barn

Vi förklarar digitala begrepp (åk 4–6) är 20 korta filmer där de vanligaste digitala orden förklaras: filterbubbla, internet, moln, VR, tvåfaktorsautentisering, cookie och webcrawlers är exempel som beskrivs på en minut vardera. Och i serien *Världen online* (åk 4–6) sätts den digitala kunskapen i sammanhang utifrån ungas perspektiv med program om kreativitet på nätet, sociala medier, näthat och fake news. Även att gå offline, en frågeställning som diskuterats mycket i media kring nätet under 2018, tas upp. *Neo ska klara sig utan nätet i tre dagar*. Kommer han klara att inte vara uppkopplad?

I tv-serien *Surfarna* (åk F–3) får de yngsta eleverna lära sig begrepp som nätfiske, cookies och klickbeten. Och i tv-serien *Makeriet* (åk F–3) får de testa digital slöjd som är en del av makerkulturen – en kulturyttring som kombinerar teknologi och innovation med hantverk och konst.

Tv-serien *Nyfiken på Sverige* (åk 4–6) introducerar det svenska samhället för nyanlända barn. Korta program på sju minuter förmedlar delaktighet och ger förståelse för de normer och värderingar som finns i det svenska samhället, men förklarar också de rättigheter och skyldigheter vi har. Serien är rak och enkel i sitt tilltal och kan även användas i

SFI-undervisning. Den delvis dramatiserade tv-serien

Dröm om demokrati (åk 4–6) tar upp fri press, propaganda, diktatur, demokrati, allmän rösträtt, kvinnokamp och rättvisa villkor på arbetsmarknaden. Serien utspelar sig år 2040 när en diktator har tagit makten i Sverige. Demokratin har gått förlorad. Några av medborgarna i diktaturen drömmar om demokratin de minns.

Retorikmat-chen (åk 4–6) är programmet där tala är guld. Här tävlar klasser i åk 6 från hela Sverige i konsten att övertyga. Programserien har sänts i tv och radio sedan 2014. I finalen 2018 fick eleverna utgå från Martin Luther Kings berömda tal som inleds med

"I have a dream". Uppgiften var att skapa ett målande tal med retoriska figurer.

Evelin och Hamza från Internationella Engelska skolan i Lund höll ett tal tänkt för EU-parlamentet om att ena Europa och Afrika och rädda vår vackra planet.

De vann över Noran och Matheus från Pauliskolan i Helsingborg som höll ett tal tänkt för FN om alla barns rätt till utbildning.

Tripp, Trapp, Träd (förskola) finns både som tv, radio och app och har utvecklats kontinuerligt i flera års tid. Ett viktigt fokus är

Har jag något val?

Det finns många starka krafter som försöker påverka oss väljare. Idag sker en stor del av påverkan via nätet och sociala medier. Programledaren Elin Almén tar reda på hur "dark ads" och "fake news" fungerar, och vad en filterbubbla är. Hon tittar också på valkampanjer ur historisk vinkel och lär oss hur vi kan bli mer källkritiska på nätet.

► att öka begreppsförståelse och verka språkstärkande.

Att ta del av berättelser som elever kan relatera till och identifiera sig med stärker deras kunskap i språket och öppnar vägen till ett eget läsande och berättande. Radioserien *Sluka svenska* (åk 4–6) för ämnet svenska som andraspråk består av noggrant utvalda böcker och fokuserar på hörförståelse och berättande. Och radioserien *Vad gör jag nu?* (åk 4–6) i samma ämne, avslutas med ett etiskt dilemma eller problem att diskutera i klassen. Att lyssna för att sedan själv berätta är språkstärkande och hjälper dessutom eleverna att lära känna varandra.

Hamnskiftarens resa (åk 4–6) är en äventyrsserie om Sveriges landskap. Den tar sin utgångspunkt i skolämnet geografi, men kan även användas i historia, svenska och naturkunskap. Radioserien är ett exempel på hur viktigt det är att pedagogiskt berättande är påkostat och spännande för att elever ska tillgodogöra sig innehållet.

Kapitel 7.4.2 Unga

UR:s utbud för unga 2018 kompletterar undervisning i bland annat digital kompetens, MIK, demokrati och valet samt arbetet med värdegrundet. Dessutom har flera program producerats och sändts för användning i SVA - svenska som andraspråk – ett skolämne som få lärare undervisar i och där behoven av material är stora.

I tv-serien *Bella loggar in* (åk 7–9) får tittarna inblick i hur kända influencers arbetar i sociala medier. Det föranleder diskussioner om upphovsrätt, yttrandefrihet, förtal, samarbeten och reklam.

Andra säsongen av radioserien *Fejk* (gymnasium) belyser hur konst, musik, foton, film och böcker används för att förstärka olika budskap. Serien har kompletterats med en podd, se kapitel 7.4.6.

Tv-serien *Bästa babblet* (åk 7–9) gestaltar hur vi kommunlicerar muntligt i olika sammanhang och hur de ord vi väljer, eller hur vi pratar, avgör om vi förstår eller missförstår varandra. Tv-serien *Våga snacka* (gymnasium) handlar om att utmana ungdomar som är nya i Sverige att använda språket för att åstadkomma något de vill – som att ta en körelktion, söka en praktikplats eller skriva en dikt.

Innehållet i tv-serien *Fatta historia* (åk 7–9) spänner från flodkulturerna fram till andra världskriget. Programmen kan användas både i introduktionsklass och i ordinarie klass i ämnena historia och SVA. Programmen har ett enkelt språk med ordkunskap och begreppsförståelse i fokus.

I tv-serien *PK-mannen* (åk 7–9/gymnasium) fortsätter programledaren Musse Hasselvall att problematisera normer genom att hela tiden få sin självbild utmanad. Så fördomsfri är han inte! Tv-serien är tänkt att användas i arbetet med värdegrundet. Och radioserien med samma namn drar slutsatserna av erfarenheterna ur tv-serierna och skapar en "pk-lista" med hjälp av fyra elever från Kalmar. (se kapitel 7.4.6)

I webbserien *Tack gud jag är homo* (sänds i broadcast 2019) granskas normen heterosexualitet genom en roadtrip genom Sverige. Programledarna lär känna en lesbisk same, träffar ett religiöst gäng flator och möter tjejer som gick från att vara homofob till att bli lesbisk för att sedan bli ihop med en kille. I serien *Perspektiv på världen* (gymnasium) får tittarna hjälp att förstå att demokrati och mänskliga rättigheter inte är en självklarhet. I sex avsnitt tas frågor om demokrati, makt och rättigheter upp ur nya vinklar och från olika delar av världen.

För att nå en ung generation är det inte möjligt att begränsa sig till publicering genom marksändningar. När diskussioner och reaktioner om samhällets normer, om demokratin och valet, om företeelser som #metoo och om oro för nyanlända klasskamraters villkor förs på tredjepartsplattformar, kan ett public servicebolag med UR:s uppdrag inte hålla sig utanför. UR har, som alla andra mediebolag, att förhålla sig till en medievärld i förändring så att samtalet i samhället hålls vid liv och utvecklas. UR har i dag en dialog med

flera unga målgrupper som har lett till samskapande processer, utifrån ungas behov och vardag. När UR har skapat ett värde för unga med ett relevant utbud leder relationen till ökad användning även på UR:s egna plattformar.

UR:s Youtubekanal *Orka plugga* har en tät dialog med unga och besöker skolor runt om i Sverige för att skapa pedagogiska program som hjälper unga att nå kunskapsmålen. Youtubekanalen *Tänk till* har i flera år värvat om samtal och reflektion kring det som angår unga och unga vuxna. Inför valet 2018 gjordes en talk show med förstagångsväljare där frågor som integration, varför man ska rösta och vikten av yttrandefrihet stod i fokus. *Tänk till* och *Orka plugga* finns också på *UR Skola*.

Kapitel 7.4.3 Nyheter och fakta

UR:s program med nyheter och fakta präglades förstås av att det var valår 2018. Tv-serien *Perspektiv på världen* (gymnasium) belyser frågor om demokrati, val, jämställdhet, yttrandefrihet, mänskliga rättigheter och miljö ur perspektiv från olika platser i världen.

TV-serien *Fatta Sveriges demokrati* (gymnasium) går igenom grunderna för demokrati och stärker medvetenheten och kunskaperna om vårt statsskick. I tv-serien *Historiska val* (gymnasium) skildras uppmärksammade val i Sverige och andra länder både i nutid och dåtid – till exempel hur döda säljar som flyter i land på västkusten en sommar gör att miljöpartiet kommer in i riksdagen. Radioserien *Detaljerna* (gymnasium) är politisk historia som ger fördjupad kunskap om åtta händelser som påverkat Sverige. Ett exempel är när folkpartiledaren Bengt Westerberg 1991 reste sig och lämnade SVT:s valvaka i protest över att Ian Wachtmeister och Bert Karlsson från Ny Demokrati kom in i studion, ett parti Westerberg betraktade som främlingsfientligt.

Välldigt många av eleverna i åk 4–6 ser varje vecka *Lilla Aktuellt skola* och *Lilla Aktuellt teckenspråk*. Serierna tar upp veckans viktigaste händelser för regelbunden användning i klassrummet.

Även radioproduktionerna av nyhetsprogram för språkundervisning används regelbundet i klassrummen. *Nouvelles en Français* innehåller korta nyheter om politik, sociala frågor, kultur och nöjen producerat på franska i Paris. Programserien finns i två svårighetsnivåer för

Tabell 7.4.3 Nyheter för barn och unga 2014–2018 i radio och tv (timmar).

Målgrupp	2014			2015			2016			2017			2018		
	Radio	Tv	Totalt												
Barn	1,50	16,75	18,25	1,50	17,00	18,50	2,00	16,00	18,00	1,50	16,50	18,00	1,50	23,75	25,25
Unga	9,00		9,00	10,50		10,50	11,00		11,00	10,50		10,50	10,50		10,50
Totalt	10,50	16,75	27,25	12,00	17,00	29,00	13,00	16,00	29,00	12,00	16,50	28,50	12,00	23,75	35,75

På fest med Håkan och Berit. Kaninen Håkan och grodan Berit, ska ordna en fest. De behöver mat, fixa lekar, plats att duka på och gäster. Hur ska det gå att planera ihop när de är så olika? Vi får veta mer om olika djurtypers matvanor och olika beteenden. Men också om att tycka olika och vara olika men ändå vara vänner.

► åk 7–9 och gymnasiet. *¿Qué pasa?* är nyhetsprogram på två olika språknivåer från den spanskspråkiga världen om sport, politik, kultur och samhälle, för åk 7–9 och gymnasiet. *Nachrichten auf Deutsch* är nyheter från de tyskspråkiga länderna som sänds på två svårighetsnivåer, för åk 7–9 och gymnasiet. Och på engelska producerar UR *Newsreel* (åk 7–9) där senaste nytt från den engelskspråkiga världen presenteras samt *Newsreel Easy* (åk 4–6) på lätt engelska. Det kan handla om politik, sport, musik och samhälle. Utöver ovan nämnda program publiceras UR även nyhetsprogrammet *7 jours sur la planète*, webbexklusivt med 15 timmar under 2018.

Att förstå och värdera nyheter är en viktig del av MIK, medie- och kommunikationskunnighet. Tv-serien *Har jag något val?* (gymnasium) tar upp hur valkampanjer drevas via sociala medier när Trump blev president, undersöker hur man tar sig ur sin egen filterbubbla och tar röda på vad riktade annonser är.

Det viimlar av alarmistiska och skräckmande klipp och texter på nätet som delas flitigt i sociala medier. Ofta handlar det om naturvetenskapliga ämnen från avsändare som utger sig för

att呈现出 fakta. Men hur kan man veta vad som är sant och vad som bara är myter och rykten? I tv-serien *Kolla myten* (åk 7–9) tar epidemiologen Emma Frans reda på sanningen med hjälp av den vetenskapliga metoden. Hon ställer en hypotes, gör en laboration och utifrån resultatet drar hon en slutsats.

För vetenskapsintresserade gymnasieelever spelade *UR Samtiden in Populärvetenskapliga veckan* på Linköpings universitet. Forskare berättar om sitt arbete på ett populärvetenskapligt sätt. Föreläsningarna har rubriker som: *Varför uppstår mobbing, Släckte Trump vårt sista klimathopp?* och *Att växa upp i en digital värld*.

Fler än en miljard människor i världen lever med någon form av funktionsnedsättning. De tillhör ofta de fattigaste bland de fattiga och de mest sårbara bland de utsatta. De osynliggörs, utesätts och förhindras från att delta i samhället, utbildas sig och försörja sig. I tv-serien *Alla funkar olika – min berättelse* (åk 7–9) berättar barn och ungdomar från fyra olika länder hur det är att leva med funktionsnedsättningar. Serien var UR:s bidrag till 2018 års *Musikhjälpen* som hade temat "Alla har rätt att funka olika".

7.4.4 Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga

I många av UR:s radioserier för barn står sagoberättandet och lyssnandet i centrum. Långköraren *Småsagor* (förskola) har sänts i 20 års tid och fungerar som en bilderbok för öronen. Serien finns på en mängd olika språk. Även *Godnattsagor* (förskola) finns för flera olika språkgrupper, och *Tripp, Trapp, Träd* (förskola) som innehåller sagor och som sänds både i tv och radio.

För de yngsta eleverna (åk F–3) finns serien *Arabiska sagor* som berättar om svunna tider bland prinsessor och kungar, väldoftande kryddor och gnistrande skatter. Sagorna finns både på svenska och arabiska och är hämtade ur parallellspråkiga böcker. Tv-serien *Folksagor i världen* för samma målgrupp ger kännedom om olika länder, kulturer och berättartraditioner från *Brasilien, Indien, Irak, Pakistan och Nigeria*.

I den animerade tv-serien *På fest med Håkan och Berit* (förskola) vävs värdegrundande perspektiv in i berättelsen – kan man tycka olika men ändå vara vänner?

Att ta del av berättelser som man kan relatera till och identifiera sig med

Kolsvart. På en öde ö upptäcks en sjukdom bland ålar som spolats upp på en strand. Det är en okänd smitta från en annan plats och en annan tid. Ska frågan behandlas vetenskapligt eller med gammal folktron och skrock? Kolsvart är en äventyrsserie för åk 5, som rör frågor kring vetenskap och ger ledtrådar till begreppet vetenskaplig metod.

Tabell 7.4.5 Egenproduktion och nyproduktion för barn och unga i radio och tv (timmar).

Målgrupp	Radio		Tv		2018
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	54	54	93	79	
Unga	57	57	91	59	
Totalt	111	111	183	137	

Målgrupp	Radio		Tv		2017
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	28	28	77	76	
Unga	38	38	42	31	
Totalt	66	66	119	107	

Målgrupp	Radio		Tv		2016
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	42	42	89	77	
Unga	42	40	47	32	
Totalt	84	82	136	109	

Målgrupp	Radio		Tv		2015
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	40	38	83	51	
Unga	28	28	82	65	
Totalt	68	66	165	116	

Målgrupp	Radio		Tv		2014
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	35	26	65	58	
Unga	68	15	93	47	
Totalt	103	40	158	105	

► stärker elevernas kunskap i språket och öppnar vägen för eget läsande och berättande. Radioserien *Sluka svenska* vänder sig till elever som läser SVA, svenska som andraspråk, på låg- och mellanstadiet. Innehållet fokuserar på hörförståelse och berättande och består av noggrant utvalda böcker som läses upp och dramatiseras för målgruppen.

I radioserien *Filosofera med Farzad* (åk 4–6) samtalar Farzad med Fabian, 12 år, och Minou, 10 år om livet, döden, universum, tid och andra existentiella frågor. Samtalen dem emellan blir exempel på filosofi och som varvas med tankeexperiment och enkäter till barn. Även serien *Så här tänker jag* utforskar grundläggande filosofiska begrepp och uppmuntrar elever i mellanstadiet att tänka kreativt kring frågor om rättvisa och identitet. I *Seeking refuge* på lätt engelska (åk 4–6) berättar barn om sin flykt från sitt hemland. Serien berör på så sätt filosofiska frågor och värdegrund.

I radioserien *Högtider* (åk F–3) berättar barn om hur olika religiösa högtider firas inom judendomen, hinduismen, islam, buddhismen, katolicismen och den koptiska kyrkan. Dessutom finns serien *Högtidsmusik*

Programledarna och musikerna Axel och Hanna varvar musikhistoria, musikstilar, musikterminer och fakta med ljudexempel på låtar, instrument och effekter i radioserien **Musikens atomer**. (åk 4–6)

► där man kan höra mer av musiken som hör till högtiderna.

I UR:s tv-version av scenkonstföreställningen *Svenska hijabis* (gymnasium) berättar fem unga svenska muslimska kvinnor med själ om sina liv, om drömmar, vardag, gemenskap, men också om fördömar och begränsningar de möts av. UR:s tv-version har också delats upp i enskilda scener ur pjäsen som tillsammans med lärarhandledning och fördjupningsuppgifter kan användas i ämnet samhällskunskap.

Radioserien *Barnlåtar* för förskolan handlar om tid och upplevelse av tid. När tar natten slut? Vad har vi tid med? Hur blir dagar och nättier veckor och år? Låtarna bygger på samtal med barn om tid och sjungs av kända artister.

I radioserien *Musikens atomer* (åk 4–6) varvas musikhistoria, musikstilar, musikterminer och fakta med ljudexempel på låtar, instrument och effekter.

I tv-serien *Makeriet* (åk F–3) kombineras kreativitet och slöjd med teknik. Utgångspunkten för serien är gör-det-själv-skapande och Makerrörelsen på webben.

Fais pas ci, fais pas ça är en fransk komediserie om familjerna Bouley och Lepic. Serien används i franskaundervisning för gymnasiet, men kan även användas för värdegrundssarbete kring familj och familjeliv. Även *Kortfilms-*

klubben, samlingsnamn för dramatiska kortfilmer på i huvudsak franska, spanska, tyska, engelska och nationella minoritetsspråk, är tänkt för undervisning i moderna språk på högstadiet och i gymnasiet. Serien handlar om möten mellan mäniskor, om livet, döden, kärlek, konflikter, sex, rätt och fel.

7.4.5 Nyproduktion och egenproduktion

UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga. Med nyproduktion avser UR antalet förstasändningar. I egenproduktion ingår egenproducerade timmar, samsändningar och produktionsutlägg. UR sänder en omfattande nyproduktion och egenproduktion. Tabell 7.4.5 visar volymerna för 2018.

7.4.6 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga

I sändningstillståndet står att UR särskilt ska utveckla programverksamheten för äldre barn och unga. Detta har UR definierat som att kontinuerligt och målmedvetet arbeta med att utforska och kartlägga behov och medieverkan hos äldre barn och unga och att utifrån det utveckla innehåll och programformat som motsvarar de behov målgruppen har i utbildnings-,

livs- och samhällsfrågor och som också når målgruppen i och utanför skolan och på olika plattformar (så att de tittar/lyssnar/lär).

Att utveckla är enligt UR inte det samma som att öka i volym, och uppflyllandet av villkoret kan inte beskrivas i en indikator utan genom att beskriva arbetet med att utveckla programverksamheten för barn och unga.

Att nå äldre barn och unga som i allt mindre utsträckning lyssnar och tittar på traditionella sändningar i radio och tv är en utmaning. Ett sätt att nå dem är att skapa identifikation, ett annat är att erbjuda programmen på en plattform där unga redan befinner sig. Ett exempel på det senare är UR:s arbete med *Tänk till* och *Orka plugga* som bågge riktar sig till unga och finns på YouTube.

För att ha en chans att nå äldre barn (åk 4–6) och unga (åk 7–9 samt gymnasium) är val av berättarform liksom att vara aktuell i ämnesvalen viktigt. UR fångar det som diskuteras i samhället och fördjupar skolämnen med tv- och radioprogram för olika format, tilltal och berättartekniker vilket är ett bra komplement till en undervisningssituation.

2018 har präglats av fortsatta diskussioner om effekten av medvetet spridda osanningar (så kallade falska nyheter), faktaresistens och källkritik

Fejk 2. Om hur drömbilder och skräckbilder används i propaganda, populärkultur och politik. Programledaren Anna Charlotta Gunnarson och sidekicken David Silva tar sig med hjälp av kritiskt tänkande förbi de enklaste tolkningarna och belyser hur konst, musik, foton, film och böcker används för att förstärka olika budskap.

► och under valåret har dessa frågor också kopplats ihop med demokrati, Sveriges statsskick, medborgerliga rättigheter och hur och varför väljare och demokratiska valprocesser blir utsatta för påverkanskampanjer. Under valåret 2018 har UR kopplat ihop valrörelser med medie- och informationskunnighet. Att ta del av och delta i samhällsdebatten kräver mycket goda kunskaper om hur digitala medier fungerar, hur nyheter sprids och inte minst hur man värderar dessa nyheter. Algoritmer är till exempel numera en del av varje valrörelse. För att förstå hur och kunna värdera vad det innebär, behöver man först börja med att begripa begreppet algoritm. I flera serier har UR satsat på just begreppsförståelsen inom digitala medier. (Se nedan).

För gruppen äldre barn har UR under 2018 utvecklat och sätter flera program med utgångspunkt i riksdagsvalet, MIK (medie- och informationskunnighet) men även de naturvetenskapliga ämnena. UR har producerat program inom naturvetenskapens olika ämnesområden som ger elever en djupare kunskap och vidare förståelse för ämnet, både historiskt men även kopplat till vår samtid. De kan förhoppningsvis väcka en nyfikenhet för framtiden.

Här nedan beskrivs ett axplock av utbudet.

Äldre barn (åk 4–6)

Nyfiken på Sverige är en animerad serie som på ett enkelt sätt förklrar hur Sverige fungerar med fokus på företeelser i barnens vardag. Syftet är att förmedla delaktighet, men också förståelse för vilka normer och värderingar som finns i det svenska samhället, och vilka rättigheter och skyldigheter vi har. Programmen finns även på arabiska, kurdiska, somaliska, tigrinja, dari och spanska.

Dröm om demokrati är en tv-serie om Sveriges demokrati, dess konstitution och grundlagar, hur skatterna används, vilka val du kan rösta i och fördelningen av den politiska makten. Begrepp som fri press, propaganda, diktatur, demokrati liksom höger och vänster i politiken förklaras.

Kolsvart är en äventyrsserie som rör frågor kring vetenskap och som ger ledtrådar till begreppet vetenskaplig metod. I varje avsnitt finns ett antal moment som går att förflytta till klassrummet. Laborationer och resonemang tangerar olika delar av naturvetenskapen liksom även teknik.

Vi förklarar digitala begrepp är en serie om tjugo korta filmer med syfte att stärka den digitala kompetensen.

Det handlar om allt från hur internet fungerar till vad en algoritmer, cookies och filterbubblor är.

I Världen online tar programledarna Idun och Samson reda på hur barn och unga använder internet, vad källkritik är och om det är bra med så mycket skärmtid.

Så här tänker jag är en serie animerade filmer som berör filosofiska frågor och värdegrund. I varje avsnitt utforskas ett grundläggande filosofiskt begrepp.

Under hösten 2018 har UR undersökt hur *Lilla Aktuellt skola* (åk 4–6) skulle kunna utvecklas i syfte att bli än mer relevant för användarna, framförallt kopplat till MIK. *Lilla Aktuellt skola* är ett starkt varumärke med ett innehåll som lämpar sig utmärkt för att jobba med frågeställningar kopplat till MIK. Efter kontakt och samtal med lärare, besök i klassrum och intervjuer med bland andra medarbetare har ett nytt program testats, *Lilla Aktuell Skola – Eftersnack* där skolelever som är på plats under inspelning av det ordinarie programmet får ställa frågor till redaktionen om hur nyheterna valts ut, vilka avvägningar som varit svåra, hur redaktionen har resonerat kring olika inslag och hur urvalet av bilder har gått till. Två pilotavsnitt spelades in under hösten och i januari får programmet

Kolla myten. Det vimlar av alarmistiska och skrämmende inslag i media. Hur kan man veta vad som är sant och vad som bara är myter och rykten? Epidemiologen, författaren och föreläsaren Emma Frans tar reda på sanningen med hjälp av den vetenskapliga arbetsmetoden.

► premiär. Lärare som använder *Lilla Aktuellt skola* har efterfrågat möjligheten att kunna arbeta med de manus som programledarna har använt och UR har på försök publicerat manus till ett par sändningar.

Unga (åk 7–9)

Bästa babblet tar upp hur vi kommunicerar muntligt i olika sammanhang. Hur vi förstår eller missförstår varandra beroende på hur vi pratar, och vilka ord vi väljer. Primär målgrupp är elever på högstadiet som läser svenska som andraspråk.

I *Kolla myten* synas vanliga myter som florerar på nätet och delas i sociala medier. Blir blekt hår grönt av kloret i pooler? Blir man närsynt av att kolla mycket i mobilen? Kan man dö av energidryck? Dessa är exempel på frågor som programledaren tar reda på sanningen om med hjälp av den vetenskapliga arbetsmetoden.

Bella loggar in är serien där Bella Junior träffar kända influerare och lär sig hur man ska göra för att lyckas och bli stor i sociala medier. Hon tar också reda på hur man tänker smart och kritiskt kring det man konsumrar i sociala medier. Hur får man använda musik och bilder? Hur känner man igen en fejknyhet? Och var går gränsen för vad man får ljuga om på nätet?

I tv-serien *Vägen till fredspriset* får tittaren ta del av berättelser om ett antal fredsaktivister och deras väg till Nobelpriset. Men också om männen som upplevt krig och svält och vars liv förändrades till det bättre, tack vare fredspristagarnas arbete.

Unga (gymnasium)

Tänk till har under 2018 vidareutvecklats i samråd med de unga användarna och inför valet gjordes en serie *Tänk till – Valet* som bygger på ungas frågor om vad som är viktigt för dem. I projektet *100 samtal* genomförde medarbetare på UR 100 kvalitativa, djupa och nära intervjuer med 100 förstagångsväljare under våren 2018. Varje samtal skedde över telefon och tog drygt en timme. Allt från syn på politik och rättsväsende till framtidsträmmar och psykisk ohälsa avhandlades. Dessa samtal låg sedan till grund för innehållet i *Tänk till – Valet*. Under hösten har UR även producerat *Tänk till – tecken* som riktar sig till unga döva. Programmet kommer att publiceras under våren 2019, se även kapitel 7.5.6.

Radioserien *Fejk*, sässong två, tar upp hur drömbilder och skräckbilder används i propaganda, populärkultur och politik. Programledaren Anna Charlotta Gunnarson och sidekicken David Silva tar sig med hjälp av kritiskt tänkande förbi de enklaste tolkningarna och belyser hur konst, musik, foton, film och böcker används för att förstärka olika budskap.

Även tv-serien *PK-mannen* har en sässong två. Med sina nyvunna kunskaper om normer och hur en medveten man ska navigera för att inte kränka någon börjar programledaren Musse känna sig rätt säker i sin kostym. Han bestämmer sig därför för att försöka uppföstra den enligt honom ganska hopplösa boxaren Senan. Förutom tv-serien gjordes även 2018 en poddserie

som tar vid där tv-programmen slutar. Programledaren Musse Hasselvall fördjupar och utvecklar ämnet till sammans med fyra gymnasister från Kalmar. Deras uppdrag är att skapa en "pk-lista". Syftet med listan är att ge tips, råd och reflektion kring hur man navigerar utan att diskriminera. Poddserien kommer att sändas i Sveriges Radios kanal P3 under våren 2019

Har jag något val? är en tv-serie som redar ut vilka krafter och på vilka sätt de försöker påverka oss väljare. Tittaren får reda på hur "dark ads" och "fake news" fungerar och vad en filterbubbla är liksom hur politiskt kampanjarbete bedrivs i Sverige, såväl historiskt som i dag.

I tv-serigen *Högskolad* (gymnasium) möter tittaren ett antal gymnasieelever i deras tankar kring att plugga vidare, studieval, skoltrötthet, ork, ekonomi och motivation. Oro blandas med förhoppningar. Tankarna om framtiden är många för ungdomar på väg in i vuxenlivet.

Kampen om livet (gymnasium) är ett exempel på en serie där form, bildspråk och tonalitet utvecklats för att tilltala unga. Serien utgår från den ökade vetenskapliga förståelsen kring celler, gener och dna samt de dilemmorna och frågor av såväl etisk som politisk och juridisk art de skapar. Tittaren får följa med när programledaren, biostatistikern Jo Røislien tar ut det vetenskapliga laboratoriet i verkliga världen.

Pick a colour. En lekfull dusch i engelska för elever i åk 2–3. Historien om papperslopporna Flea och Bug varvas med musik, en barnpanel med engelsktalande andraklassare och sketcher med filurerna Gordon och Penny. Den pedagogiska tanken är att ett nytt språk effektivt lärs med hjälp av musik, humor, identifikation och mycket repetition.

FOTO: Alex Bolevin/UR

Pi hur funka? – teckenspråk. Den 9 september 2018 var det val i Sverige. Som förstagångsväljare ställs man inför många nya frågor. Men hur funkar svensk politik egentligen? Varför har vi tre val och inte bara ett? Programmet ger dig en grundkurs i hur Sveriges politik fungerar – kryddat med lite humor. På teckenspråk.

► 7.5 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

För att nå önskad effekt måste UR:s utbud vara enkelt att hitta, funktionellt att använda och möjligt att sprida och dela. Tillgänglighet är mer än bara distribution och användarupplevelse, det handlar också om att möta speciella behov, exempelvis syn- och teckentolkning, versioner och navigation på flera språk. Olika målgrupper har väsentligt specifika och skiftande behov sines mellan och är ofta målgrupper som andra medieaktörer inte riktar sig till specifikt. UR har ett särskilt uppdrag för att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att ta del av UR:s utbud och att förbättra tillgängligheten. Det långsiktiga målet är att hela utbudet ska göras tillgängligt för alla, oavsett bakgrund, utbildningsnivå eller funktionsnedsättning¹. UR ska finnas för alla i samhället och programutbudet ska vara användbart och leda till ett ökat lärande för alla. Tillgängligheten för barn och unga ska prioriteras. UR ska vidare prioritera god hörbarhet, producera program för särskilda målgrupper och ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om program om och för personer med funktionsnedsättning får UR tillsammans med Sveriges Radio och SVT fördela ansvaret för

olika slags insatser och en gemensam överenskommelse lämnades in till Kulturdepartementet den 15 december 2017 för år 2018.

I ett särskilt regeringsbeslut med krav på tillgänglighet till tv-sändningar anges också särskilda kvoter som UR och SVT ska uppfylla avseende textning, syntolkning och teckenspråks-tolkning. För 2018 har SVT och UR krav på sig att texta samtliga förproduceraade program på svenska samt 65 procent av de direktsända programmen på svenska. Vidare ska 3,5 procent av utbudet av tv-program på svenska teckenspråkstolkas och lika stor andel av utbudet ska syntolkas.

Sändningarna i marknätet, via satellit och genom tråd har varit identiska vad gäller såväl innehåll som hur tillgänglighetstjänsterna (textning, teckenspråkstolkning, syntolkning och upplöst text) har visats och fungerat. Undantaget är uppläst text som ännu inte fungerar via satellit. UR:s övergripande mål är att öka tillgängligheten och att producera program som inkluderar personer med normbrytande funktionsnedsättningar. Detta ställer i sin tur krav på en kontinuerlig dialog med berörda målgrupper och kompetensutveckling hos medarbetarna för att uppnå målen. Under året har medar-

bare därför bland annat deltagit i PS Funk-dagen som arrangeras av UR, SVT, Sveriges Radio och organisationerna Likा Unika och Funktionsrätt Sverige (se kapitel 7.5.8.).

7.5.1 Textning

UR har under 2018 försett alla program på annat språk än svenska med översättningstext. Detta gäller dock inte de språkprogram som av pedagogiska skäl sänds på respektive språk eller textas på språket i fråga. Samtliga icke-direktsända tv-program på svenska har under 2018 textats, vilket gör att UR lever upp till kravet på att 100 procent av de icke direktsända programmen på svenska ska vara textade. Textningen har fungerat likadant oavsett om programmen sänds i marknätet, via satellit eller genom tråd. Av den totala sändningstiden på 3 492 timmar sändes i 268,8 timmar på svenska, vilket motsvarar 36 procent. Under 2018 har UR inte direktsänt några tv-program på svenska vilket gör att kravet, att minst 65 procent av de direktsända programmen på svenska ska textas, inte aktualiseras under 2018.

7.5.2 Teckenspråkstolkning

Under 2018 var kvoten för teckenspråkstolkade program för UR 3,5 procent av tv-programutbudet på svenska,

¹UR använder numera internt termen funktionsvariation, som ett resultat av programbolagets mångfaldsarbete.

I redovisningen nedan väljer dock UR att använda funktionsnedsättning, såsom det formuleras i sändningstillståndet.

FOTO: Mattias Bardå/UR

Tv-serien **Min samiska historia** gör nedslag i historien genom fyra unga sámer som i varsitt program berättar om hur historien lämnat spår i deras liv. Det handlar om tvångsförflyttningar, rasbiologi och kolonialism, men också om kampen för sina rättigheter, om att ta tillbaka sitt språk och om stoltheten över sitt arv och gemenskapen med andra urfolk. Finns även teckenspråkstolkad.

► tillgängligheten för barn och unga ska prioriteras. UR anser att tillgängligheten till program för barn och unga har prioriterats när minst 60 procent av antalet sända timmar teckenspråkstolkade program är riktade mot barn och unga. Se tabell 7.5.2.

2018 valde UR att sända något fler teckenspråkstolkade program än den ålagda kvoten på 3,5 procent, bland annat för att kunna tillgängliggöra programserien *Superungar* (folkbildning) som ingått i UR:s satsning inom NPF (neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) riktat till föräldrar och allmänheten. Därför blir andelen program riktade till barn och unga lägre än de 60 procent som UR har satt som mål.

För att säkra språklig kvalitet och förbättra elevens förståelse, som är av stor vikt vid inlärning av ett ämne, använder UR i största mån icke-hörande tolkar. Tolken utgår från ett manus, skrivet på teckenspråk, i stället för en direkttolkning som utförs av en hörande. Det medför en väsentlig kvalitetshöjning då språket blir korrekt eftersom det förmedlas av en teckenspråkstalare. Förutom att teckenspråkstolka program producerar UR även program direkt på teckenspråk, se kapitel 7.6.3

Vilka program UR väljer att teckenspråkstolka diskuteras i de referensgruppsmöten och dialogmöten

UR har kring dessa frågor. Generellt sett prioriteras aktualitetsprogram och under året har flera av de program som ingått i särskilda satsningar även teckenspråkstolkats i samband med att programmen har premiärsänts. Därutöver prioriteras program inom de ämnen där man kan se att teckenspråkstalande elever har sämre resultat än svensktalande, till exempel inom NO-ämnen. Ett exempel på programserie inom ämnesområdet som teckenspråkstolkats är *Om evolution* (åk 4–6).

Exempel på programserier som teckenspråkstolkats 2018 är:

- *Pinos dagbok* (förskola)
- *Folksagor i världen* (åk F–3)
- *Om evolution* (åk 4–6)
- *Alla funkar olika* (åk 7–9)
- *Fatta Sveriges demokrati* (åk 7–9)
- *Min samiska historia* (åk 7–9)
- *Perspektiv på världen* (gymnasiet)
- *Samernas tid* (folkbildning)
- *Superungar* (folkbildning)
- *Det goda landet* (folkbildning)

7.5.3 Syntolkning

Kvoten för syntolkade program för UR år 2018 var 3,5 procent av tv-programutbudet på svenska. Samma principer tillämpas vad gäller fördelningen av syntolkning av program riktade till barn och unga som för teckenspråkstolkning, det vill säga minst 60 procent av det totala utbudet av syntolkade program ska riktas till barn och unga. Se tabell 7.5.2. Under 2018 har UR fortsatt att öka kunskapen internt kring syntolkning för att höja och garantera kvalitén på tjänsten. Under året har därför den grupp som ansvarar för syntolkningen fördjupat kontakten med brukare av tjänsten för att få återkoppling på UR:s syntolkningar liksom förslag till förbättringar. Se kapitel 7.5.8 Under våren avslutade två syntolkningsproducenter vid UR en syntolkningsutbildning på Fellingsbro folkhögskola. Utbildningen är en distansutbildning på 50 procent som sträcker sig över två terminer. Då merparten av UR:s program används

Tabell 7.5.2 Teckenspråkstolkade och syntolkade program – antal timmar och andel.

Målgrupp	Teckenspråkstolkat		Syntolkat	
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)
Barn och unga	31,3	55 %	35,2	63 %
Vuxna	25,5	45 %	21,0	37 %
Totalt	56,8	100 %	56,2	100 %

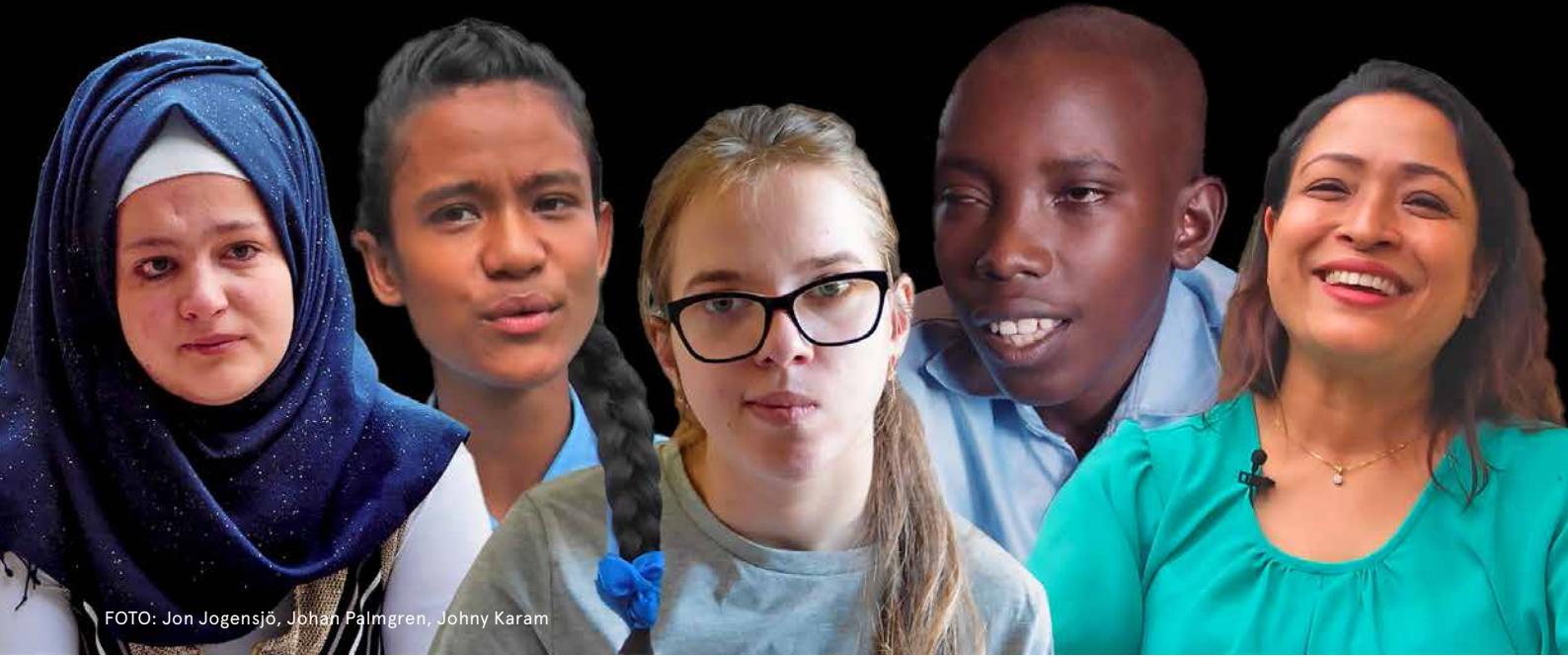

FOTO: Jon Jogensjö, Johan Palmgren, Johny Karam

UR deltog 2018 i Musikhjälpen vars tema var "Alla funkar olika". UR bidrog med en serie miniporträtt **Alla funkar olika – min berättelse** där tittarna möter ungdomar med olika funktionsnedsättningar.

► i en klassrumssituation är det viktigt att syntolkningen inte stör filmen eftersom det bör vara möjligt för hela klassen att se den syntolkade versionen. I övrigt baseras urvalet för vilka program som ska syntolkas generellt på aktualitetsprogram och under året har flera av de program som ingått i särskilda satsningar även syntolkats i samband med att programmen har premiärsänts.

Exempel på programserier som syntolkats är:

- *Pinos dagbok* (förskola)
- *Folksagor i världen* (åk F–3)
- *Om evolution* (åk 4–6)
- *Alla funkar olika* (åk 7–9)
- *Fatta Sveriges demokrati* (åk 7–9)
- *Min samiska historia* (åk 7–9)
- *Perspektiv på världen* (gymnasiet)
- *Samernas tid* (folkbildning)
- *Superungar* (folkbildning)
- *Det goda landet* (folkbildning)

7.5.4 God hörbarhet

UR prioriterar god hörbarhet i all programproduktion. Som en del i målsättningen att samtliga användare ska kunna ta del av UR:s utbud betonas särskilt vikten av hörbarhet och tydlighet för personer med funktionsnedsättning. Under ljudinspelning och bearbetning inom radio-, tv- och webbproduktion är arbetet med god hörbarhet en central del. För att säkerställa ljudkvalitet och hörbarhet i programutbudet ljudbearbetas en stor del av programmen utifrån ett hörbarhetsperspektiv. UR:s ljudtekniker för en kontinuerlig diskussion kring hörbarheten i programmen och deltar i mässor och andra kompetensstärkande evenemang. Till exempel

deltar de regelbundet i den årligen återkommande AES-mässan. AES (Audio Engineering Society) är en förening för ljudtekniker världen över som bland annat tar fram tekniska standarder samt främjar forskning och utbildning inom ljudteknik.

UR har en hörbarhetspolicy och ett arbetsdokument med praktiska råd kring hörbarhet som är väl kända av alla medarbetare. Inför starten av en produktion deltar i regel alltid ljudtekniker för att redan från start beakta god hörbarhet genom hela produktionen. Dessutom ingår alltid ljudtekniker vid inspelning av UR-produktioner. Under 2018 har UR infört ny mätteknik, så kallad loudness-mätning, vilken jämnar ut nivåskillnaderna mellan de utsända programmen så att den upplevda ljudnivån mellan olika program, programslag och trailers minskar, vilket ger en förbättrad och betydligt jämnare ljudupplevelse. Se även kapitel 4.7.

7.5.5 Uppläst text

UR ska enligt tillgänglighetsbeslutet tillhandahålla tjänsten uppläst text. Då UR inte har någon egen programtjänst är det SVT som står för denna tjänst. Tjänsten uppläst text har under 2018 erbjudits i alla icke direktsända program med översättningstext. Tekniken fungerar ännu inte via satellit eller i marknätets hd-kanaler.

7.5.6 Tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning

UR ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning och tillgängligheten till program för barn

och unga ska prioriteras. UR teckenspråks- och syntolkar program för barn och unga samt vuxna inom en rad olika ämnen. Utbudet för barn och unga är inriktat på användning i en utbildningssituation men ska också fungera i andra situationer då barn och unga tittar. UR anser sig under 2018 levt upp till sändningstillståndets villkor om att prioritera tillgängligheten av program för barn och unga. UR har under 2018 fortsatt att producera program direkt på teckenspråk.

Lilla Aktuellt teckenspråk (åk 4–6) som sänds på fredagar, *Bokstavshissen* (åk F–3) samt *Pi hur funka?* (gymnasium) har alla producerats på svenska teckenspråk. Fördelen med att producera direkt på teckenspråk är att språket blir korrekt från början. Vid samproduktioner med hörande program, till exempel *Om evolution* (åk 4–6) och *Alla funkar olika* (åk 7–9), krävs det anpassningar till den icke-hörande målgruppen då det gäller manus och scenografi med mera eftersom vissa hörande manus innehåller sånger, rim och dylikt som är oanväntbart på teckenspråk. Produktion direkt på teckenspråk medför högre kostnader än annan produktion. Bland annat krävs det fler funktioner vid inspelningar än vad hörande produktioner behöver. Till exempel medverkar alltid teckenspråkstalande bisittare som kvalitetssäkrar att det blir ett tydligt och bra teckenspråk liksom teckenspråkstolkar som möjliggör kommunikation mellan hörande och döva medarbetare. Under 2018 har teckenspråkstolkning av program från Youtube-kanalen *Tänk till utvecklats* för publicering 2019 under namnet *Tänk till – tecken*. Ungdomar

Lilla Aktuellt teckenspråk tar upp veckans viktigaste nyheter och händelser och vänder sig särskilt till döva barn och unga som tittar i klassrummet. Alla inslag i veckomagazinet spelas numera in direkt på teckenspråk.

► från dövgymnasiet i Örebro har varit teckenspråksaktörer för att programmen ska hamna rätt i förhållande till målgruppen unga döva. Under 2018 har UR fortsatt att utveckla och fördjupa samarbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Samarbetet syftar både till att komplettera och fördjupa kunskapen om hur behoven ser ut hos olika grupper av barn och unga med funktionsnedsättningar, men också till att sprida information om UR:s utbud och hur det kan användas för olika målgrupper. UR har under året bland annat startat ett utforskningsprojekt med syftet att utveckla syntolkning av program för användning i särskolan vilket är ett behov som framkommit i kontakten med SPSM. Två specialskolor i Örebro har varit delaktiga för att ge återkoppling och idéer.

UR producerar alltid program för barn och unga för att alla ska vara inkluderade och ett program ska fungera för alla som sitter i ett klassrum. Det kan till exempel innebära att berättandet är relativt långsamt och att ljud och bild är tydliga. Delar av programutbudet som i första hand riktar sig till åk F-3 kan även vara användbart i särskolans åk 4-6. Till exempel serien *Läsa med* (åk F-3) där läsningen står i centrum. Alla delarna har ett lugnt tempo men varierar i uttryck och svårighetsgrad. Idén är att barnen/eleverna ska läsa texten som berättas på textremsan och på så vis öva läshastigheten. På UR Skola finns även en klippfunktion vilket gör det möjligt att dela upp ett avsnitt i kortare delar och på så vis anpassa materialet till elever som har svårt att hålla

koncentrationen under längre tid. Det har också visat sig att textningen av program är ett extra stöd inte bara för de med hörselnedsättning utan även för elever med språkstörning eller de som av andra skäl har språksvårigheter. Även de syntolkade programmen har visat sig vara användbara för grupper i behov av extra språkstöd. UR anser sig därför uppfylla villkoret i sändningstillståndet om att prioritera tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättningar, utöver syn- och hörselskada.

7.5.7 Program för särskilda målgrupper

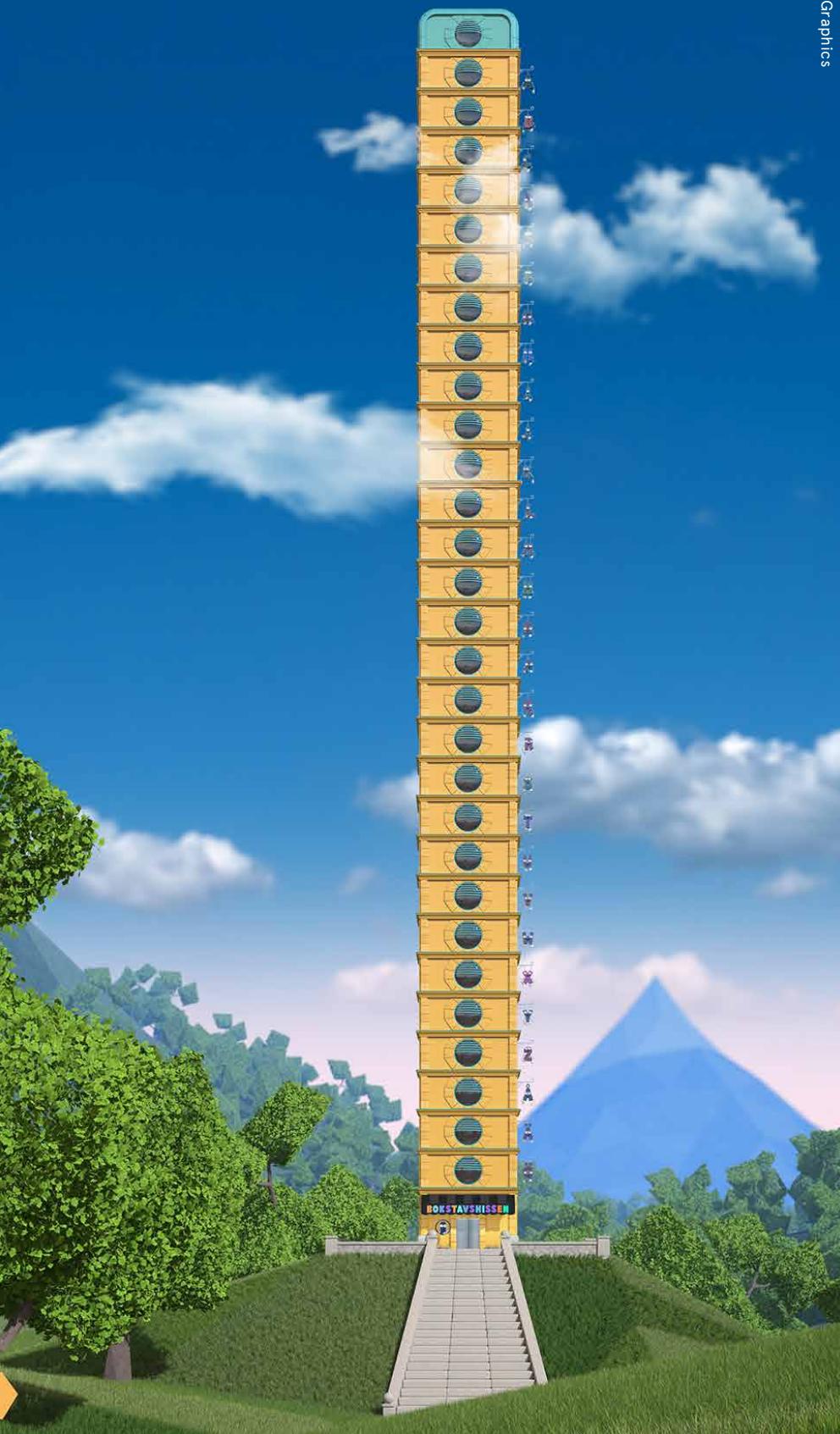
UR producerar och sänder utbildningsprogram som kan användas i grund- och gymnasiesärskolan samt Lärvux. Flera av de programserier som UR producerar kan användas av fler än den primära målgruppen. UR har under 2018 sånt serien *Gordon & Penny* (grund-särskolan) samt *Pinos dagbok* (grund-särskolan). Under 2018 har UR genomfört ett omfattande arbete för att stärka utbudet riktat mot särskolans alla tre skolformer (grund-, gymnasiesärskolan och Lärvux). En stor del av arbetet har bestått av att i dialog med användarna kartlägga hur behoven ser ut. Bland annat har en inventering gjorts av vilka program i UR:s utbud som används av respektive målgrupper. Men framförallt har UR besökt cirka 20 grund- och gymnasiesärskolor runt om i hela Sverige för både djupintervjuer och för att testa hur befintliga program kan anpassas efter användarnas behov, liksom att utveckla nya format samt spela in program ihop med elever från skolorna.

200 elever och 100 lärare har intervjuats om vad elever i gymnasiet på väg ut i livet behöver för kunskap (enkät, telefonsamtal och i möten på skolor). Dessutom har yrkesgruppen elevassister identifierats som en viktig målgrupp som har stora behov av kunskap och kompetensutveckling och där UR skulle kunna göra skillnad. Under 2018 producerade UR även poddserien *Ett särskilt dilemma*, som riktar sig till studerande på gymnasiets vårdprogram. De som arbetar med personer som har en intellektuell funktionsnedsättning ställs ibland inför svåra situationer och dilemman. Det kan handla om konflikter på jobbet, att skaffa barn eller flytta hemifrån. Sebastian Pawlowski från *Mifforadio*, som själv har en intellektuell funktionsnedsättning, leder samtalnen.

Utvecklingsarbetet har bland annat resulterat i en mängd program som UR producerat både för radio och tv mot särskolans målgrupper och som kommer att börja sändas våren 2019, till exempel *Elin, Alvin och vuxenlivet* (gymnasiesärskolan). För grundsärskolan producerar UR fem olika serier med eleverna, bland annat om hur det är att börja gymnasiet, en serie om skrivande, om ord och känslor samt en om MIK. För gymnasiesärskolan fortsätter serien om vuxenlivet samt en reality om att lära sig vad som krävs för att kunna flytta hemifrån. Förutom detta kommer UR under 2019 att göra bearbetningar av befintliga UR-program där bild, ljud och tempo anpassas för att särskole-elever ska kunna ta till sig kunskapen bättre i ämnen som historia, samhälle, engelska och miljö.

Bokstavshissen är ett ABC-program för barn i förskoleklass och lågstadiet. Det riktar sig till döva och hörselskadade barn som här kan bekanta sig med bokstäver och enklare ord. Allt utspelar sig i en fantasivärld där det går att färdas i en gigantisk byggnad mellan olika våningsplan. Varje bokstav har ett eget våningsplan och där hittar man programledaren Gabriel Jim Nal som visar upp roliga pyssel som knyter an till aktuell bokstav.

ILLUSTRATION: Per Nyman/Per Nyman Graphics

► UR för en kontinuerlig dialog med både SPSM, skolor och andra organisationer om vilka behov som finns för att UR ska kunna göra skillnad med sitt uppdrag.

Att alla UR-program har textning är inte bara till stöd för personer med hörselnedsättning utan också för personer som behöver stöd i form av språkförstärkning. Det kan handla om elever som har någon form av språkstörning eller som har en kognitiv funktionsnedsättning. Elever med språkstörning är en grupp vars behov upplevs som eftersatta enligt SPSM. På liknande sätt som med de textade programmen har det framkommit i kontakten med SPSM att syntolkade program används av fler målgrupper än de med synnedsättning, framför allt grupper som är i behov av ett språkstärkande utbud. UR håller därför på att utveckla syntolkning av program för särskolan.

7.5.8 Dialog

För att försäkra sig om att samtliga tillgänglighetstjänster håller en hög kvalitet och användbarhet, utvärderas årligen utbudet bland annat genom dialogmöten med olika grupper inom funktionshinderrörelsen. Syftet med dialogmötena är att inhämta användarnas återkoppling på programutbudet och tillgänglighetsändamål för att utveckla och anpassa utbudet vidare. I dialog med de olika brukarorganisationerna får UR synpunkter på såväl programutbudet som hur tillgänglighetstjänsterna fungerar.

Utöver dialog med de olika brukarorganisationerna skickar UR även ut nyhetsbrev med information kring när, hur och var olika program sänds och tillgängliggörs, bland annat till taltidningar och representanter för såväl synskadade som hörselnedsatta och döva. UR:s dövredaktion står i ständig kontakt med användare och representanter för olika dövföreningar, bland annat via sociala medier.

UR har under 2018 haft ett samrådsmöte med Synskadades riksförbund. Utöver dessa regelbundna återkopplingsmöten som UR har med Synskadades riksförbund skapades under 2018 också en fokusgrupp med unga synskadade i syfte att få bättre feedback på programmen samt tillgängligheten på webben. Möten med fokusgruppen ska hållas två gånger per år.

I oktober bjöd UR in den teckenspråkiga dialoggruppen till ett dialogmöte. Representanter från organisationer, myndigheter och förbund som är inriktade på svenska teckenspråk, dövfrågor, dövkultur samt familjer eller anhöriga till döva, hörselskadade, hörselnedsatta eller de med språkstörning deltog. En

► återkommande synpunkt från mötet med dialoggruppen har varit att UR:s teckenspråkstolkade utbud inte syns tillräckligt väl. Detta har bland annat lett till ett utvecklingsarbete som syftar till att det teckenspråkstolkade utbudet på UR:s plattformar ska bli såväl synligare som lättare att söka efter. Under året har därför återkoppling skett direkt mellan den teckenspråkiga dialoggruppen och UR:s webbutvecklare för att förbättra tekniska gränssnitt, allt för att öka tillgängligheten. En annan återkommande synpunkt är att sändningstiderna inte är optimala. UR har som ambition att kunna parallellsända program med syn- och teckentolkning när de ordinarie programmen premiärlands, men detta har hittills visat sig svårt eftersom det är trångt i tablåerna. En annan synpunkt som framkommit i dialog med olika döva är att det finns ett stort behov av igenkänning och spegling och därför finns önskemål om fler program som är direkt producerade på teckenspråk och med enbart icke-hörande aktörer. UR har under 2018 ökat antalet sådana produktioner (till exempel *Pi hur funka?*, *Våga ta steget*, och *Bokstavshissen*). UR har dessutom utökat teckenspråksredaktionen med bland annat en projektledare och en producent med dövkompetens, vilket också är ett behov som uttryckts vid dialogmötena. Dessa rekryteringar underlättar produktionen och borgar för en hög kvalitet.

I oktober 2018 anordnade UR, Sveriges Radio och SVT tillsammans med organisationerna Lika Unika och Funktionsrätt Sverige, den årliga PS Funk-dagen, som är ett heldagsseminarium med fokus på funktionsrätsfrågor och valprogrammen som public service sände under valåret 2018. En uppföljande workshop med fokus på ökad delaktighet för personer med normbrytande funktionsnedsättningar hölls i januari 2019. Dessutom deltar UR, tillsammans med SVT och

Sveriges Radio, i en samverkansgrupp, Nordic Diversity group, där Nordens alla public service-bolag träffas årligen för att dela kunskap, erfarenheter och perspektiv kring mångfaldsarbete i respektive bolag. Även via nätverk, seminarier, forskning och rapporter samlar UR kunskap om de behov som finns hos respektive målgrupp.

7.5.9 Ökad tillgänglighet via digitala platfformar

De digitala platfformarna är viktiga verktyg i UR:s arbete med att göra utbudet tillgängligt för många och göra det möjligt att ta del av utbudet när användarna kan och vill titta/lyssna. Hela UR:s utbud finns på de digitala platfformarna där utbudet dessutom finns tillgängligt under lång tid. I slutet av 2018 bestod det sammanlagda utbudet av 17 969 program tillgängliga på UR Skola, UR Play och UR Access. UR har redan i dag tillgängliggjort ett stort programutbud för personer med funktionsnedsättning genom teckenspråks- och syntolkning av en del av utbudet. De digitala platfformarna ger stora möjligheter att anpassa UR:s utbud för målgrupper med specifika behov och genom att tillgängliggöra program för dessa utöka utbudet och tillgängligheten av specifika program.

7.6 Minoritetsspråk

UR sänder både radio- och tv-program på minoritetsspråk och svenska teckenspråk. Utöver de i sändningstillståndet specifikt angivna nationella minoritetsspråken har UR även sändt program på jiddisch liksom elva andra minoritetsspråk. UR:s sändningar på de nationella minoritetsspråken och svenska teckenspråk har ökat med 76 procent sedan 2013. Under 2018 har bland annat program på finska och samiska ökat.

UR:s program på minoritetsspråk och svenska teckenspråk har en utbildande ambition och utgår från de utbildnings- och språkbehov som finns,

i synnerhet hos barn och unga i de aktuella målgrupperna. UR kartlägger vilka språkstarkande och språkutvecklande program som det finns behov av, bland annat genom de dialoggrupper inom varje nationellt minoritetsspråk som UR regelbundet har kontakt med, men också genom kontakt med olika skolmyndigheter och forskare. Målet är att bredda, förstärka och komplettera det andra inom utbildningsväsendet gör vad gäller minoritetsspråk. Produktionerna syftar till att öka språkkunskaperna och vara ett stöd för dem som inte helt behärskar språken.

7.6.1 Program på finska, samiska, meänkieli, romani chib och svenska teckenspråk

Enligt sändningstillståndet ska de tre public service-företagens sammantagna programutbud på de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib samt på svenska teckenspråk öka årligen jämfört med 2013 års nivå och ökningen ska vara betydande.

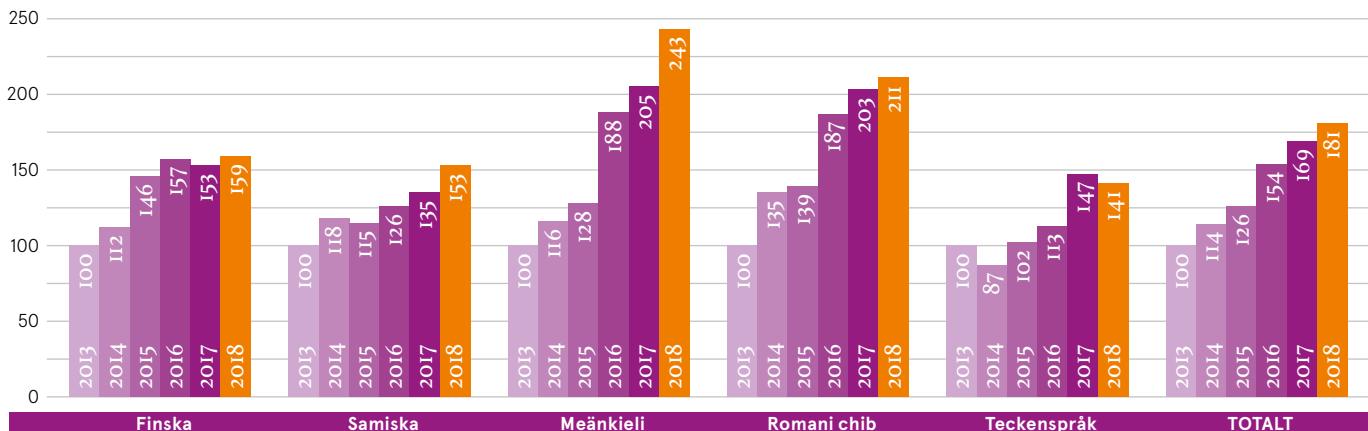
Bedömningen kan inte göras utifrån en jämförelse i timmar eftersom public service-bolagens sändningsvolymer på språken skiljer sig markant. Sveriges Radio sänder exempelvis mer än hundra gånger fler timmar än UR och mer än tio gånger så många timmar som SVT.

För att kunna göra en samlad bedömning av bolagens utbud på de olika språken, använder programbolagen i stället ett index. Språkutbudet (per språk) 2013 motsvarar index 100. För varje år räknas index per bolag upp eller ner utifrån förändring av sända timmar.

Index kan i de tre bolagen växla mellan åren och de olika språken. Om en särskild satsning görs på ett språk något år kanske det språket inte ökar lika mycket nästföljande år.

Indexberäkningen ger en bild av utvecklingen och möjliggör en bedöm-

Diagram 7.6.1 Utveckling av minoritetsspråk sammantaget alla bolag. Mål 2019: index 155.

Kortfilmsklubben – samiska. I kortfilmen **Iditsilba** möter tittaren Májjen som är stolt över sin mössa, till formen liknar den ett horn och alla kvinnor i hennes renskötande familj bär en sådan. Men kyrkans män tänker i andra banor; för dem påminner mössornas form om djävulens horn, så de måste bort!

► ning av bolagens sammantagna ökning både totalt och per språk. Bolagens sammantagna utbud 2018 motsvarade index 181, vilket bolagen menar är en betydande ökning jämfört med indexet 2013. Målet är att public service-företagens index i slutet av tillståndsperioden ska motsvara minst 155.

I bilaga 11.4 finns mer detaljer som visar hur dessa siffror tagits fram.

7.6.2 UR:s utbud

Under 2018 har UR sänd totalt 132 timmar radio och tv på de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, samiska och romani chib samt på svenska teckenspråk, vilket är en sammantagen ökning med 3 procent jämfört med 2017. I volymen är inte webbexklusiv publicering inräknad.

7.6.3 Minoritetsspråk för barn och unga

Enligt sändningstillståndet ska UR ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga. För UR innebär det att producera program med pedagogiskt kunskapsperspektiv och att programmen ska vara både språkutvecklade

och språkförstärkande. Programutbudet ska även synliggöra och ge ökad kunskap om minoritetsspråk och teckenspråk.

Sveriges Radio, SVT och UR får sinsemellan fördela ansvaret rörande insatser på minoritetsspråk och teckenspråk. Överenskommelse gällande 2018 lämnades in till *Kulturdepartementet* och *Myndigheten för press, radio och tv* den 15 december 2017.

Enligt överenskommelsen har UR ett speciellt ansvar för utbudet till barn och unga. Drygt 69 procent av UR:s utbud på nationella minoritetsspråk och teckenspråk är riktat mot barn och unga, vilket gör att UR anser sig uppfylla kravet i sändningstillståndet om att ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga.

Under en tillståndsperiod prioriteras av resursskäl olika språk och målgrupper under olika år. Merparten av UR:s program, i synnerhet språkprogrammen, har en lång hållbarhet och programmen finns tillgängliga och används under flera år via UR Skola och UR Access.

Programexempel barn och unga

UR producerar olika former av språkförstärkande program för barn och unga. Dels görs nyproduktioner, dels versioneras program med textning eller voice-over.

Exempel på nyproduktioner under 2018 är till exempel *Bokstavshissen* (åk F–3) samt *Pi hur funka?* (gymnasium) som producerats på svenska teckenspråk.

Språkliga versioner innebär att ett program på svenska bearbetas och kompletteras med en eller flera röster på andra språk till en ny version. Exempel på programséries som versionerats är *Folksagor i världen* (åk F–3) som har versionerats på finska, jiddisch, meänkieli och nordsamiska samt *Om evolution* (4–6) som versionerats på lulesamiska och meänkieli.

7.6.4 Program på jiddisch

UR ska, liksom övriga public servicebolag, även erbjuda ett utbud på det nationella minoritetsspråket jiddisch. Under 2018 har UR sänd program på jiddisch på knappt 3 timmar. Exempel på program är radio-serien *Småsagor* (förskola) samt *Folksagor i världen* (åk 4–6) som är versionerade på jiddisch.

Folksagor i världen är en serie animerade kortfilmer baserade på ovanliga folksagor från hela världen. Filmlerna riktar sig till åk F–3. Sagorna ger kännedom om olika länder, kulturer och berättartraditioner. Sagorna kommer från Brasilien, Indien, Israel, Irak, Pakistan och Nigeria. Välj mellan teckenspråkstolkat, somaliska, nordsamiska, jiddisch, ryska, meänkieli, finska, dari, arabiska, kurdiska/sorani, romani chib och engelska.

► 7.6.5 Program på andra minoritetsspråk

UR sänder även program på övriga minoritetsspråk för barn och unga i såväl radio som tv. Under 2018 sände UR program på elva andra minoritetsspråk, utöver de nationella minoritetsspråken. Exempel på programserier på minoritetsspråk är *Folksagor i världen* (åk F–3) som versioneras på arabiska, kurdiska/sorani och somaliska samt *Nyfiken på Sverige* (åk 4–6) som versioneras på arabiska, dari, kurdiska och spanska.

Därutöver sänder UR program på ett antal moderna språk som engelska, tyska, franska och spanska.

7.6.6 Dialog

UR bjuder varje år in till dialogmöten med varje nationell minoritetsgrupp. Målet är att ha minst ett fysiskt möte per år och grupp. Från UR:s sida deltar alltid vd och strategichef samt anställda som arbetar med produktioner för och om aktuell nationell minoritetsgrupp. Vid dessa möten kommer alla till tals genom en demokratisk turordning. Detta för att försäkra att ingen riskerar att inte komma till tals.

I maj och juni bjöd UR in de svenska-finska, tornedalska och jiddischtalande dialoggrupperna och under hösten i oktober, november och december bjöds de teckenspråks- respektive romani chib-talande samt de samiska dialoggrupperna in. Genom att kontinuerligt bjuda in representanter från de olika minoritettsgrupperna utbyts kunskap om de olika användarnas behov vilket bidrar till att de program som produceras upplevs som relevanta och trovärdiga med hög kvalitet av berörda grupper. Under 2018 har UR sänd flera program om de nationella minoriteternas kultur och historia (se kapitel 7.3).

Produktionerna ingår i UR:s satsning på kunskapsböjande tv-program för grundskolan om nationella minoriteter och deras historia och är sprunget ur ett behov som framkommit genom UR:s kontinuerliga dialogmöten med nationella minoriteter, men också genom en förstudie bland grundskollärare som uttryckt behov av materialet för att kunna bedriva undervisning i ämnet. Ett annat värdefullt resultat av dialoggrupperna är de behov som uttrycks av att språkprogram för att kunna vara språkstärkande behöver ta hänsyn till språkets kultur och

kulturella kontext. Därför har UR:s minoritetsspråksredaktion under 2018 satsat på ett ökat kulturellt hänsynstagande i språkprogrammen. Något som har gett resultat, till exempel har den jiddischtalande gruppen framfört att den upplever en kvalitetsskillnad i UR:s språkprogram, att identifikationen var starkare och därmed tillgängliggjorde språket bättre för jiddischtalande, eftersom berättelsen hade koppling till judisk kultur.

Utöver dialoggrupperna arbetar UR med olika referensgrupper som bland annat består av representanter från målgrupperna. Referensgrupperna bjuds in vid starten av en produktion och inför publicering. Syftet med referensgrupperna är att öka identifikation, kvalitetssäkra innehållet och undvika stereotypa bilder och berättelser.

De nationella minoritettsgrupperna har historiskt varit diskriminerade och osynliga vilket gör att dialogen med dessa bygger på att skapa förtroende och tillit som måste vårdas och underhållas. Detta arbete är tidskrävande, men är en förutsättning för att UR ska kunna producera ett utbud som upplevs som sant och relevant för och av användarna.

Språknyheterna. Författaren och kulturarbetaren Kalle Lind agerar nyhetsankare och levererar nyheter om språk under rubrikerna in- och utrikes, kultur och sport. Som sidekick har han författaren Sara Lövestam. Ett underhållande och informativt program om hur, varför och på vilket sätt vi mänskor, och ibland också djur, talar med varandra.

Tabell 7.7.1

Radio – sändningsvolym fördelat på olika produktionstyper (timmar/år).

Produktionstyp	2014	2015	2016	2017	2018
Egenproduktion	236	296	266	297	279
Samproduktion	2	3	3	0	2
– varav svenska	2	3	3	0	2
– varav utländska	0	0	0	0	0
Produktionsutlägg	116	54	121	98	114
– varav svenska	116	54	121	97	111
– varav utländska	0	0	0	1	3
Summa produktion	354	353	390	395	395
Förvärv	3	0	2	1	1
– varav svenska	3	0	0	0	0
– varav utländska	0	0	2	1	1
TOTALT	357	353	392	396	396

Tabell 7.7.2

Tv – sändningsvolym fördelat på olika produktionstyper (timmar/år).

Produktionstyp	2014	2015	2016	2017	2018
Egenproduktion	1996	1828	1676	1629	1555
Samproduktion	131	158	151	123	111
– varav svenska	75	102	124	82	49
– varav utländska	56	56	27	41	62
Produktionsutlägg	127	188	132	106	126
– varav svenska	127	188	132	106	126
– varav utländska	0	0	0	0	0
Summa produktion	2254	2174	1959	1858	1792
Förvärv	1770	1605	1372	1358	1700
– varav svenska	226	158	135	131	75
– varav utländska	1544	1447	1237	1227	1625
TOTALT	4024	3779	3331	3216	3492

Tabell 7.7.3 Kostnader 2014–2018 för utomståendes medverkan och andra produktionssamarbeten (milj kr/år)

Kostnader (miljoner kronor)	2014	2015	2016	2017	2018
Medverkande	20,2	18,3	20,3	18,5	19,9
Programanställda	37,7	31,2	39,0	27,9	33,9
Totalt	57,9	49,5	59,3	46,4	53,8
Andra slags produktionssamarbeten*	46,5	47,0	34,2	39,7	81,4
– Varav svenska	35,7	36,1	23,4	32,5	69,4
– Varav utländska	10,8	10,9	10,8	7,2	12,0
Totalt utomstående medverkan och produktionssamarbeten	104,4	96,4	93,5	86,1	135,3

*Här redovisas inte kostnader för upphovsrättsavtal, översättningsbolag, avtal om musikrättigheter, filmavtal etc.

► 7.7 Variation i produktionsformer

UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Inom UR förekommer därför fyra olika produktionsformer som tillsammans med utomstående medverkande bidrar till en variation och mångfald i uttryck och på sikt höjer det kvaliteten på den samlade produktionen. Produktionerna delas in i egenproduktion, samproduktion, produktionsutlägg och inköp. Liksom tidigare år utgjordes huvuddelen av förstasändningarna under 2018 i radio och tv av egenproduktion. Sändningsvolymen i radio respektive tv fördelad på olika produktionsformer framgår av nedanstående tabeller.

Som utomstående medverkande räknar UR programanställda och arvoderade medverkande. Utomståndes medverkan i den egna produktionen kan berika på flera sätt, till exempel genom specifik kompetens, ämneskunskap eller mångfaldsperspektiv.

Genom att göra produktionsutlägg, samproduktioner, inköp liksom att låta utomstående medverka i programproduktionen verkar UR för mångfald i programverksamheten. Under 2018 har antalet programutlägg ökat jämfört med föregående år. UR har systematiskt arbetat med att initiera samarbeten med externa producenter som UR inte tidigare har samarbetat med. Målsättningen är att sprida uppdraget så mycket som det är möjligt i syfte att bidra till mångfald och en variation i produktionsformerna.

Totalkostnaden för utomståndes medverkan och produktionssamarbeten har ökat med 29,6 procent jämfört med 2017.

Livet i Bokstavsländet finns i tre säsonger och är fortfarande fem år efter premiären ett av UR:s mest använda program. Med sketcher om bokstäver och ord för den som är på väg att knäcka läskoden och för dem som precis har knäckt den. Sketcherna bygger på pedagogiska moment och är fulla av humor, lekfullhet, kunskap och musik.

► 7.8 Det utökade utbildningsuppdraget

UR fick i och med nuvarande sändningstillstånd ett stärkt utbildningsuppdrag med uppgift att utveckla och vidga sitt utbildningsutbud.

I propositionen *Bildning och tillgänglighet i allmänhetens tjänst* framhölls det växande behovet av radio- och tv-program som stärker lärandet i utbildningen. UR:s roll som strategiskt stöd för att minska kunskapsflyftorna i samhället motiverade beslutet att UR:s utbildningsutbud ska vidgas och utvecklas. Även UR:s viktiga roll för att öka barns läslust och läsförståelse lyftes fram.

UR tolkar detta uppdrag som att ytterligare utveckla pedagogiska produktioner av hög kvalitet. Utveckling behöver i denna mening, enligt UR, inte likställas med volymökning, utan kan avse utökad samverkan eller ett utvecklat arbetssätt som leder till att utbudet på ett bättre och tydligare sätt motsvarar de behov som finns inom utbildningsväsendet.

Programverksamheten ska inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning liksom den organiserade folkbildningen i form av studieförbund och folkhögskolor. Programutbudet ska som helhet dessutom präglas av folkbildningsambitioner. Det innebär att alla UR:s produktioner har någon form av lärande inslag.

UR har medvetet arbetat med att alla de utbildningsprogram som riktar sig till barn och unga vilar på pedagogiska metoder som även stöttar de elever som av olika skäl har svårt att nå kunskapsmålen. Det gör att programserier som

till exempel *Livet i Bokstavsländet* och *Livet i Mattelandet* kräver stora resurser både för att tillgodose många olika lärstilar och -behov men också för att programmen ska ha lång hållbarhet. Båda är exempel på kvalitetsproduktioner som inte hade kunnat prioriteras utan en utökad medelstilldelning.

UR har under nuvarande tillståndsperiod systematiskt arbetat för att fördjupa de pedagogiska kunskaperna för att på bästa sätt kunna producera program med ett berättande som tilltalar elever och som kommer till användning. Till de flesta program som produceras för grund- och gymnasieskolan skriver UR även handledningar som stöd till lärare med förslag på hur de kan använda programmen. Detta för att ytterligare öka effekten av utbildningsutbudet.

Det stöd UR kan ge för att minska kunskapsflyftorna, skapa förutsättningar för elever att nå kunskapskraven och på andra sätt stötta, bredda och komplettera utbildningen utvecklas i dialog med utbildningsaktörer och myndigheter på området. En strukturerad dialog mellan UR och olika aktörer är en viktig förutsättning för ett stärkt utbildningsutbud, vilket också lyftes fram i samband med beslutet om UR:s utökade utbildningsuppdrag.

Satsningarna på fördjupad pedagogisk grund och dialog lönar sig. Såväl *Livet i Bokstavsländet* som *Livet i Mattelandet* är fortfarande, fem respektive tre år efter premiärsändning, några av de mest använda programmen i UR:s programutbud. Under 2018 har arbetet pågått med att producera en andra säsong av *Livet i Mattelandet* med premiär i januari 2019.

I det utvidgade utbildningsuppdraget ingår även pedagogiska program för de allra yngsta. UR har under 2018 även fortsatt utvecklingen av *Tripp, Trapp, Träd*, som både är radio, tv samt en app som är ett pedagogiskt verktyg som barn kan använda på egen hand eller tillsammans med pedagoger. Under 2018 tillkom en ny säsong, sammanlagt 16 nya avsnitt vardera för radio respektive tv. Totalt finns nu fyra säsonger och en teckenspråkstolkad säsong. Alla programmen har utvecklats i samverkan med såväl förskollärare som genom direkt återkoppling från barn som använder *Tripp, Trapp, Träd*.

7.8.1 Fritt via internet

I propositionen *Bildning och tillgänglighet* konstaterade dåvarande regering att UR:s arbete med att tillgängliggöra en större andel av programmen fritt via internet var centralt för att möta elevers och lärares behov. UR har, i enlighet med regeringens intention, under hela tillståndsperioden arbetat med att tillgängliggöra en större andel av programmen, för fler användare, fritt via UR:s plattformar (UR Play, UR Skola och UR Access). 2018 har UR fortsatt att utveckla utbildningsuppdraget, bland annat genom att tillgängliggöra fler program fritt via internet, på de egna plattformarna, som kan användas i en utbildningssituation för att möta elevers och lärares behov

Genom upphovsrättsliga avtal med *Copyswede* har UR rätt att utan lösenord tillgängliggöra en katalog med egenproducerade program via UR:s webbdomäner. Programmen kan tillgängliggöras i denna katalog under fem år från och med premiärvisning. UR har genom

Småsagor är en serie med bilderböcker för öronen. En skådespelare läser texten så som den står i boken och bilderna målar vi med ljud och musik. Böckerna blir lekfulla, allvarliga, fantasifulla ljudupplevelser. Serien finns på 20 språk samt är teckenspråkstolkad.

- avtal även förlängt publiceringstiden för vissa program. Detta har underlättats genom UR:s utökade medelstilldelning.

7.8.2 Stärka utbudet för, med och om språkliga minoriteter

Det är viktigt att påpeka att resultat inte alltid kan mätas i tittar- och användningssiffror. UR har flera projekt där uppdraget är att tillgodose ett utbildningsbehov hos en liten grupp med specifika behov och där resultatet måste ses som den nyttja som programmen faktiskt åstadkommer. Det är ett tydligt public service-uppdrag att utifrån smala men viktiga behov producera program som ingen annan gör. Ett sådant projekt är exempelvis *Lilla Aktuellt – teckenspråk*, som tar upp veckans viktigaste händelser och vänder sig särskilt till döva barn och unga som tittar i klassrummet. Redaktionen har under 2018 arbetat för att ytterligare höja såväl kvaliteten på produktionen som igenkänningen i inslagen. Alla reportage i veckomagasinet spelas numera in direkt på teckenspråk, det vill säga de teckenspråkstolkas inte. Detta arbetssätt höjer avsevärt språkkvaliteten, men tar också fler resurser

i anspråk än annan produktion. Bland annat krävs det fler funktioner vid inspelningar än vad hörande produktioner behöver. Till exempel medverkar alltid teckenspråkstalande bisittare som kvalitetssäkrar att det blir ett tydligt och bra teckenspråk liksom teckenspråkstolkar som möjliggör kommunikation mellan hörande och döva medarbetare. Kvaliteten blir väsentligt högre vid en produktion som redan från start riktar sig till en särskild målgrupp, i detta fall teckenspråkstalande. Mycket av utvecklingsarbetet baseras på vad som framkommit i dialogmöten med dövorganisationer och de behov som framkommit, till exempel vikten av igenkänning. *Lilla aktuellt – teckenspråk* är unikt i sitt slag både i Sverige och i världen i det att alla inslag numera görs på teckenspråk.

Under 2018 har UR även versionerat flera program, främst för grundskolans låg- och mellanstadier. Till exempel har tv-serien *Folksagor från världen* (åk F–3) versionerats på arabiska, dari, finska, jiddisch, kurdiska/sorani, meänkieli, nordsamiska, romani chib, ryska och somaliska. Radioserien *Småsagor* (förskola) har versionerats på jiddisch, romani chib, somaliska

och sydsamiska. Tv-serien *Samernas tid* (folkbildning) har gjorts i en version med nordsamisk speaker.

7.8.3 Folkbildningens organisationer

En del av att utveckla utbildningsuppdraget handlar om att försäkra sig om att nå användarna och underlätta så att programmen kommer till användning. Under 2018 har flera redaktioner arbetat med att utveckla dialog och samverkan för att på olika sätt underlätta användningen av programmen. Till exempel har *Bildningsbyrån* under 2018 både fördjupat och utvidgat samarbetet med folkhögskolor under produktionen av radioserien *Tänka mot strömmen*. Det fördjupade samarbetet har bland annat inkluderat en undersökning kring hur användarna (studerande på folkhögskolans allmänna linje) uppfattar programmen och fånga upp önskemål på nya ämnen. I dialog med lärare på folkhögskolor har det framkommit ett starkt behov av att motivera eleverna i sina studier. I samarbete med UR:s radioproducenter fick därför elever utifrån sina drömmar, funderingar och känslor i uppgift att skriva varsin text om vad som motiverar dem i livet. Texterna

Folkispratarna. Utifrån sina drömmar, funderingar och känslor fick några elever på folkhögskolor i Malmö och Lund i uppgift att skriva varsin text om vad som motiverar dem i livet. Texterna skulle sedan spelas in till en podd, och det är bakgrunden till den här serien.

► spelades sedan in till en poddserie, *Folkispratarna*, som publiceras i januari 2019. I och med att eleverna själva är med och producerar och formulerar poddarna får de också kunskaper i hur man producerar program, vilka avvägningar man gör, hur ett manus för audio skiljer sig från ett manus som ska läsas och är därmed en delaspekt av MIK – att själv kunna producera media.

Även dokumentärserien *Det goda landet* är producerat för folkhögskolan och handlar om hur den svenska demokratin fungerar i praktiken. Dokumentärserien har tillkommit efter att flera folkhögskolor uttryckt behov hos framförallt gruppen nyanlända som läser på folkhögskola. I sex avsnitt skildras delar av det svenska samhället där man i sin yrkesroll arbetar med nya svenskar: polisen, arbetsmarknaden, försvaret, skolan, kommunen och civilsamhället.

Dokumentärserien ingår i UR:s större satsning inom ämnet SVA – Svenska som andra språk – där flera produktioner är tänkta att användas inom såväl grundskolans högre stadier som folkhögskolan, till exempel *Fatta historia* och *Nyfiken på Sverige* som bågge svarar mot ett behov som lärare

inom folkhögskolan, men även grundskolan, har uttryckt i dialog med UR.

7.8.4 Minska kunskapsklyftorna i samhället

I propositionen *Bildning och tillgänglighet* betonade dåvarande regering det strategiska stöd som UR kan ge i arbetet med att minska kunskapsklyftorna i samhället, till exempel med program riktade till elever som har svårt att nå kunskapsmålen.

Utifrån formuleringarna i propositionen har UR har gjort särskilda satsningar på skolans kärnämnen, på svenska och läskunnighet, både med barn och unga men även unga vuxna som målgrupper. UR har under nuvarande tillståndsperiod fattat beslut om tre fokusområden – *Kunskapsmålen*, MIK och *Ny i Sverige* som alla tre hänger ihop och på olika sätt bidrar till att minska kunskapsklyftorna i samhället.

Kunskapsmålen

UR har de senaste åren kunnat utveckla stöd i arbetet med att minska kunskapsklyftorna i samhället, exempelvis med program riktade till elever som har svårt att nå kunskapsmålen. UR har gjort särskilda satsningar inom

skolans kärnämnen. Inom svenska och läskunnighet med till exempel *Livet i Bokstavsländet*, *Lässugen*, med flera program, och på matematikkunskaper med *Livet i Mattelandet*, *Matildas mattegåta* och *Livets hårdas skola* med flera.

UR:s satsning *Orka plugga*, som är en Youtubekanal som ger elever strategier och tips på hur de bättre kan ta sig an skolarbete, syftar till att minska kunskapsklyftorna. Under 2018 har redaktionen utvecklat samskapandet med målgruppen, bland annat genom att göra besök på skolor och i klassrum, för att möta målgruppen på ”hemmaplan”. Elever har getts möjlighet att tycka till om färdigproducerade klipp, men också att vara med och tycka till om manus på klipp som ännu inte producerats. Redaktionen strävar efter hög trovärdighet och äkthet i repliker vilket är ytterligare ett skäl att ta hjälp av målgruppen för att hamna rätt.

I arbetet med *Orka plugga* är det tydligt vilken betydelse spegling av en målgrupp har och hur det bidrar till användning. Redaktionen besöker regelbundet skolor i hela landet för att bygga relation med användarna och lyssna in deras behov. Efter sådana besök stiger användningen av *Orka*

Våga snacka vänder sig till ungdomar som är nya i Sverige och lär sig svenska. Varje avsnitt har en ung person som själv är ny i Sverige som huvudperson. Programledaren Jonas Modin utmanar deltagarna att testa olika strategier för att komma vidare i svenska språket. Det kan handla om att lära sig ord för att kunna ta en körlektion, att skriva en dikt eller söka en praktikplats.

► **plugga** på den skola och den ort som Orka **plugga**-redaktionen besökt och användningen av programmen, liksom dialogen med de unga användarna, håller sig sedan på en jämn nivå. I juni 2018 genomförde *Novus*, på uppdrag av UR, en kännedomsundersökning där 500 lärare och 500 elever i hela Sverige fick svara på frågor. Undersökningen visade bland annat att *Orka plugga* i högre grad når elever i socioekonomiskt utsatta områden, elever som statistiskt sett har svårare att klara de uppsatta kunskapsmålen. Enligt undersökningen har 57 procent av alla högstadieelever hört talas om *Orka plugga*.

I december 2018 fanns 200 videoklipp upplagda på Youtube, klipp som aldrig har sänts i broadcast men som har en allt större användning både på

Youtube men även på UR Skola där samtliga klipp finns tillgängliga.

Ny i Sverige

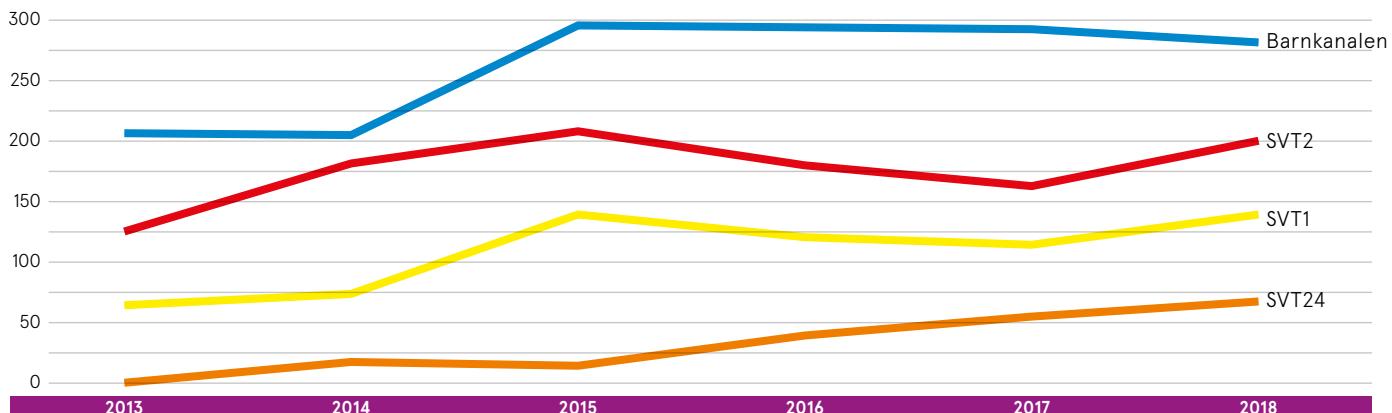
Språket är nyckeln för alla elever att klara kunskapsmålen i skolan oavsett vilket modersmål man har. Att erövra språket i det nya hemlandet är också nyckeln till att kunna sätta ord på känslor och upplevelser, och att hitta sin nya plats i vardagen. UR har under 2018 sändt flera språkstarkande program för elever med annat språk än svenska som modersmål. Radioserierna *Sluka svenska!* och *Vad gör jag nu?* riktar sig till elever som läser svenska som andraspråk på låg- och mellanstadiet. Bägge serierna fick snabbt spridning och användning genom den dialog UR har och hade med lärare i svenska som andraspråk liksom tv-serien *Bästa*

babblet (åk 7–9). Nämnda programserier ingår i UR:s satsning inom SVA, Svenska som andraspråk, se även kapitel 7.8.3.

MIK

Medie- och informationskunnighet (MIK) är intimt förknippad med möjligheten att förstå och använda olika digitala medier och blir en allt viktigare kunskap för att kunna tillägna sig och utnyttja sina demokratiska rättigheter. UR har därför under lång tid producerat program för grund- och gymnasieskola i ämnet. Under 2018 sändes till exempel radioserierna *Fejk* (gymnasium), *Programmera mera* (åk 4–6), tv-serierna *Surfarna* (åk F–3) samt *Kolla Myten* (åk 7–9). För en vuxen publik sände UR *Samtiden* flera föreläsningar i ämnet, till exempel

Diagram 7.8.6 Total sändningsvolym samt uppdelat per kanal i tv.

US Samtiden. Hanife Rexhepi, lektor i informationsteknologi vid Högskolan i Skövde, berättar om införandet av digitala tjänster i vården och hur det påverkar mötet mellan vårdpersonal och patienter. Inspelat den 27 november 2018 på Nalen i Stockholm.

► *Digitala vapen som dödar demokratin, En polariserad värld, Val, påverkan och propaganda samt Samtal i trollskogen. Se även kapitel 7.2.*

7.8.5 Tillgängliggöra föreläsningar

En del av uppdraget att utveckla och vidga utbildningsutbudet är UR:s produktion och tillgängliggörande av föreläsningar (*UR Samtiden*) och annat material som har koppling till högskolesektorn och forskningen. Genom att fler föreläsningar görs tillgängliga kan dessa nå stora delar av befolkningen, till nytta för till exempel fortbildning. Genom tillgängliggörandet av föreläsningar bidrar *UR Samtiden* till högskolans tredje uppdrag, att dela med sig av den kunskap som produceras vid landets högskolor och universitet.

Under 2018 har *UR Samtiden* samverkat med de flesta högskolor och universitet i landet under arbetet med att spela in och tillgängliggöra föreläsningar. *UR Samtiden* har även utvecklat formen för några av de inspelade föreläsningarna, bland annat genom att ”podda” vissa föreläsningar (inspelade vid Bok- och biblioteksmässan 2018) men också genom att utveckla själva formatet i syfte att öka användningen. Det arbete som inleddes 2017 för att höja kvaliteten på vissa av inspelningarna har utvärderats och har fortsatt under 2018.

7.8.6 Slutsatser

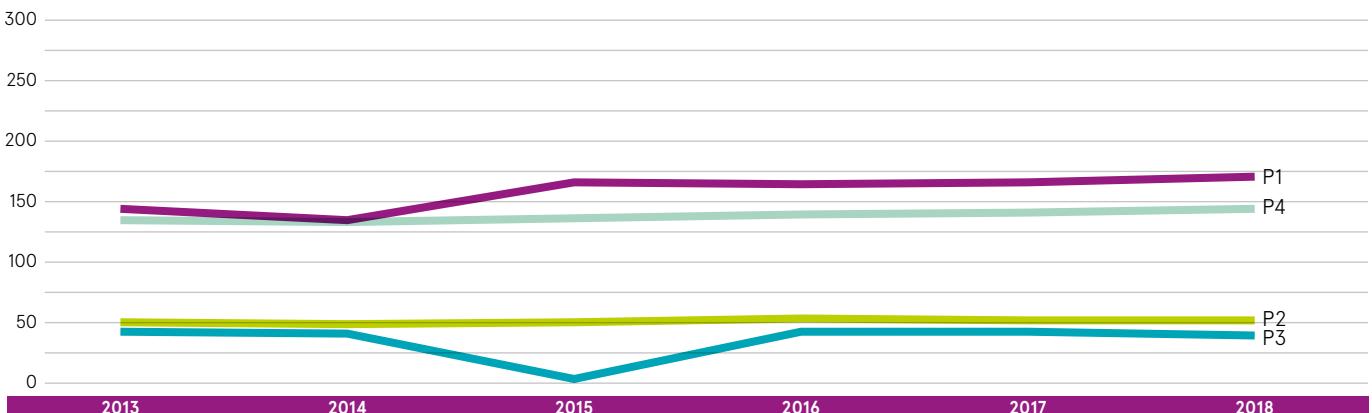
UR har sedan 2013 ökat sändningsvolymen i samtliga tv-kanaler förutom Kunskapskanalen (se diagram 7.8.6) och i samtliga radiokanaler förutom P3 (se diagram 7.8.7). Kunskapskanalen och P3

är de kanaler där UR till största delen sänder ett folkbildande utbud.

UR har under tillståndsperioden (särskilt med hänsyn till det starkta utbildningsuppdraget med att utveckla och vidga utbildningsutbudet) gjort en medveten satsning på utbildningsprogram och de program som ger mest effekt inom utbildningsområdet.

Fördelningen mellan utbildningsrespektive folkbildningsutbud i samtliga kanaler, förutom Kunskapskanalen och P3, demonstrerar tydligt UR:s inriktning mot utbildningsprogram. Under 2018 bestod 78 procent av programutbudet av utbildningsprogram och 22 procent av folkbildande program i dessa kanaler. UR anser därmed och med hänvisning till ovan att villkoret att utveckla och vidga utbildningsutbudet är uppfyllt.

Diagram 7.8.7 Total sändningsvolym samt uppdelat per kanal i radio.

I tv-serien **Tack gud jag är homo** ger sig Alice Hollingworth och Linda Rosendal ut på en roadtrip genom Sveriges fördömar. Är det svårare att vara gay på landsbygden? Sticker du ut mer i en liten by än i storstan? Och vad tänker du på när du hör namnet Lesbiska dalen?

► 7.9 Behov i tiden

UR:s programutbud ska svara mot viktiga samhällsutmaningar och därför satsar UR på målgrupper och behov i tiden där just UR kan skapa störst effekt med sin unika kombination av journalistik och pedagogik. Utbudet ska spegla aktuella frågor men också kunna användas under lång tid. Under 2018 var det val i Sverige och under året producerade UR flera program för att möta skolans behov av grundläggande kunskap om hur demokrati fungerar för de flesta målgrupper inom grund- och gymnasieskola, ofta med en koppling till MIK, Medie- och informationskunnighet, som är ett av UR:s fokusområden.

7.9.1 Valåret 2018

Under året gjorde UR flera produktioner för att möta skolans behov av information om nationella val i Sverige samt grundläggande kunskap om hur demokrati fungerar.

Så funkar Sverige (åk 4–6), *Dröm om demokrati* (åk 4–6) och *Fatta Sveriges demokrati* (åk 7–9) är några exempel på program som handlar om det demokratiska systemet, förklarar skillnaden mellan demokrati och diktatur och beskriver vad fyraprocentssprånget,

yttrandefrihet och parlamentarism är. För gymnasieskolan producerade UR serien *Perspektiv på världen*, en serie som ser på frågor om demokrati, makt, rättigheter och miljö ur perspektiv från olika delar i världen.

UR:s ungdomskanal på YouTube, *Tänk till*, producerade fyra talkshows under vinjetten *Tänk till – Valet 2018* som sändes i SVT under fyra veckor innan valet, samt publicerades på UR:s plattformar. Ämnen för talkshowen var frågor som kommit fram i UR:s projekt *100 samtal* och som engagerade majoriteten av förstagångsväljarna. Exempel på ämnen som togs upp var psykisk ohälsa, yttrandefrihet, integration och varför det är viktigt att rösta.

7.9.2 Medie- och informationskunnighet

UR har under flera år haft fokus på att utveckla ett programutbud inom medie- och informationskunnighet (MIK). Under valåret 2018 blev det angeläget att koppla MIK till frågor om valrörelse och demokrati och UR producerade en rad program för detta. Nedan några exempel ur MIK-utbudet (se även kapitel 7.2).

Har jag något val? (gymnasium) undersöker hur sociala medier används

för att påverka politiska strategier och valresultat. I *Bella loggar in* (åk 7–9) ställs frågan hur man tänker smart och kritiskt kring det man konsumrar i sociala medier. Radioserien *Fejk* (gymnasium) tittar på hur drömbilder och skräckbilder används i propaganda, populärkultur och politik. Radioserien *Detaljerna* (gymnasium) analyserar åtta politiska händelser som påverkat Sverige.

Under ämnesrubriken MIK har UR under 2018 även sändt *Surfarna* (åk F–3), ett minidrama på ämnet digital kompetens, och radioserien *Programmera mera* (åk 4–6), där programledaren med en barpanel diskuterar den digitala vardagen och hur tekniken bakom påverkar oss, samt tv-serien *Världen online* (åk 4–6) som tar reda på barns och ungas perspektiv och syn på internet.

7.9.3 Ny i Sverige

I UR:s dialog med utbildningsvärlden har det framkommit att det finns stora behov av ett utbud riktat till nyanlända i Sverige. Tio procent av alla elever på högstadiet läser svenska som andraspråk, SVA, ett ämne som lägger grunden för att nå uppnå kunskapsmålen. Därför har UR under 2018 produ-

FOTO: Film and Tell/UR

Tv-dokumentärserien **Det goda landet** undersöker hur den svenska demokratin fungerar i praktiken? I sex avsnitt skildras delar av det svenska samhället där man i sin yrkesroll arbetar med nya svenskar: polisen, arbetsmarknaden, försvaret, skolan, kommunen och civilsamhället. Visat ur tjänstemännens och de civila aktörernas perspektiv beskrivs de utmaningar de ställs inför.

► cerat utbud som kan ge vägledning in i det svenska samhället och det svenska språket. Lärarhandledningar och elevmaterial finns till alla program.

Språkprogram för nyanlända i Sverige har varit *Bästa babblet* (åk 7–9), *Våga snacka* (gymnasium) *Vad gör jag nu?* (åk F–3) samt *Sluka svenska* (åk 4–6) (se även kapitel 7.4.1)

Utbud för att introducera svenska samhället för barn har under året varit *Nyfiken på Sverige* (åk 4–6). Sverige förklaras på enkelt sätt med fokus på företeelser i barnens vardag. Flera av episoderna lämpar sig också för exempelvis SFI-undervisning och finns i flera olika språkversioner. *Fatta historia* (åk 7–9) är en introduktion till högstadiets historieundervisning. Programledaren Arantxa Álvarez utforskar tillsammans med två ungdomar historien på ett lekfullt sätt. Fakta förklaras med animerade inslag.

7.9.4 Nationella minoriteter

Under 2018 har UR sättn flera program om de nationella minoriteternas kultur och historia. Produktionerna ingår i UR:s satsning på kunskapshöjande tv-program för grundskolan om nationella minoriteter och deras historia och är sprunget ur ett behov som framkommit

genom UR:s kontinuerliga dialogmöten med nationella minoriteter, men också genom en förstudie bland grundskollärare som uttryckt behov av material för att kunna bedriva undervisning i ämnet. Kunskapen bland allmänheten kring vilka som är Sveriges nationella minoriteter är låg. I en Novusundersökning beställd av UR som genomfördes i januari 2018 framkom att tre av tio inte ens vet vad en nationell minoritet är. UR:s olika program om de nationella minoriteterna är ett svar på de kunskapsbehov som finns såväl i grundskolan som bland allmänheten. Satsningen inleddes med *Samernas tid* (folkbildning) och följdes sedan av *Min samiska historia* (åk 7–9), *Min judiska historia* (åk 7–9), *Nathans judiska historia* (åk 4–6), *Min tornedalska historia* (åk 7–9), *Johannes tornedalska historia* (åk 4–6) och *Min sverigefinska historia* (åk 7–9).

7.9.5 Föräldrar

Föräldrar är en grupp som upplever stor tidsbrist och stress och behöver stöd på olika sätt. UR har identifierat flera områden där UR:s unika utbud av journalistik och pedagogik kan vara en pålitlig kunskapskälla när frågorna, och föräldralivet utmanar.

Gensvaret på UR:s *NPF-podden* (som kom med 16 nya avsnitt under året) har varit stort allt sedan starten. UR har identifierat ett behov hos föräldrar till barn med NPF-diagnoser att få se andra familjer som lever i en liknande situation, för att känna sig mindre ensamma och för att få konkreta tips. Mot den bakgrund producerade UR under 2018 tv-serien *Superungar*. Serien handlar om barn med olika neuro-psykiatiska funktionsnedsättningar (NPF) som till exempel adhd, Aspergers syndrom eller autism och deras föräldrars kärleksfulla kamp för att få vardagen att fungera. *Superungar* fick ett varmt gensvar och blev UR:s tredje populäraste serie under 2018.

Många av de tips som framkommer i tv-serien funkra utmärkt även för föräldrar som inte har barn med NPF-diagnos. Koncentrationssvårigheter, konflikter och starka känsloutbrott kan vara svårt att hantera för alla. Därför lanserade UR under året en samlings-sajt för föräldrar (ur.se/föräldrar) som på ett pedagogiskt och lättillgängligt sätt samlar fakta, klipp från program, tips och råd från experter. ■

Syftet med **Tänktill** är att göra unga mänskors röster hörda. Målgruppen är 16–20-åringar. Tillsammans med målgruppen samskapas materialet. På bilden syns inspelningen av **Tänktill** talkshow – med unga om ungas frågor.

8. Användarna

UR ska bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. För att lyckas bidra och göra skillnad i människors lärande är det nödvändigt att både ha god kännedom om användarna – vad de behöver, hur de beter sig – och att möta dem på de plattformar där de finns.

Liksom övriga medieaktörer befinner sig UR i en utmanande förflyttning från broadcast till online. Ett tydligt krav från användarna är att programmen ska vara tillgängliga för dem när de väljer att titta/lyssna. Det ställer större krav på tillgänglighet både vad gäller hur länge ett program är tillgängligt och hur stort utbudet är liksom hur lätt det är att hitta. Allteftersom tekniken utvecklas och UR:s utbud tillgängliggörs på nya plattformar ökar komplexiteten i att följa användningen. Samtidigt öppnas nya möjligheter till att lära mer om, och lära känna användarna genom den dialog som UR kan ha med dem via bloggar, videoplattformar och andra sociala medier. Dialogen med användarna ger viktig återkoppling

på programutbudet och är en viktig del i utvecklingen av nya program.

Eftersom alla UR:s program tillgängliggörs på webben och via mediecentraler när varje program en större publik än den som tar del av programmen via sändning i broadcast.

Möjligheten till en flexibel och långsiktig användning skapar en unik bredd i utbudet och gör att användarna kan ta del av program som sänds för flera år sedan, men som fortfarande är relevanta.

Under 2018 tillhörde *Livet i Bokstavsländet*, *Livet i Mattelandet* och *Ugglan och kompisproblem* UR:s populäraste serier som fortsätter att ha stor användning många år efter att de publicerades. *Livet i Bokstavsländets*

tre säsonger har startats 3,5 miljoner gånger sedan 2014.

Via Mediamätning i Skandinavien AB (MMS) och Kantar Sifo följer UR titandet och lyssnandet av UR-program i radio, tv och på webben. Användningen på UR:s webbplattformar och via mediecentralerna följs också upp internt via bland annat Google Analytics. Det räcker emellertid inte att mäta hur många som har tagit del av UR:s program. För att kunna avgöra hur UR lyckas kompletteras användarmätningarna med andra kvantitativa undersökningar, som exempelvis en årlig attitydundersökning bland lärare och allmänhet. Först när det säkerställts att utbudet både når fram till och är relevant för målgrupperna kan det

Poddserien **Alla mina förövare** handlar om sexuella trakaserier. Varför finns dem och hur känns det att bli kallad hora eller att få sin kropp kommenterad, kritiseras och tafsas på.

- ▶ avgöras om UR uppfyller uppdraget och når visionen att göra skillnad i mänskors lärande.

8.1 Här finns användarna

Allt UR sänder i radio och tv publiceras på UR:s webbplattformar vilket gör det möjligt för användarna att välja hur och när de vill ta del av programmen. Användarnas beteenden förändras och olika grupper beter sig på olika sätt. Genom att följa och förstå användarnas beteenden kan utbudet tillgängliggöras där användarna finns och anpassas efter respektive plattform. Yngre personer använder oftare mobilen och sociala medier som källa och mediaspelare medan äldre i högre grad använder traditionell radio eller tv för mediekonsumtion.

På *UR Skola* sker besöken huvudsakligen under skoldagen medan besöken på *UR Play* är mer frekventa under kvällstid. Att *UR Skola* besöks till största delen under skoldagen indikerar att programmen förekommer i undervisningssammanhang, som i ett klassrum eller motsvarande.

Enligt UR:s egna webbundersökningar hösten 2018 besöker 79 procent av användarna *UR Skola* i sin yrkesroll där majoriteten är lärare/pedagoger. 81 procent är nöjda med sitt besök och 85

procent av de svarande skulle rekommendera *UR Skola* till en kollega/elev/student.

Av besökarna på *UR Play* under hösten 2018 angav 78 procent att de besökte webbplatsen som privatperson. 79 procent av användarna var nöjda med sitt besök. 85 procent skulle rekommendera *UR Play* till en vän. Jämfört med svaren i Novus attitydmätning (se kapitel 3) är nöjdheten liksom viljan att rekommendera utbudet högre bland dem som besvarat UR:s webbenkäter. Sannolikt beror detta på att dessa består av användare som aktivt sökt sig till UR:s plattformar och programutbud och utgör därmed inte ett statistiskt urval.

UR publicerar medieinnehåll via drygt tjugo olika Facebook-konton. Vissa konton är avsedda för en bredare målgrupp medan andra är avsedda för en smalare publik. Innehåll från UR återfinns även på YouTube med fyra olika, aktiva kanaler. Under tillståndsperioden med början 2014 har UR:s radioprogram gjorts tillgängliga via allt fler plattformar: iTunes, Spotify och Acast vilket gör att användare har flera möjligheter att ta del av UR:s radioprogram digitalt.

UR når genom riktade satsningar även den yngsta publiken. Det sker bland annat via apparna *Tripp*, *Trapp*,

Träd – som är riktad till förskolan – och *ABC-Raketen* som vänder sig till en bredare åldersgrupp barn. *Tripp*, *Trapp*, *Träd*-appen har sedan lanseringen 2016 varit en viktig kanal för att nå de yngsta barnen. Appen har haft en stadig tillväxt och har under 2018 haft cirka 70 000 användare per månad.

8.2 Lyssnande

UR sänder program i samtliga Sveriges Radios rikstäckande radiokanaler: P1, P2, P3 och P4. I P1 hade serien *Jobba, sova, dö* störst publik under 2018. Flest lyssnare har UR:s program som sänds i P4. Under året nådde programserierna *Fejk*, *Kjellsorterat* och *Retorikmatchen* mer än 900 000 lyssnare vardera i radio. Radiolyssnandet mäts av Kantar Sifo.

Användningen av UR:s radio-program nådde 2018 över miljonen starter (*UR Skola* och *UR Play*) för första gången. Sedan 2014 har användningen av UR:s radioprogram ökat med drygt 30 procent sett till streamingstarter. En streamingstart säger inte hur stor del av programmet lyssnaren har tagit del av och går därför inte helt att jämföra med lyssnarsiffror för broadcast.

Antalet streamingstarter indikerar hur stort intresset är för ett visst program på webben, men det är svårt

Barneministeriet skildrar barns och ungas livsvillkor i levande reportage, med ett tydligt barnperspektiv som utgår från artiklar ur barnkonventionen. Syftet är att informera och utbilda lyssnaren och programmen riktar sig främst mot en vuxen publik.

► att utifrån streamingstarter utläsa hur många som har tagit del av programmet. Det kan till exempel vara en hel skolklass som lyssnat tillsammans på en uppspelning. Några av de mest populära radioprogrammen för UR är de återkommande nyhetssprogrammen på moderna språk; *Newsreel*, *¿Qué pasa?* och *Nouvelles en français*. Dessa spelar främst upp på dags tid och från UR Skolas plattform. Det är därför mest troligt att det sker i ett undervisnings sammanhang.

Förutom att strömma UR:s ljudfiler finns flera titlar att ladda ner i form av ljudfiler. Under 2018 har det skett 494 000 nedladdningar. Det är 100 000 fler än föregående år och nära tre gånger så många som under 2016. Bakom ökningen finns en medveten satsning på poddar samt att sprida innehållet på fler plattformar. Exempelvis är UR:s radioprogram i dag tillgängliga på iTunes/Podcaster, Spotify, Acast och Google Play. En annan starkt bidragande orsak till ökningen är lanseringen av *NPF-podden* som riktar sig till alla som är intresserade av frågor som rör barn med neuropsykiatiska diagnoser. Sedan lanseringen 2016 har *NPF-podden* växt i användning och är i dag den mest nedladdade podden på UR:s webbplattformar. Programmet

sänds inte i eterradio men har laddats ned drygt 120 000 gånger under 2018.

UR:s radioprogram finns också tillgängliga för användning via mediecentralerna. All användning via mediecentraler kan antas ske i utbildningssammanhang. Medan användningen av nya radioprogram är hög på webben, syns användningen av äldre program främst hos mediecentralerna. Användning av radioprogram via mediecentralerna uppgick under 2018 till cirka 240 000 starter vilket är en ökning med 79 procent jämfört med 2014. Dock har ökningstakten för användningen via mediecentraler avtagit. Ökningen mellan 2017 och 2018 var 11 procent.

8.3 Tittande

Tv-tittarvanorna har förändrats under de senaste åren med allt mer tittande via on demand-tjänster och minskat tittande via linjär-tv. Den genomsnittliga tittartiden för tv via broadcast minskade under 2018 med fyra procent, eller sju minuter, till 133 minuter jämfört med året innan. Sedan 2014 har tittandet på linjär-tv minskat med tjugo minuter per dag.

Samtidigt har samtliga typer av on-demand-tjänster (Play, VOD och SVOD) ökat i användning. Mellan 2017 och

2018 ökade streamingen av tv-program från UR:s digitala plattformar med 17 procent.

Barn och unga (3–24 år) har i allt högre grad ersatt tv-tittandet med att titta på strömmat innehåll. Under det senaste året är det barn mellan 7 och 11 år som minskat sitt tv-tittande mest, en minskning med 20 procent. De äldre är fortfarande de överlägset flitigaste linjär-tv-tittarna även om också de minskat sitt tv-tittande något under året.

Youtube är den kanal som dominerar hos den yngre publiken. Bland 9–19-åringar använder 8 av 10 Youtube (MMS Trend o Tema 2018:3) varje dag och 9 av 10 använder Youtube varje vecka.

Demografen för att titta på rörlig bild har en stor betydelse för UR:s förutsättningar att nå alla användare. Den yngsta målgruppen i MMS-mätningarna ägnar i dag tv endast en femtedel av den tid de äldsta gör. För UR-utbudet kan tv-publiken variera från ett par tusen upp till över trehundra tusen per program beroende på kanal, sändnings tid och sammanhang.

UR:s pubiksiffror på linjär-tv sträcker sig under 2018 från över 260 000 på en serietitel till ett par tusen på en annan. Tittarsiffror under 20 000

► är inte statistiskt säkerställda. Då UR återfinns i SVT 1, SVT 2, Barnkanalen, SVT24 och Kunskapskanalens utbud följer tittarmönstret ofta kanalens publik i stort. Detta innebär också att variationen är stor för pubiksiffrorna på UR:s produktioner.

Tittningen på UR:s program i broadcast följer de generella mönstren i tv-konsumtion. Det går inte att särskilja upp- eller nedgångar för olika kategorier av program, det vill säga de olika utbildningsstadierna som UR:s utbud riktar sig till.

I UR:s uppdrag är fokus främst på användning inom utbildningen över tid. Sett till uppspelningar av UR:s tv-program på webben uppgick antal streamingstarter under 2018 till sammanlagt cirka 9,5 miljoner vilket är en ökning med 19 procent jämfört med 2017 (MMS). Totalt antal spenderade timmar på UR Skola/UR Play, vilket mäts av MMS, ökade under samma period med cirka 17 procent.

Varken streamingstarter eller spenderade timmar svarar på hur många som tagit del av varje tv-program. I ett utbildningssammanhang kan till exempel 15–30 elever ta del av samma streamingstart. Måttet indikerar därför snarare intresset för programmet på webben än motsvarar hur många som tagit del av det. Liksom för radio är användningen av tv-program på webben högst för program riktade till yngre barn.

En förklaring till ökningen av konsumtionen av rörlig bild på UR:s plattformar är att UR arbetat med att förbättra sökbarhet och synbarhet i sökmotorer. Dessutom innebar riks-dagsvalet att många titlar om demokrati och val ledde till stor användning. Även nya titlar som *Kanaler, båtar och kärlek* samt *Tack gud jag är homo* har haft en för UR stor publik. Förutom att nya titlar tillkommer finns det flera äldre program med en stadigt ökande användning.

Användning av tv-program via mediecentralerna uppgick under 2018 till cirka 2 500 000 starter vilket var 400 000 fler än under 2014. Användningen av mediecentraler har stått stilla eller backat något under de två senaste åren. Troligen har en större andel av användarna i stället vänt sig till *UR Play* eller *UR Skola* för innehåll.

8.4 Synpunkter från användarna

Med hjälp av en större attitydundersökning via Novus (se kapitel 3) kartläggs årligen användarnas attityder till UR samt kännedom om och användning av UR:s utbud. Fyra grupper intervjuas: lärare i alla stadier inklusive särskolan, allmänheten 16–79 år, föräldrar med

hemmavarande barn i åldern 0–17 år samt barn 8–15 år gamla.

8.4.1 Synpunkter från lärarna

UR har en fortsatt stark position bland lärarna, de använder UR:s program i allt större utsträckning, har en god kännedom om och mycket positiv inställning till UR. Enligt Novus attitydundersökning 2018 uppger sju av tio lärare att de har mycket god kännedom om UR, resultaten är i nivå med tidigare år. För lärare inom åk F-3, 4–6 och 7–9 är andelen runt 80 procent. 86 procent av lärarna är mycket eller ganska positivt inställda till UR, vilket också det är i nivå med tidigare år. Lärare i förskola och åk 4–6 är ännu mer positivt inställda än lärare överlag.

67 procent av lärarna använder video eller audio i undervisningen varje månad. Andelen årliga användare ligger nu på 87 procent och har ökat årligen de senaste fyra åren. 48 procent av lärarna använder video och audio från UR i sin undervisning varje månad och det är nu tre av fyra lärare som använder UR:s utbud årligen. Även här ses en uppgång i användningen jämfört med tidigare år. Lärare i åk F-3 (89 procent) och 4–6 och 7–9 (88 procent) använder årligen program från UR i högre grad än andra. Förutom att lärarna tycker att UR:s program håller hög kvalitet, nästan åtta av tio instämmer i detta, så anser 75 procent att UR:s program är pedagogiska (ny fråga för 2018). 59 procent tycker att UR:s program ökar barns/elevs/studenteras lust att lära och drygt hälften av lärarna tycker att UR:s program är tydligt kopplade till styrdokumenten. Lärarna har överlag mycket positiva attityder till UR och UR:s utbud och resultaten förbättras något jämfört med förra året. 84 procent instämmer i mycket hög grad i påståendet att UR är en trovärdig aktör, 77 respektive 76 procent av lärarna instämmer också i mycket hög grad i påståendet att UR:s program är användbara och relevanta. UR:s webbplatser är de viktigaste informationskällorna när lärarna söker information om UR, men även SVT är en viktig informationskälla liksom andra lärare.

8.4.2 Synpunkter från allmänheten

Nära nog samtliga känner till UR i någon mån och 88 procent vet vem som står bakom UR:s logotyp. Detta är dock två procentenheter färre än förra året. Högutbildade och personer mellan 34 och 64 år har en högre kännedom om UR:s logotyp och av dessa är troligtvis många lärare. 94 procent av föräldrarna känner till logotypen. 60 procent är positivt inställda till UR vilket är fyra procentenheter fler än förra året och

bland föräldrar är andelen 65 procent. Av de som tar del av UR:s program varje månad är nio av tio positivt inställda till UR. Ungefär varannan har någon gång under det senaste året sett eller hört något program från UR. Bland föräldrar är andelen tio procentenheter högre än bland allmänheten totalt sett. Även de som är högutbildade har i något högre utsträckning tagit del av program från UR under det senaste året. Med tanke på kännedomen så är det dock troligt att fler sett eller hört något från UR fast de inte lagt märke till att det är just UR som står bakom programmet. Eftersom UR sänder i SVTs och Sveriges Radios kanaler samt Kunskapskanalen är det inte självklart för användarna att det är UR som är avsändare. En fjärdedel uppger att de tittar på program från UR via tv-sändning. En grupp som sticker ut vad gäller månatlig användning av UR är personer med annat modersmål än svenska. De tar i högre utsträckning del av UR:s utbud via tv-sändningarna.

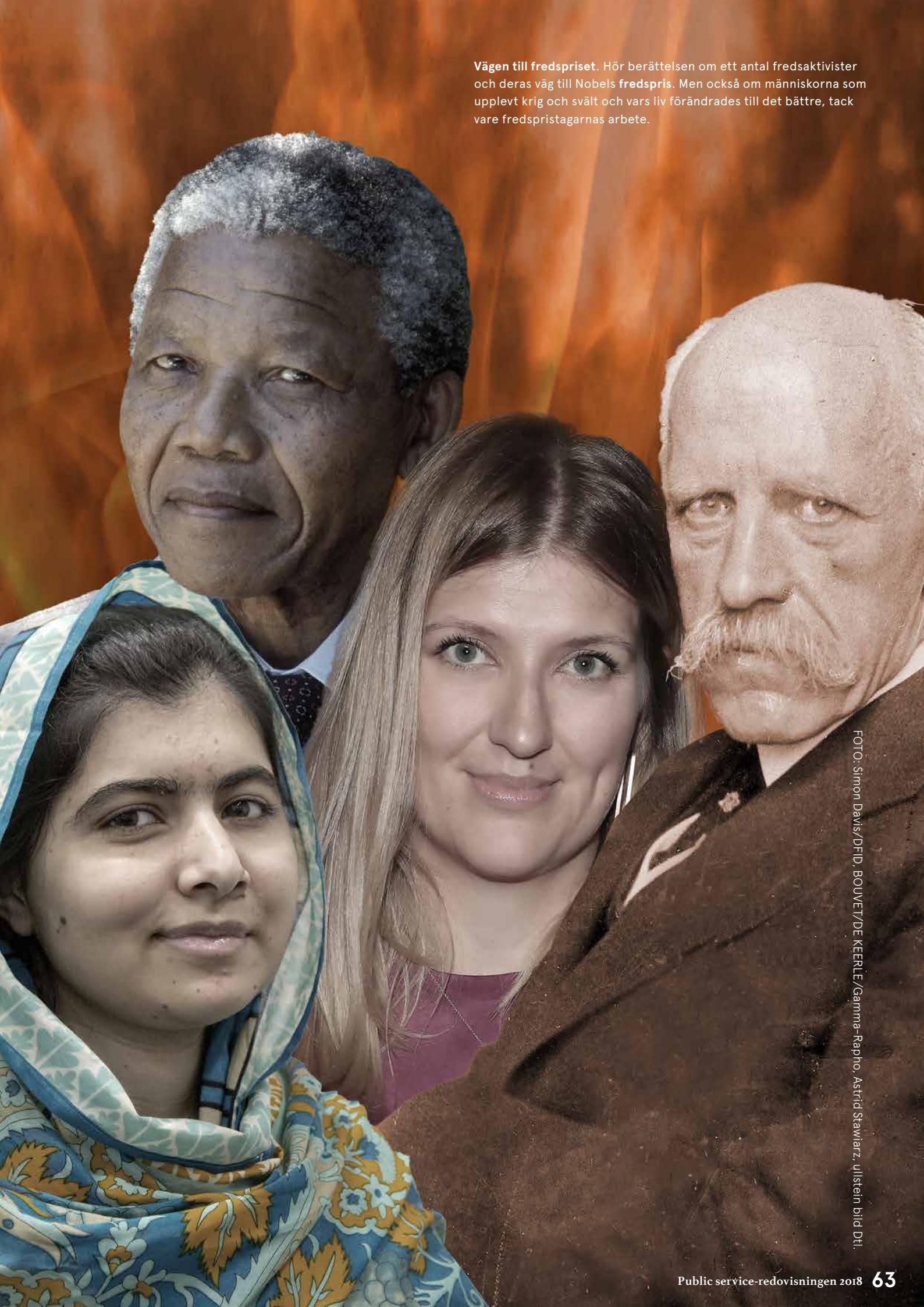
Allmänheten förknippar UR:s utbud med program inom utbildning, samhälle och fakta och anser att UR är trovärdiga, användbara och relevanta. Vad gäller nyss nämnda värdeord är trenden dessutom positiv jämfört med tidigare år.

8.4.3 Synpunkter från föräldrar

Utöver det som redovisats ovan som jämförelse med allmänheten, får föräldrar även några extra frågor. Var fjärde förälder svarar att de ibland tittar eller lyssnar på program från UR tillsammans med sitt/sina barn. Andelen är densamma när det gäller att uppmuntra sitt/sina barn att ta del av program från UR samt att barnet/barnen (enligt föräldrarna) själva tar del av program från UR.

8.4.4 Synpunkter från barn

Kännedomen om UR är hög bland barn. Nio av tio barn känner igen UR:s logotyp och av dessa kan sex av tio säga vilket företag som ligger bakom logotypen. Åtta av tio har hört talas om UR/Utbildningsradion. Åtta av tio barn minns att de sett något program från UR, medan tre av tio barn minns att de lyssnat på något program från UR vilket är en ökning med elva procentenheter jämfört med 2015 när UR började med denna undersökning. De program som de tillfrågade barnen spontant nämner att de tagit del av är *Geografens testamente*, *Livet i Bokstavsländet* och *Lilla aktuellt – skola*. ■

Vägen till fredspriset. Hör berättelsen om ett antal fredsaktivister och deras väg till Nobels **fredspris**. Men också om mänskorna som upplevt krig och svält och vars liv förändrades till det bättre, tack vare fredspristagarnas arbete.

FOTO: Simon Davis/DFID, BOUVET/DE KEERLIE/Gamma-Rapho, Astrid Stawiarz, ullstein bild Dtl.

9. Resursanvändning

UR finansierades fram till 31 december via radio- och TV-avgiften. Riksdagen beslutade inför 2018 om en medelstilldelning till UR på 427,8 miljoner kronor, vilket motsvarar 5,2 procent av de totalt 8 225 miljoner kronor som tilldelades public service-bolagen.

Digitaliseringen och den nya användarlogiken ställer andra krav på organisation och arbetssätt jämfört med den tidigare logiken för etermedier, med sändare och mottagare. Digital kommunikation handlar inte längre om att enbart informera om programutbudet, genom exempelvis en länkdelning. Det handlar än mer än tidigare om att föra dialog med användarna och bygga relationer med olika användare och utgå från deras behov och användarbeteenden för att programutbudet ska bli använt. Det handlar också om att utveckla och anpassa sökfunktionerna på de digitala plattformarna samt att förnya och uppdatera tekniska system. Därför genomförde UR under 2017 en omfattande omorganisation för att

bland annat gå från avdelningsekonomi till projektekonomi. Arbetet har fortsatt under 2018 med justeringar för att skapa en flexiblare struktur som snabbare kan anpassas till nya behov. Från och med 1 januari 2019 har radio- och tv-avgiften, efter riksddsbeslut, ertsatts med en individuell public service-avgift, som administreras av Skatteverket. Detta innebär bland annat att Radiotjänst i Kiruna AB kommer att avvecklas under 2019.

9.1. Intäkter

Från de erhållna avgiftsmedlen från rundradiokontot, 427,8 miljoner kronor, görs mindre omfördelningar mellan public service-bolagen. UR äger tillsammans med SVT och Sveriges

Radio två gemensamma dotterbolag: Radiotjänst i Kiruna AB och Sveriges Radio Förvaltnings AB, SRF. Dessa bolag finansieras med avgiftsmedel från de tre public service-bolagen. Efter överförda avgiftsmedel samt förändring av skuldförda avgiftsmedel (vilket framförallt avser senarelagda programproduktioner) blir de intäktsförda anslagsmedlen för året 441,7 miljoner kronor. Summa intäkter vid sidan av avgiftsmedel under 2018 var 0,9 miljoner kronor. Övriga intäkter består till exempel av produktionsbidrag från samarbeten med nordiska och andra europeiska public service-bolag. Summa totala intäkter uppgick 2018 till 442,6 miljoner kronor.

Tabell 9.1 UR:s intäkter 2014–2018 (miljoner kronor).

Intäkter (miljoner kronor)	2014	2015	2016	2017	2018
Erhållna avgiftsmedel från rundradiokontot	395,2	403,1	411,2	419,4	427,8
Justering mellan programbolagen	3,7	0,1	0,9	0,1	0,9
Totalt erhållna avgiftsmedel	398,9	403,2	412,1	419,5	428,7
Avgiftsmedel överförda till RIKAB	-7,8	-8,8	-8,7	-7,1	-6,6
Avgiftsmedel överförda till SRF	-25,6	-19,8	-18,0	-18,5	-17,9
Delsumma	-33,4	-28,6	-26,7	-25,6	-24,5
Förändring skuldförda avgiftsmedel	-9,6	-16,9	-1,8	-12,0	37,5
Summa intäktsförda avgiftsmedel	355,9	357,7	383,6	381,9	441,7
Samproduktioner och royalty	2,7	3,0	0,3	1,0	0,4
Lönebidrag	0,5	0,2	0,3	0,2	0,2
Valutakursvinster	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1
Övriga intäkter (t ex vinstdel vid försäljning av maskiner och inventarier)	0,1	0,5	0,6	0,1	0,2
Summa övriga intäkter	3,4	3,9	1,3	1,5	0,9
Summa	359,3	361,6	384,9	383,4	442,6
Sidoverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	359,3	361,6	384,9	383,4	442,6

► 9.2 Kostnader

UR:s totala kostnader uppgick 2018 till 442,6 miljoner kronor, av dessa utgör 78,8 procent programproduktionskostnader. Dessa kostnader inkluderar direkta programkostnader för produktion men även kostnader för exempelvis sändningsplanering, rättigheter och programinköp. Till programproduktionskostnaderna räknas också det pedagogiska utvecklings- och kontaktarbete som ingår i alla UR-produktioner. Största delen av dessa kostnader har från och med 2017 inkluderats direkt i programprojekten, vilket är en förklaring till det lägre beloppet för posten pedagogiskt utvecklings- och kontaktarbete på 3,5 miljoner kronor jämfört med tidigare år. Se tabell 9.2.1. Även om principen för kostnadsindelning är tydlig vad gäller programproduktion, distribution och övriga kostnader så rymmer posten övriga kostnader annat som har en direkt koppling till programproduktionen, till exempel kostnader för sändningsplaneringssystem och produktionsnätverk. Målsättningen är att merparten av resurserna ska användas till programproduktion.

Posten övriga kostnader består till största delen av kostnader för stödfunk-

tionerna, som till exempel strategi, HR, ekonomi, kommunikation, IT/teknik och investeringar. I dessa funktioner ingår tjänster och kostnader som i första hand går att härföra till stöd för programverksamheten. Därför kan man inte likställa stödfunktionerna med overheadkostnader.

Övriga kostnader är lägre 2018 jämfört med 2017 då UR hade personalkostnader av engångskarakter, ökade investeringsskostnader för sändningsplaneringssystem, nätverk, videoredigeringsystem för tv samt kostnader i samband med att införa ett mer effektivt, aktivitetsbaserat arbetssätt. Posten övriga kostnader kan variera över åren, bland annat beroende på vilka investeringar som behöver göras för verksamheten.

De omstruktureringsskostnader av engångskarakter som nämns i public service-redovisningen 2017 klassades som ”övriga kostnader” även om dessa till största del härrör till programproducerande personal. Justerar man 2017 års redovisning för ovannämnda ligger andelen programkostnader mer i linje med tidigare års andelstal.

Som distribution räknas kostnaden för distribution av marksändningar för radio samt distribution online.

9.2.1. Resursförbrukning per utbildningsområde

UR:s programutbud är riktat till olika målgrupper, eller utbildningsområden. Kostnadsandel per utbildningsområde fördelar sig enligt tabell 9.2.2.

Kostnaden per område kan variera mellan åren beroende på de satsningar UR gör för att tillgodose behoven inom respektive utbildningsområde. Andelen kostnader för utbildningsområdena yngre barn, äldre barn och unga har sammantaget ökat åren 2014 till 2018 vilket ligger i linje med UR:s ambition att stärka utbudet för barn och unga.

9.3 Produktivitet och kostnadseffektivitet

Redovisningen av UR:s effektivitet beskrivs i kapitel 3. Där redogör UR för vilka effekter som har nåtts bland annat utifrån flera strategiska effektmål.

UR har valt att inte redovisa en ren snittkostnad per producerad eller sänd timme som produktivitetsmått, då det inte är en bra indikator på UR:s produktivitet. Ett traditionellt produktivitetstal som kostnad per timme tar framförallt inte hänsyn till en för UR mycket viktig kvalitetsfaktor som utgörs av hur länge en produktion kan användas, nämligen dess hållbarhet.

Tabell 9.2.1 UR:s kostnader 2014–2018 (miljoner kronor).

UR:s kostnader	2014	2015	2016	2017	2018
Tv-produktion	257,7	246,7	250,1	208,6	300,8
Radioproduktion	34,5	35,4	39,3	38,8	48,0
Summa programproduktion	292,2	282,1	289,3	247,4	348,8
Varav pedagogiskt utvecklings- och kontaktarbete	13,1	10,4	9,6	4,9	3,5
Distribution	2,6	3,0	2,8	3,1	2,8
Övriga kostnader, t ex IT/teknik, investeringar, personalkostnader, kommunikationskostnader m.m.		76,5	92,8	132,9	91,0
Summa kostnader	360,2	361,6	384,9	383,4	442,6
Sidoverksamhet	-	-	-	-	-
SUMMA KOSTNADER	360,2	361,6	384,9	383,4	442,6
Andel programproduktionskostnader	81,1 %	78,0 %	75,2 %	64,5 %	78,8 %

Tabell 9.2.2 Kostnadsandel per utbildningsområde 2014–2018 (miljoner kronor).

Kostnadsandel per utbildningsområde	2014	2015	2016	2017	2018
Yngre barn	14,5	15,9	13,4	15,8	18,9
Äldre barn	11,8	10,8	20,3	16,2	15,1
Unga	26,8	27,4	21,0	26,0	28,9
Högskola	18,0	20,0	22,7	19,4	14,8
Studieförbund och folkhögskola	15,5	9,0	8,5	5,9	4,9
Folkbildning	13,5	16,9	14,1	16,7	17,4
Summa kostnader	100	100	100	100	100

Tabell 9.2.3 UR:s totala kostnader fördelat per utbildningsområde 2014–2018 (miljoner kronor).

Kostnader per utbildningsområde	2014	2015	2016	2017	2018
Yngre barn	52 205	57 598	51 511	60 577	83 651
Äldre barn	42 402	39 230	78 259	62 266	66 862
Unga	96 423	99 010	81 041	99 686	127 825
Högskola	64 810	72 433	87 205	74 237	65 645
Studieförbund och folkhögskola	55 863	32 390	32 732	22 725	21 476
Folkbildning	48 518	60 980	54 177	63 870	77 138
Summa kostnader	360 221	361 641	384 925	383 361	442 597

- UR har därför arbetat fram ett produktivitetsmått som inkluderar hållbarhet och som utgår från utbildningsupptraget och speglar hur effektivt UR har producerat programutbudet i förhållande till kostnaderna.

9.3.1 Produktivitet

UR:s produktivitetsmått utgår från en kvalitetsaspekt och möjliggör en jämförelse av olika kategorier av produktioner, det vill säga produktioner per utbildningsområde, i förhållande till kostnad. En viktig kvalitetsaspekt är hur lång hållbarhet ett program förväntas ha och hur länge det kan användas i utbildningen. Därför har UR valt att mäta produktivitet utifrån en så kallad hållbarhetsfaktor. För att fastställa hållbarhetsfaktorn för ett program/en programserie bedöms varje produktion utifrån fastställda kriterier.

Exempel på dessa kriterier är om kunskapsinnehållet är beständigt över tid, om animation används för att förstärka pedagogiken och därmed hållbarheten, om programmen innehåller daterat faktainnehåll eller om det rör sig om en aktualitet.

För varje program/programserie uppskattas en förväntad hållbarhetstid, 1 år, 5 år eller 10 år, som används som

faktor i produktivitetsberäkningen. UR har även valt att väga in om innehållets hållbarhetstid utifrån nämnda kriterier beror på en insats från UR:s sida eller inte. Fölkjäktligen har exempelvis fil-made föreläsningar ofta fått en kortare hållbarhetstid, dels eftersom det kan handla om aktualiteter, dels eftersom föreläsningen anordnas av extern part och innehållet får därmed en lägre pedagogisk kvalitet och hållbarhet.

Utifrån ovanstående resonemang har UR tagit fram ett medelvärde per utbildningsområde baserat på hållbarhetstid multiplicerat med produktionsvolym som ger en hållbarhetsfaktor. Exempel: produktionen *Geografens Testamente Europa* fick en hållbarhetstid på 5 år, denna multipliceras med produktionsvolymen 4 timmar vilket ger en hållbarhetsfaktor på 20.

$$\text{Hållbarhetsfaktor} = \frac{\text{hållbarhetstid}}{\text{produktionsvolym}}$$

På samma sätt beräknas alla produktioner inom varje utbildningsområde. Därefter divideras det sammanlagda värdet med den totala produktionsvolymen som ger en viktad hållbarhetsfaktor per utbildningsområde. Se tabell 9.3.1 samt 9.3.2.

När produktionen inom ett utbildningsområde på detta sätt har klassificerats, kan utbildningsområdets totala kostnad för varje producerad radio-respektive tv-timme divideras med det framräknade värdet, hållbarhetsfaktorn per utbildningsområde, för att få fram produktivitetsmåttet i kronor för utbildningsområdet.

$$\text{Produktivitet} = \frac{\text{totala kostnaden}}{\text{hållbarhetsfaktor}}$$

På detta sätt har UR ett produktivitetsmått som tar hänsyn till hållbarhet och kvantitet i förhållande till kostnaderna. Måttet ger också en mer rättvisande jämförelse av kostnader per utbildningsområde. Observera att hållbarhetsfaktorn framräknad för 2016 även har använts retroaktivt för att beräkna produktiviteten för 2014–2015. Se tabell 9.3.2 samt 9.3.3. Därför är siffrorna för åren 2014 och 2015 inte helt jämförbara med siffrorna för efterföljande år.

Kostnaden delad med hållbarhetsfaktorn (hög hållbarhetsfaktor = programmet används under lång tid) gör att en dyr produktion som beräknas hålla under lång tid kan jämföras med en mindre resurskrävande produktion som kanske inte håller lika länge.

Tabell 9.3.1 Hållbarhetsfaktor per utbildningsområde 2014–2018.

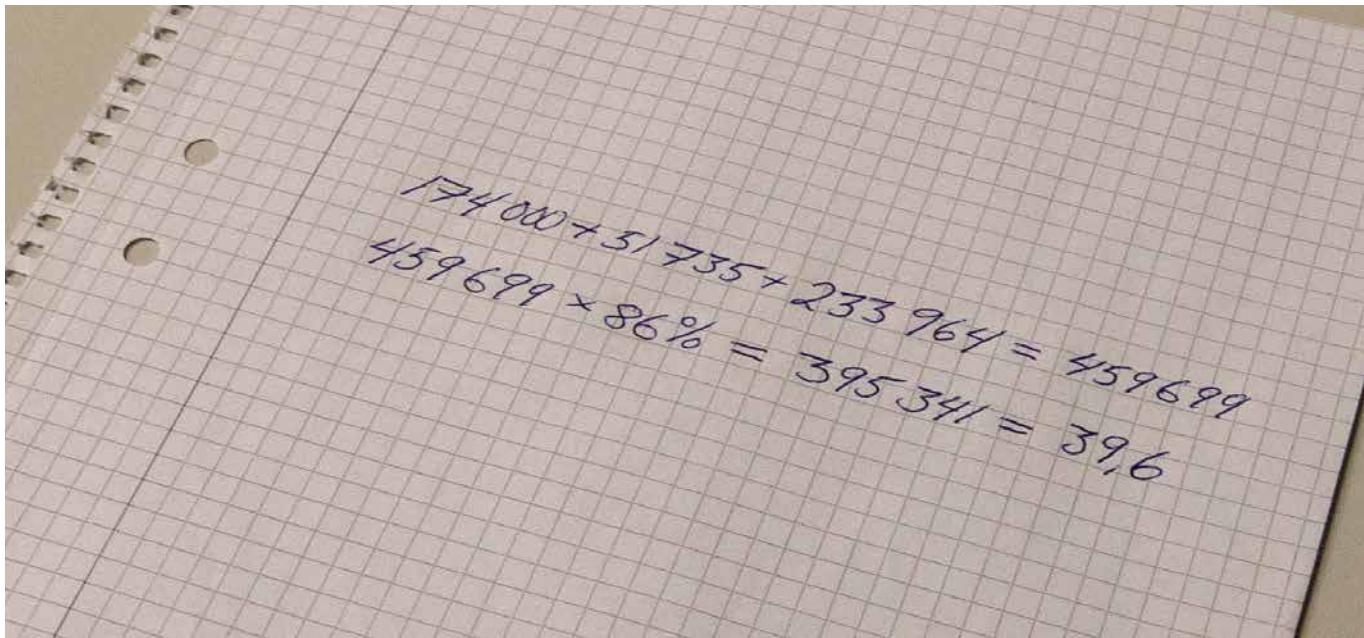
Utbildningsområden	2014–2016		2017		2018	
	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio
Yngre barn	9,3	7,5	9,7	8,8	9,7	8,9
Äldre barn	6,2	4,0	5,8	5,3	6,4	7,0
Unga	6,7	4,6	5,4	2,9	7,6	4,9
Högskola	1,2	5,0	1,2	5,0	1,2	5,0
Folkhögskola och studieförbund	6,6	5,0	5,5	5,0	5,0	10,0
Folkbildning	6,8	7,5	5,0	7,3	6,1	7,5
Totalt	6,1	5,6	5,4	5,7	6,0	7,2

Tabell 9.3.2 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde radio (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet).

Produktivitet per utbildningsområde radio	2014	2015	2016	2017	2018
Yngre barn (F–3)	34,4	30,1	31,3	23,9	33,4
Äldre barn (4–6)	53,5	33,0	51,3	28,9	21,6
Unga (7–9, Gymnasium)	25,2	39,3	34,3	44,5	36,9
Högskola (inklusive pedagoger)	35,6	47,2	51,6	48,6	52,2
Folkhögskola och studieförbund	20,8	19,4	37,4	59,4	51,2
Folkbildning	10,9	12,5	10,9	13,8	15,7
Totalt	24,1	26,3	28,9	28,5	27,9

Tabell 9.3.3 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde tv (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet).

Produktivitet per utbildningsområde tv	2014	2015	2016	2017	2018
Yngre barn (F–3)	135,8	109,6	95,6	71,4	116,5
Äldre barn (4–6)	141,9	95,0	139,5	107,4	127,5
Unga (7–9, Gymnasium)	112,4	116,7	114,9	136,5	165,0
Högskola (inklusive pedagoger)	79,2	81,7	89,2	71,7	77,5
Folkhögskola och studieförbund	95,8	71,8	163,0	49,5	103,9
Folkbildning	15,4	22,1	32,2	29,8	28,8
Totalt	41,9	40,8	46,5	42,7	52,3

Genom att lägga ihop de tre olika värdena för användning och sedan multiplicera med lärandebetyget räknas måttet för lärandeefekt fram.

► Radioutbudet har generellt en lägre hållbarhetsfaktor än tv-utbudet för barn och unga samt utbudet för folkhögskola och studieförbund. Se tabell 9.3.2. Eftersom radiokanalerna P3 och P4, där den största delen av UR:s radioutbud för dessa utbildningsområden sänds, har en profil med starkare koppling till aktualiteter har de programmen ofta en lägre hållbarhetsfaktor. Det gäller speciellt utbudet för äldre barn och unga.

Tv-utbudet för yngre barn har en lägre produktivitet än utbudet för äldre barn och unga under 2018 liksom föregående år, se tabell 9.3.3. Detta kan förklaras med att utbudet för äldre barn och unga har ett större inslag av aktualiteter och därmed en kortare hållbarhet än till exempel dramatiseringar för yngre barn vilka är användbara under lång tid.

Högskoleutbudet, som till övervägande del består av inspelade föreläsningar, bedöms ha en låg produktivitet. Även om den produktionen kan bedömas vara kostnadseffektiv är värdet i användbarhet över tid inte förutsägbart. UR spelar in ett kunskapsinnehåll som någon annan har producerat, och har därmed begränsade möjligheter att styra över såväl innehållets pedagogiska kvalitet som dess hållbarhet.

9.3.2 Mått på lärandeefekt

Utöver UR:s effektmål, har UR arbetat med att ta fram en metod för att beskriva

vilken lärandeefekt enskilda programserier har. Metoden är inte tänkt att aggregeras och användas på företagsnivå utan för att driva utveckling och kvalitet i enskilda produktioner. Metoden har också döpts om från tidigare Effektmått till Mått på lärandeefekt för att tydligare särskilja den från UR:s effektmål. Mått på lärandeefekt är tänkt att ha en långsiktig positiv påverkan på de övergripande effektmål som beskrivs i kapitel 3.

UR har identifierat ett antal indikatorer som kan sägas beskriva lärandeefekten av program. Mått som kan komplettera och stödja UR:s övergripande effektmål. UR har utgått från två kriterier för måttet: användning och lärande. Dessa kombineras för att få ett mått på lärandeefekt.

Under året har en projektgrupp fortsett att utveckla och pröva hur metoden kan fungera. Förra året gjordes ett test i mindre skala och under 2018 har metoden prövats på fler produktioner riktade mot fler målgrupper. Fjorton produktioner som sänds i broadcast fördelade på förskola, grundskolans samtliga stadier, gymnasiet samt folkhögskola valdes ut.

Användning består av tre olika kvantitativa mått (beskrivs nedan) som vägs samman. Lärande mäts via en webbenkät där användarna får betygsätta uppleveld kvalitet av programmen. Enkäten besvaras av lärare som använt programmet i sin undervisning. Nedan redogörs för kriterierna för användning och lärande.

Tabell 9.3.4 Metod för mått på lärandeefekt

	Publik broadcast	Webb-publik	Streaming-starter	Lärande-betyg	Lärande-effekt	Index
Användning	174 000	17 245	58 491	4,3		
Faktor	1	3	4	/5		
Resultat	174 000	51 735	233 964	86 %	395 341	39,6

Användning

Publikstorlek broadcast – publikstorlek i broadcast mätt av Mediamätning i Skandinavien uttryckt i rating, det vill säga genomsnittlig publik per minut av sändning. Endast förstasändning.

Webbpublik konsoliderad 28 – webbpublik de första 28 dagarna efter publicering. Webbpublik är summan av total tittartid av ett specifikt program via webben dividerat med programmets längd.

Streaming-start – antal starter uppmätta under de 12 första månaderna från och med första publicering.

Lärande

Lärande har mäts genom en kvalitativ webbenkät där lärare eller användare har besvarat fyra frågor med avseende på lärandeefekt. Frågorna besvaras enligt en 5-gradig skala där 5 är högsta betyg. Lärandebetyget resulterar i en procentsats där högsta betyg, 5:or i allt, ger 100 procent. Webbenkäten har ställts till lärare. Frågorna som besvarats är:

- I vilken grad anser du att programmet har bidragit till dina elevers lärande?
- I vilken utsträckning återkopplar du till programmet i din fortsatta undervisning?
- Hur sannolikt är det att du kommer att använda programmet igen i din undervisning?
- Hur sannolikt är det att du kommer att rekommendera det här programmet till kollegor?

De tre olika värdena för användning läggs ihop, multipliceras med lärandebetyget och räknas om till ett mått

► på lärandeeffekt. Webbpublik och streamingstarter har viktats med en högre faktor eftersom målgruppsträffen i dessa kan antas vara större än i broadcast då det är en aktiv handling att starta en uppspelning respektive att söka upp programmet på webben. I exemplet nedan, tabell 9.3.4, fick *Nationen* 39,6 som mått på lärandeeffekt enligt följande uträkning:

$$174\ 000 + 51\ 735 + 233\ 964 = 459\ 699 *$$

$$86 \% = 395\ 341 = 39,6.$$

Eftersom målsättningen estimerades till 51,6 för *Nationen* nådde programmet måluppfyllelse med 77 procent, se tabell 9.3.6. Nedan redovisas utfall för samtliga program som UR prövat att ta fram effektmått för på detta sätt under 2018.

Medelvärdet för lärandebetyget kan sägas vara relativt högt för de produktioner som hittills testats. Elva av tolv produktioner får fyra eller högre i genomsnittsbetyg på en femgradig skala där fem är maxbetyg.

Alla produktioner gavs en målsättning efter jämförelse med utfallet för liknande produktioner, för att så nära som möjligt simulera en verlig målsättningsprocess. Flertalet har svårt att nå sina mål vilket oftast beror på att det satts för ambitiösa mål gällande online-användningen. Men även storleken på broadcastpubliken kan ibland ha överskattats. Däremot blev lärandebetyget från användarna nästan i samtliga fall högre än målsättningen. I två fall var måluppfyllelsen betydligt större än målsättningen. Mått på lärandeeffekt är inte anpassat för att direkt jämföra programmen sinsemellan eller för att aggregera till ett mått på hela utbudet. Poängen är att mäta just det programmets effekt mot det uppsatta målet och utifrån utfallet kunna dra lärdomar för att kunna förbättra utformningen och planeringen av produktioner.

Ambitionen under 2018 var att fler produktioner skulle sätta sina mål för mått på lärandeeffekt enligt dessa principer. Men då flera produktioner som påbörjades under 2018 inte skulle

komma att publiceras förrän under slutet av 2018, alternativt under 2019, skulle de därmed inte vara tillgängliga under de 12 månader efter publicering som krävs för att stämma av den faktiska effekten. UR valde därför att i stället vidareutveckla och kvalitets-säkra metoden. Genom att bygga upp en större bas av undersökta produktioner har UR ett större underlag att utgå från för att kunna estimera rimliga förväntade lärandeefekter för olika program och olika målgrupper.

UR har nu valt ut och mätsatt tio produktioner i utbildningsutbudet som sänts i slutet av 2018 och som finns tillgängliga under 12 månader efter publicering och som därefter kan ge svar på i vilken utsträckning respektive program nått upp till det estimerade effektmåttet.

Lärdomar

Testet av metoden har under året pekat på ett antal svårigheter som måste lösas för att måttet ska bli mer pålitligt. Bland annat kan användarsiffrorna behöva viktas så att produktioner med ett specifikt innehåll och en potentiellt mindre användning inte får ett sämre utfall, vilket är fallet i nuläget.

Varje produktion har olika förväntningar på var och hur programmen används vilket gör att kriterierna för mått på lärandeeffekt varierar. För en viss produktion kan streaming antas ha en större användning än broadcast medan det kan vara tvärtom för en annan produktion. Varje programprojekt avgör vilka kriterier som är viktigast och detta påverkar också hur man mässar måttet på lärandeeffekt.

Under 2018 har UR också testat metoden på en produktion som riktar till lärare för deras egen fortbildning samt en produktion riktat mot en bredare allmänhet. Frågorna blir lite annorlunda formulerade i och med att de ställs till användaren själv. UR behöver därför vidareutveckla och anpassa metoden för att den ska kunna

vara användbar även på program inom folkbildningen.

Sammanfattningsvis har UR under 2018 fortsatt att arbeta med en metod för att få fram ett användbart mått på lärandeeffekt. Metoden kommer att implementeras tydligare i programprojekten som innan sändning mäts att för lärandeeffekt som sedan kan utvärderas och mäts i andel uppnådd effekt.

9.3.3 Utveckling över tid

Målsättningen är att kunna visa på en positiv trend där produktiviteten ökar utan att det görs avkall på kvaliteten. Mått på lärandeeffekt har utvecklats som ett internt mått för att kunna följa upp och analysera resultat utifrån uppsatta mål. Beräkningsmetoden är under utveckling, i det första och andra skedet har enbart program som används i utbildningskontext valts liksom program som sänds via broadcast. För andra typer av produktioner krävs en fortsatt utveckling av metoden. Det finns också en begränsning i antalet enkäter som UR kan begära in.

9.3.4 Investeringar

Under 2018 har UR gjort investeringar i bland annat IT-infrastruktur samt uppdatering av sändningsplaneringssystem. Därutöver har löpande underhållsinvesteringar gjorts för uppdatering av bland annat servers, datorklienter, telefoner, kameror och uppgradering av mjukvaror.

9.3.5 Åtgärder för ökad produktivitet

UR genomförde under 2017 en omfattande omorganisation för att möta de krav som digitaliseringen och den nya användarlogiken ställer på organisation och arbetsätt och har därför bland annat gått från avdelningsekonomi till projektekonomi. Arbetet har fortsatt under 2018 med justeringar för att skapa en flexiblare struktur som snabbare kan anpassas till nya behov.

Tabell 9.3.6 Index mått på lärandeeffekt

Målgrupp	Program	Lärandebetyg medelvärde	Lärandebetyg procent	Mått på lärandeeffekt	Målsättning	Måluppfyllelse procent
Förskola	Vims i Rymden	4,2	83,2 %	21,6	29,2	74 %
Förskola	Du är bäst	4,3	85,4 %	19,3	23,1	84 %
Åk 0–3	Hur vet du det	4,4	87,8 %	12,4	23,0	54 %
Åk 0–3	De yttersta barnen	3,7	73,3 %	7,3	14,5	50 %
Åk 4–6	Romernas historia 1900-tal	4,0	80,0 %	6,8	8,8	77 %
Åk 4–6	Geografens testamente Europa	4,5	89,4 %	137,3	52,5	262 %
Åk 4–6	The grammar company	4,4	88,6 %	36,4	51,2	71 %
Åk 7–9	Kalkyl	4,1	82,0 %	12,6	23,1	55 %
Åk 7–9	Grym kemi	4,4	87,6 %	77,9	50,8	153 %
Gymnasiet	Forskning pågår	4,1	81,5 %	13	19,0	68 %
Gymnasiet	Forskare för framtiden	4,2	83,8 %	12,7	16,8	76 %
Folkhögskola	Nationen	4,3	86,2 %	39,6	51,6	77 %

► 9.3.6 Koncernsamarbeten

Under 2018 avslutade de tre programbolagen i samarbete med SRF tretton större gemensamma upphandlingar. Under året påbörjades ett antal upphandlingar som kommer att avslutas våren 2019.

Avslutade upphandlingar avsåg banktjänster, datortillbehör, resebyrå, ljus- och showteknik, korttidshyra av bilar, magasinering, besöksbokningsystem, marknadsundersökningar, flyttpersonal, företaghälsovård, synundersökningar, byggentreprenader i landet (utom Sthlm) samt växter och växtservice.

Påbörjade upphandlingar är tekniska konsulter, säkerhetsprodukter IT, taxitjänster i Göteborg, restauratör, tjänstereseförsäkring, el-entreprenader, rekryterings- och bemanningstjänster.

Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF)

SRF är ett kunskaps- och serviceföretag som ansvarar för gemensamma service- och stödfunktioner åt de tre programbolagen SVT, Sveriges Radio och UR. Företaget arbetar på uppdrag av de tre programbolagen och sköter verksamheter som bibliotek, arkiv, telefonväxel, distribution, friskvård och fastighetsförvaltning. SRF är även fastighetsägare i Stockholm, Göteborg och Umeå. SRF ägs av SVT (61 procent), Sveriges Radio (34,4 procent) och UR

(4,6 procent) och finansieras genom att programbolagen avstår avgiftsmedel enligt en kostnadsfördelningsmodell. Antalet anställda är 70.

Lokaler

Programbolagen samlokalisera och samutnyttjar lokaler där så är möjligt och rationellt.

Alla tre bolagen är samlokaliserade i Göteborg och Stockholm.

Sveriges Radio och SVT är samlokaliserade i Borås, Halmstad, Kalmar, Karlskrona, Linköping, Skellefteå, Uddevalla, Visby, Örnsköldsvik, Övertorneå och till viss del i Kiruna.

UR och Sveriges Radio är samlokaliserade i Malmö.

Bolagen har gemensamt med SRF ett fastighetsråd som samordnar lokal- och fastighetsfrågor.

Programsamarbeten

UR och Sveriges Radio samarbetar kring *Barnmorgon med Farzad* och *Barnradions bokpris*.

Sveriges Radio och SVT samarbetar kring *Vi i femman*, *Världens barn*, *Springhjälpen*, *P3 Guld*, *Melodifestivalen* och *Idrottsgalan*. En del av Berwaldhallens konserter sänds även i SVT.

UR och SVT samarbetar kring *Lilla Aktuellt – skola*.

Alla tre bolagen och Radiohjälpen samarbetar kring *Musikhjälpen*.

9.4 Sidoverksamhet

UR har under 2018 inte bedrivit någon sidoverksamhet.

9.5 Kommersiella samarbeten

UR har under 2018 inte deltagit i några kommersiella samarbeten. UR definierar (gemensamt med SVT och Sveriges Radio) kommersiellt samarbete enligt följande:

Samarbete med kommersiell aktör som genererar intäkter till UR. En kommersiell aktör driver verksamhet med syfte att generera vinst. Med ett kommersiellt samarbete avses inte en ren försäljning (till exempel visningsrätter) eller andra typer av mer passiva intäkter. ■

FOTO: Tommy Jansson/UR

Kanaler, båtar och kärlek

Skådespelarparet Prunella Scales (Fawlty Towers) och Timothy West (East Enders och Coronation Street), fortsätter sina kanalresor runtom i världen. Nu utforskar de vattenvägar i Indien, Frankrike, Portugal och Storbritannien.

Livet i Mattelandet 2

Välkommen till landet där matematik betyder allt! Möt den självskre mattepolisen Inge Räknander som löser sina fall med hjälp av siffferten Conni Kalkyl. I Räknebageriet bakar Bullino och Kakan färsk och korrekta uträkningar medan Primus och Deci i Sifferverkstan mekar ihop vilket tal som helst med hjälp av bara tio siffror. Programmen bidrar till förståelse för taluppfattning och tals användning genom att lyfta matematiska frågor och resonemang som inspirerar till att lösa matematiska problem.

10. Planer för framtiden

UR:s särskilda uppdrag att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet gör skillnad och bidrar till att minska kunskapsklyftor. I dialog med användare och i samverkan med andra aktörer fortsätter UR arbetet med producera ett programutbud som bidrar med upplevelser som förändrar – för de många och de få.

UR inleder 2019 med bland annat en ny säsong av *Livet i Mattelandet* (åk F–3), flera program med fokus på MIK, Medie- och informationskunnighet samt en större satsning på program för särskolan.

UR vill med sitt programutbud göra skillnad och bidra till ett både lustfullt och livslångt lärande. *Livet i Mattelandet* är en uppskattad serie som med en stor portion humor vilar på pedagogiska metoder som även stöttar de elever som av olika skäl har svårt att nå kunskapsmålen. En serie som kräver stora resurser både för att tillgodose många olika lärlärstilar och -behov men också för att programmen ska ha lång hållbarhet. *Livet i Mattelandet*, säsong ett, är fortfarande, fyra år efter premiären, ett av UR:s mest använda program.

MIK är ett av UR:s fokusområden och under 2019 utvecklas utbudet mot såväl barn och unga som vuxna.

Medie- och informationskunnighet handlar om att förstå mediers roll i samhället, att kunna hitta, analysera och kritiskt värdera information och att individ kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier. Som mediebolag med ett tydligt MIK-uppdrag vill UR inte bara producera program om MIK utan konkretisera begreppet genom transparens, genom att redovisa källor och hur de värderas. Syftet är att bidra till att höja medie- och informationskunnigheten, att få användarna att bli mediemedvetna, att själva kunna värdera information och källor för att kunna vara aktiva och ta del av det omgivande samhället – kort sagt, att greppa MIK.

I januari 2019 var det premiär för *Lilla Aktuellt skola – Eftersnack* (åk 4–6) programmet där eleverna ställer frågor direkt till redaktionen kring val av nyheter, bilder och publicistiska avvägningar. På försök har UR även tillgäng-

liggjort manus, källhänvisningar och skäl till olika publicistiska avvägningar och beslut som lärare och elever kan arbeta vidare med i klassrummet.

Under 2019 producerar och publicerar UR flera program med MIK-fokus för en vuxen publik. I poddserien Folkispratarna berättar folkhögskolelever utifrån egna manus om drömmar, funderingar och syn på livet. Tillsammans med radioproducenter från UR har de producerat programmen och därmed också fått kunskap om hur man producerar media, vilket är en del av MIK.

Efter dialog med folkhögskolor och studieförbund kommer UR under 2019 även producera en programserie om grundläggande digitala färdigheter som riktar sig till dem som är digitala nybörjare. Till varje program finns instruktiva klipp som ska kunna inspirera användarna att skapa egna klipp. Även en folkbildande serie om digitalisering, automatisering och robotisering och hur tekniken omformar vårt samhälle är under produktion, en slags digital samhällskunskap för vuxna.

Under 2019 fortsätter UR den större satsning inom fokusområdet Ny i Sverige som inleddes 2018 med flera språkstärkande program. UR fortsätter även att producera program som riktar sig till föräldrar som har barn med någon NPF-diagnos (neuropsykiatriskt funktionshinder). Programutbudet svarar på ett behov där UR med sitt specifika berättande kan bidra både till att höja kunskapen hos allmänheten och samtidigt stötta föräldrar i behov av tips och verktyg för att hantera vardagen.

Under 2019 kommer *UR Samtiden* både fortsätta att spela in föreläsningar runtom i hela Sverige och dessutom vidareutveckla formatet

Oavsett om programmen riktar sig till barn, unga eller vuxna har UR, som oberoende mediebolag, möjlig-

het att föra dialog och samverka med lärare och elever, myndigheter och organisationer, dels för att kartlägga behoven hos olika användare, dels för att öka spridningen och användningen av programmen. Genom att samverka med andra aktörer kan effekten bli större. Två exempel på detta under 2019 är UR:s dramaäventyr *Arkeologens dotter* (åk 4–6) som producerats i samverkan med Historiska museet, och *Jakten på den glömda historien* (åk 4–6) i samverkan med Nordiska museet.

Orka plugga är ett exempel på hur digitalisering och den förändrade mediekonsumtionen ställer nya krav på hur och var UR kan nå användarna med ett utbud som lockar, lär och gör skillnad. En elev i årskurs 8 som regelbundet tar del av *Orka plugga* skrev: ”Ibland har jag svårt att veta vilken teknik eller metod jag ska använda inför ett prov till exempel. Ert konto hjälper verkligen och jag hoppas att ni fortsätter likadant, att hjälpa människor!”

Ett konkret exempel på hur UR bidrar till att minska kunskapsklyftorna i samhället men också hur UR, likt alla andra medieaktörer, måste möta användarnas förändrade konsumtionsmönster och anpassa såväl innehåll som format till nya behov och användarbeteenden.

Därför fortsätter UR att utveckla ett lustfullt programutbud som bidrar till att minska kunskapsklyftor, som stärker det livslånga lärandet och som ger individen möjlighet att navigera, bedöma och ta del av information, att omvandla den till kunskap för att kunna förstå samtiden och vara en del av samhällets demokratiska processer och samtal. Med program som *Livet i Mattelandet* (åk F–3) och *Elin, Alvin och vuxenlivet* (gymnasiesärskolan) inleder UR 2019 såsom UR ska – med produktioner för de många och de få. ■

11 Bilagor

11.1 Kontakter

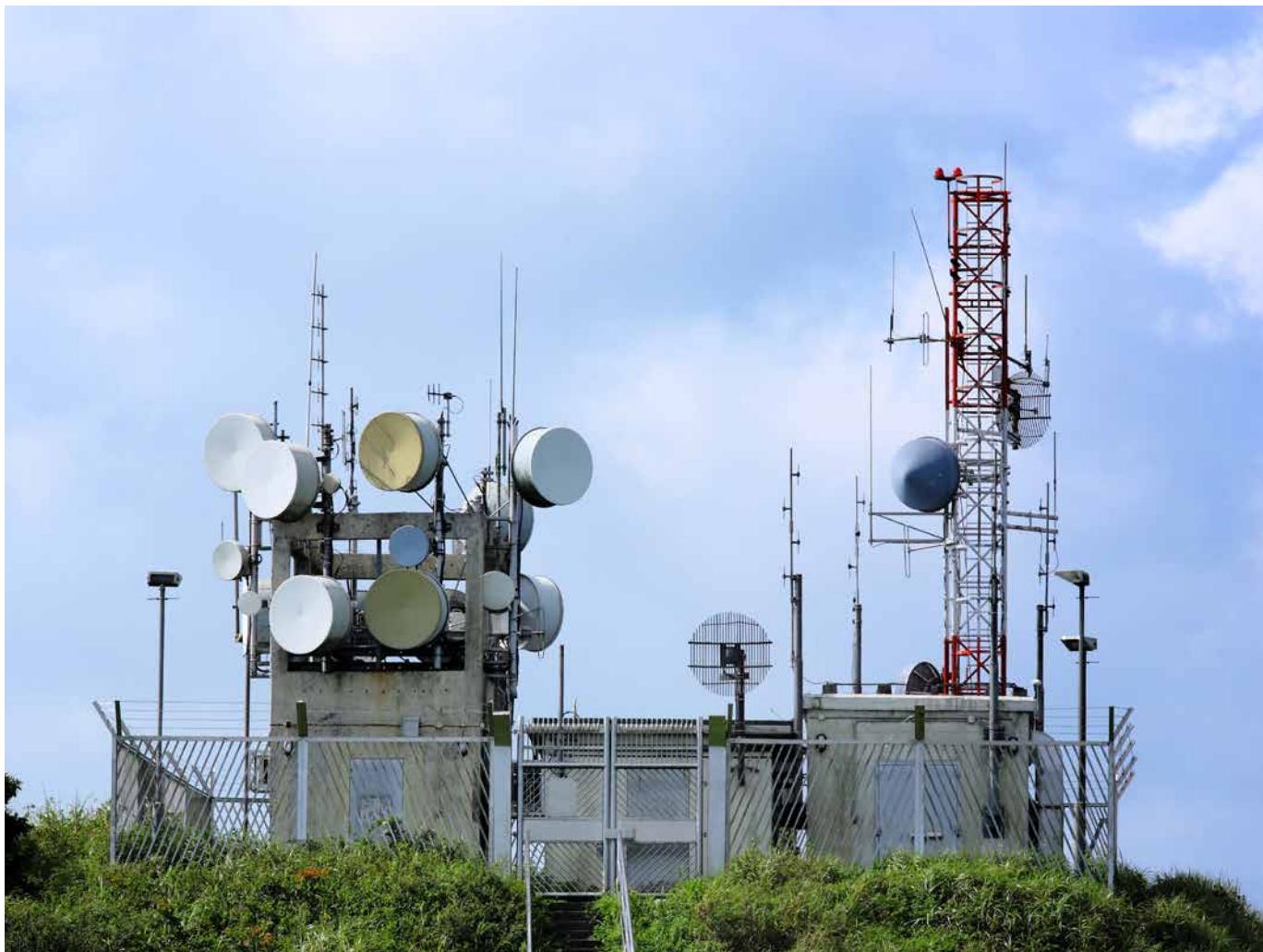

FOTO: Leungchopan

UR står i ständig kontakt med en mängd skolor, utbildningsanordnare, myndigheter och organisationer runt om i landet. Under 2017 gick UR in i ett utforskande av delvis nya arbetssätt och metoder för att komma ännu närmare användarna. Det fanns ett behov av att möta lärare ännu mer direkt. Dessutom möter UR utbildningsvärlden på delvis nya ytor i en allt mer digitaliseringad värld. Kontakten ligger numera allt oftare på individnivå vilket medför att kopplingen till exempelvis enskilda förskolor, skolor och universitet inte längre är lika tydligt. Läs mer kapitel 4.1.4. Här följer några exempel på aktörer inom och nära utbildningsvärlden som projektutvecklare haft samarbete och dialog med under året.

Grundskola

Eriksdalsskolan
Fridegårdsgymnasiet
Fryshuset
Gamla Uppsala skola
Gårdesskolan
Högsätra skola
Jonsereds skola
Järla skola
Kyrkskolan
Källängens skola
Lillholmsskolan
Nacka gymnasium
Nya Stordammen F-9
Prolympia
Skäggebergsskolan
Sköllersta skola
Sofia skola
Svanens Montessoriförskola
Södermalmskolan
Tungelsta skola
Tyresö skola
Uppsala enskilda skola
Vaxmoraskolan
Vittra, Södermalm

Viktor Rydbergs skola Vasastan

Värmdö gymnasium
Årstaskolan
Älta Skola
Folkhögskola/Studieförbund
Bilda
Folkbildningsrådet
Hagabergs folkhögskola
Kristinehamns folkhögskola
Kvarnby folkhögskola
Malmö folkhögskola
Sankta Maria folkhögskola
Skurups folkhögskolan
Sveriges folkhögskolor – myndighet
Vuxenskolan
Gymnasium
Alsalamskolan
Alviksskolan
Angeredsgymnasiet
Aspero friskolor
Björknässkolan
Bladins gymnasium
Globala gymnasiet

Gymnasieskolan Knut Hahn

Göteborgs Högre Samskola
Helenelundsskolan
Hersby gymnasium
Hjulsta grundskola
Matteusskolan
Midgårdsskolan
Mörbyskolan
Norrsätraskolan
NTI-gymnasiet Odenplan
Nyköpings högstadium Alpha
Polhemsgymnasiet
Ribbybergsskolan
Riksgymnasiet för döva och hörselskadade
Rösjöskolan
Sannaskolan
Skarpnäcks folkhögskola
Sofielundsskolan
Solna gymnasium
St Botvids gymnasium
Strömbäckaskolan
Sunne gymnasieskola
Svenska gymnasiet i London
Svenska skolan i London
Södra Latin gymnasium

Tekniska skolan

Tunaskolan
Upplands-Brogymnasiet
Victor Rydbergs gymnasium Jarlaplan
Victor Rydbergs gymnasium Odenplan
Värbskolan
Årstaskolan
Ärva gymnasium
Ängsdals skola
Östra gymnasiet
Högskola och lärarutbildning
Borås högskola
Göteborgs universitet
Högskolan Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Kristianstad
Högskolan Väst
Karlstad universitet
Linnéuniversitetet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Uppsala universitet

Bilaga 11.2 Bilaga uppfyllelse av krav i sändningstillstånd

	Villkor	Utfall	Kapitel
ST 1	Sända ljudradio- och tv-program	UR har sänt 396 timmar radio och 3 492 timmar tv	5.1, 5.2
ST 2	Sända sökbar text-tv	UR har sänt text-tv	5.3
ST 3	Ska kunna tas emot av alla	UR sändningar har kunnat nås av hela befolkningen	4.7, 5
ST 4	Använda analog utsändningsteknik för ljudradio	UR använde analog sändningsteknik i radio	4.7
ST 5	Använda digital utsändningsteknik vid sändning av tv	UR använde digital sändningsteknik i tv	4.7
ST 6	Hög kvalitet vid utsändning Samverka i tekniska frågor Ingå avtal API enligt europeisk standard	Den tekniska kvaliteten var hög Under 2018 har inga tekniska frågor varit aktuella för samverkan Senaste avtalet är från 2014 om programguider Har ej använt sådan tjänst	4.4
ST 7	Mångsidigt programutbud Svenska språket Jämställdhet och mångfald Spegling av hela landet	UR har en spridning i utbudet mellan olika utbildningsstadier och ämnen 42 procent av UR:s sändningar är på svenska, UR värnar svenska språket Intern mångfaldsmätning har utvecklats under 2018 70 procent av lärarna anser att UR:s utbud speglar hela befolkningen	6 7.5.1 4.2, 7.1 3.2
ST 8	Utveckla och vidga sitt utbildningsutbud Programverksamhet inom utbildningsområdet och därutöver ett utbud av folkbildningsprogram Inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor Förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra Användarna ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten	Utbildningsutbudet har utvecklats och vidgats	7.8 6.1 6 6 4.1.4 5.5 7.5.8, 7.6.6 8.4
ST 9	Variation i produktionsformer	UR har haft variation i produktionsformer	7.7
ST 10	Barn och unga Språkliga behov hos barn och unga	Varierat utbud, omfattande nyproduktion för barn och unga Ta hänsyn till språkliga behov hos barn och unga tillhörande språkliga eller etniska minoriteter	7.4 7.6.3 7.6.4 7.6.5
ST 11	Tillgänglighet	UR har uppfyllt kraven på tillgängliggörande och tillgänglighet	7.5
ST 12	Mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns	UR har ett mångsidigt utbud som speglar olika kulturer	7.3 7.4.4
ST 13	Minoritetsspråk	Bolagens utbud på nationella minoritetsspråk och svenska teckenspråk har ökat betydande	7.6
ST 14	Opartiskt och sakligt	UR har utövat sändningsrätten opartiskt och sakligt	4.5
ST 15	Beriktigande och genmäle	Ingen begäran om beriktigande eller genmäle har inkommit 2018	4.5
ST 16	Enskildes privatliv	Utbildningar genomförs för att respektera den enskildes privatliv	4.1.3
ST 17	Tv:s och radions särskilda genomslagskraft	Utbildningar genomförs liksom redaktionella samtal för att ta hänsyn	4.1.3
ST 18	Reklam	UR sänder inte reklam	
ST 19	Direkt sponsring Indirekt sponsring	Ingen sponsring har förekommit	4.1.2
ST 20	Reklam enligt §17	Reglerna följs	
ST 21	Produktplacering	Ingen produktplacering har förekommit	
ST 22	Hög säkerhet	UR håller hög säkerhet	
ST 23	Beredskapsplaner Samråd med MSB Höjd beredskap	UR skickar årligen in en beredskapsplan till MSB och Kulturdepartementet Samarbete med MSB sker	

Bilaga 11.3 Bilaga uppfyllelse av krav i anslagsvillkor

	Villkor	Utfall	Kapitel
AV 1	Verksamheten ska bedrivas rationellt, åtgärder ska vidtas för ökad effektivitet och produktivitet	UR har drivit verksamheten rationellt och gjort åtgärder för ökad produktivitet och effektivitet	9
AV 2	Kärn- och kompletterandeverksamhet	Medlen har huvudsakligen använts till kärnverksamheten	9
AV 3	Sidoverksamhet	UR har under 2018 inte bedrivit sidoverksamhet	9.4
AV 4	Rikab	UR anslår medel till RIKAB	9.1
AV 5	Rikab	UR är delägare	9.1
AV 6	Distribution	SVT står enligt avtal för UR:s distributionskostnader	9.1
AV 7	Sändningar	UR har sändt i SR:s och SVT:s kanaler	4.7, 5.1, 5.2
AV 8	Sändningar i Sverige och utanför	Allmänheten kan ta emot UR:s sändningar utan särskild betalning utöver radio- och tv-avgiften	4.7
AV 9	Övriga plattformar	UR:s utbud sänds i SR:s och SVT:s kanaler och på olika plattformar online	4.7, 5
AV 10	Kärn-, kompletterande och sidoverksamhet	UR har en god balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet	5.7
AV 11	Anmälan av nya permanenta tjänster	Inga nya tjänster har startats	4.6
AV 12	Tillgängligheten till och kunskap om programmen Samarbete med aktörer inom utbildning och forskning	UR samverkar med flera aktörer	4.1.4 7.5, 7.6
AV 13	Överenskommelser mellan bolagen	Har gjorts mellan bolagen och sändts in till Kulturdepartementet och MRTV	7.5, 7.6.3
AV 14	Regional indelning av organisation		
AV 15	Dialog med externa produktionsbolag	UR för dialog	4
AV 16	Sändningstid	Avtal finns och ingen oenighet har uppstått	
AV 17	Upphörande av sändningstillstånd		
AV 18	Budgetunderlag	Inlämnades den 1 mars inklusive redovisning av RIKAB:s verksamhet	
AV 19	Redovisning av uppdraget	Se denna public service-redovisning	
AV 20	Revisorer	Revisorer granskade både denna redovisning som budgetunderlagen Revisorsintyg bifogas	

Bilaga 11.4 Minoritetsspråk alla bolagen

2013	SR	SVT	UR	Totalt		SR	SVT	UR	Snitt
Finska	7 319	314	15	7 648		100	100	100	100
Samiska	1 393	84	13	1 490		100	100	100	100
Meänkieli	803	17	10	830		100	100	100	100
Romani chib	392	23	8	423		100	100	100	100
Teckenspråk		121	29	150			100	100	100
Totalt	9 907	559	75	10 541		100	100	100	100
2014	SR	SVT	UR	Totalt		SR	SVT	UR	Snitt
Finska	7 319	342	19	7 680		100	109	127	112
Samiska	1 393	103	17	1 513		100	123	131	118
Meänkieli	803	22	12	837		100	129	120	116
Romani chib	392	30	14	436		100	130	175	135
Teckenspråk		139	17	156			115	59	87
Total	9 907	636	79	10 622		100	121	122	114
2015	SR	SVT	UR	Totalt		SR	SVT	UR	Snitt
Finska	7 390	325	35	7 750		101	104	233	146
Samiska	1 390	109	15	1 514		100	130	115	115
Meänkieli	830	19	17	866		103	112	170	128
Romani chib	395	27	16	438		101	117	200	139
Teckenspråk		175	17	192			145	59	102
Total	10 005	655	100	10 760		101	121	155	126
2016	SR	SVT	UR	Totalt		SR	SVT	UR	Snitt
Finska	7 479	341	39	7 859		102	109	260	157
Samiska	1 392	117	18	1 527		100	139	138	126
Meänkieli	1 047	45	17	1 109		130	265	170	188
Romani chib	400	57	17	474		102	248	213	187
Teckenspråk		187	21	208		-	155	72	113
Total	10 318	747	112	11 177		109	183	171	154
2017	SR	SVT	UR	Totalt		SR	SVT	UR	Snitt
Finska	7 445	348	37	7 830		102	111	247	153
Samiska	1 416	145	17	1 578		102	173	131	135
Meänkieli	1 089	51	18	1 158		136	300	180	205
Romani chib	433	60	19	512		110	261	238	203
Teckenspråk		201	37	238			166	128	147
Total	10 383	805	128	11 316		112	202	185	169
2018	SR	SVT	UR	Totalt		SR	SVT	UR	Snitt
Finska	7 490	359	39	7 888		102	114	260	159
Samiska	1 418	164	20	1 603		102	195	162	153
Meänkieli	1 107	70	18	1 195		138	412	180	243
Romani chib	444	65	19	528		113	283	238	211
Teckenspråk		196	36	231			162	121	141
Total	10 459	854	132	11 445		114	233	192	181
Sammantaget index	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Exempel Mål 2019	
Finska	100	112	146	157	153	159	0	145	
Samiska	100	118	115	126	135	153	0	150	
Meänkieli	100	116	128	188	205	243	0	170	
Romani chib	100	135	139	187	203	211	0	180	
Teckenspråk	100	87	102	113	147	141	0	130	
Totalt	100	114	126	154	169	181	0	155	

Newsreel World med nyheter från den engelskspråkiga delen av världen för gymnasiet på engelska. Här ryms såväl nyheter och kultur som sport och vetenskap. En radioserie som tar avstamp i London med reportrar och material från alla världens världsdelar.

© 2019 Sveriges Utbildningsradio AB

Kontakt: UR Strategi, 105 10 Stockholm

Redaktör: Mette Hultgren

Skribenter: Maria Almström, Gabriella Ekelund, Rucem Oguzsy, Peder Olsson, Jannike Qvarnsköld och Thomas Widén

Art director: Mats Larsson

Tryckeri: Tryckservice, Ängelholm

Omslagsbilderna är tagna i samband med inspelningen av UR:s tv-serie Samernas tid. Foto: Susanne Hætta/UR.
UR:s public service-redovisning 2018 har behandlats och beslutats av UR:s styrelse den 21 februari 2019.

Sveriges Utbildningsradio AB

Oxenstiernsgatan 34 • 105 10 Stockholm
ur.se • urplay.se • urskola.se